

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מסכת מגלה

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר שמות ברוך ג'
לפי ספר הזוהר 10 פרקים (70-71 פרקים) עמודים קה-קסו
[מפרשת וארא דף כב: עד פרשת בא דף לה].

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ר
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"י לעני תיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארבים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

דברת לבתי לפני דברים אלו?
אלא משום כך וארא אל
אברהם אל יצחק ואל יעקב
באל שדי ושמי ה' לא נודעתי
להם, לדבר עמם בדרגה זו
שדברתי בה עמך.

רבי יוסי (רבי יוסא) פתח, (תהלים כד)
לדוד מזמור לה' הארץ ומלוואה
תבל וישבי בה. הארץ - זו
הארץ הקדושה של ישראל
שהיא עומדת להשקות ממנו
ולהתברך ממנו בראשונה,
ואחר כך ממנה נשקה כל
העולם. תבל וישבי בה - אלו
שאר הארצות ששותות ממנה.
מנין לנו? שכתוב (תהלים ט) והוא
ישפט תבל בצדק.

כי הוא על ימים יסדה - אלו
שבעה עמודים שהארץ נסמכת
עליהם, והם שבעה ימים, וים
כנרת שולט עליהם. אמר רבי
יהודה, אל תאמר ששולטת
עליהם, אלא שמתמלאת מהם.
ועל נהרות יכוננה, מי אלו
הנהרות? אלא כמו שנאמר
(תהלים צג) נשאו נהרות קולם
ישאו נהרות דכים, אותם נהרות
כמו שנאמר (בראשית ד) ונהר יצא
מעדן להשקות את הגן ומשום
כך ועל נהרות יכוננה.

בא ראה, ארץ זו נקראת ארץ
ישראל. יעקב שהוא ישראל
למה לא שולט על זה כמו
משה, שהרי כתוב וארא אל
אברהם אל יצחק ואל יעקב
באל שדי ולא יותר?

אלא יעקב, הרי בארנו, נטל
הבית שלמטה, ונעזב ממנו
הבית שלמעלה, ועם הבית
שלמטה התקין את הבית
שלמעלה בשנים עשר שבטים
ובשבעים ענפים, והרי פשוה.
משה נטל את הבית שלמעלה,
ועזב את הבית שלמטה, ולכן

לך. ואת, בשירותא דמלוך, מלילת לברתי
קמאי מלין אלין, אלא בגיני כך, וארא אל
אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי
יי' לא נודעתי להם, למלא עמהון בדרגא
דא דעמך מלילנא.

רבי יוסי (נ"א רבי יוסא) פתח, (תהלים כ"ד)
לדוד מזמור
ליי' הארץ ומלוואה תבל וישבי בה.
הארץ: דא ארעא קדישא דישראל, דאיהי
קיימא לאתשקייא מניה, ולא תברכא מניה
בקדמיתא, ולבתר מנה אתשקייא עלמא כלא.
תבל וישבי בה: דא שאר ארעאן, דשתאן
מניה, מנא לן. דכתיב, (תהלים ט) והוא
ישפט תבל בצדק.

כי הוא על ימים יסדה, אלין (דף כ"ג ע"א) שבעה
עמודים, דארעא סמיכא עלייהו. ואינון
שבעה ימים. וים כנרת שלטא עלייהו. אמר
רבי יהודה, לא תימא דשלטא עלייהו, אלא
דאתמלייא מניהו. ועל נהרות יכוננה, מאן
אינון נהרות. אלא, כמה דאת אמר, (תהלים צ"ג)
נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים, אינון
נהרות, כמה דאת אמר, (בראשית ב') ונהר יוצא
מעדן להשקות את הגן, ובגין כך, ועל נהרות
יכוננה.

תא חזי, האי ארץ, אקרי ארץ ישראל. יעקב
דאיהו ישראל, אמאי לא שליט על דא
כמשה, דהא כתיב וארא אל אברהם אל יצחק
ואל יעקב באל שדי ולא יתיר.

ארא, יעקב הא אוקימנא, נטל ביתא דלתתא,
ואשתביק מניה ביתא דלעילא. ועם
ביתא דלתתא, אתקין ביתא דלעילא, בתריסר
שבטין, בשבעין ענפין, והא אוקמוה. משה,
נטל ביתא דלעילא, ושביק ביתא דלתתא. ועל
דא, כתיב ביעקב באל שדי. באל שדי מליל

פְּתוּב בַּיַּעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי. בְּאֵל
שְׁדֵי דְבַר עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלֹא יוֹתֵר. וְשְׁמֵי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי
לָהֶם, לְדַבֵּר עִמָּם בְּדַרְגָּה זוֹ
שֶׁהִיא עֲלִיוֹנָה.

וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל
יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חֲזִי, בְּחִיר
הָאֲבוֹת הִנֵּה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. בְּכֻלָּם פְּתוּב אֵל
אַבְרָהָם, אֵל יִצְחָק, וְכוּ הַתּוֹסֵפָה
אוֹת אַחַת, שְׁפָתוֹב וְאֵל יַעֲקֹב.
הַתּוֹסֵפָה בּוֹ ו', לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא
שְׁלֵם יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְעַם כָּל זֶה
לֹא זָכָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כַּמֶּשֶׁה.

וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם
לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, מִשּׁוּם
שְׁנַמּוּלוֹ. שְׁכַל מִי שְׁנַמּוּל, יוֹרֵשׁ
אֶת הָאֶרֶץ, שֶׁהָרִי לֹא יוֹרֵשׁ אֶרֶץ
אֲלֵא צַדִּיק, וְכַל מִי שְׁנַמּוּל נִקְרָא
צַדִּיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה ס) וְעַמּוּף
כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ.
כָּל מִי שְׁנַמּוּל וְשׁוֹמֵר אוֹת
הַבְּרִית הַזֹּאת, נִקְרָא צַדִּיק. בֹּא
רְאֵה מִיֻּסָּף, שְׁכַל יָמָיו לֹא נִקְרָא
צַדִּיק עַד שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית,
אוֹת בְּרִית הַקְּדוּשׁ. כִּיֻּן שֶׁשָּׁמַר
אוֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק, יוֹסֵף הַצַּדִּיק.
רַבִּי שְׁמַעוֹן הִנֵּה יוֹשֵׁב יוֹם אַחַד,
וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ (עמוהו) וְרַבִּי אָבָא
עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּסוּק זֶה
שְׁפָתוֹב וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל
יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב וְגו', מֵהוּ
וְאָרָא? וְאָדְבַר הִנֵּה צָרִיף (לכתב) !
אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר בְּנִי, זֶהוּ סוּד
עֲלִיוֹן.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ גְּנוּנִים שְׁנָרְאִים וַיֵּשׁ
גְּנוּנִים שְׁלֵא נָרְאִים. וְאֵלוֹ וְאֵלוֹ
הֵם סוּד עֲלִיוֹן שֶׁל הָאֲמוּנָה,
וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְלֹא
מִסְתַּפְּלִים בּוֹ. וְאֵלֶּה שְׁנָרְאִים לֹא
זָכָה בָּהֶם אָדָם, עַד שֶׁבָּאוּ
הָאֲבוֹת וְעַמְדוֹ עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה
פְּתוּב וְאָרָא, שְׁרָאוּ אוֹתָם גְּנוּנִים
שֶׁהִתְגַּלּוּ.

עֲמִיּה קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יוֹתֵר. וְשְׁמֵי יְיָ
לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְמַלְלָא עֲמַהוּן בְּדַרְגָּא דָּא
דְּאִיהוּ עֲלָאָה.

וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב. אָמַר
רַבִּי חֲזִי, תְּשַׁבְּחֵן דְּאַבְרָהָן יַעֲקֹב הָוָה,
דְּהוּא שְׁלִימוֹ דְּכֻלָּא. בְּכֻלְהוּ כְּתִיב, אֵל
אַבְרָהָם, אֵל יִצְחָק, וּבִיּה אֶתוֹסֵף אֶת חַד,
דְּכְתִיב, וְאֵל יַעֲקֹב. אֶתוֹסֵף בִּיּה ו', לְאַחֲזָאָה
דְּאִיהוּ שְׁלִימָא יוֹתֵר מִכֻּלְהוּ. וְעַם כָּל דָּא, לֹא
זָכָה לְאַשְׁתַּמְשָׁא בִּיּה כַּמֶּשֶׁה.

וְגַם הִקְיַמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת
אֶרֶץ כְּנָעַן, (שמות ו') בְּגִיּוֹן דְּאַתְגְּזֵרוּ. דְּכָל
מָאן דְּאַתְגְּזֵר, יְרִית אֶרְעָא, דְּהָא לֹא יְרִית
אֶרְעָא, אֲלֵא צַדִּיק, וְכָל מָאן דְּאַתְגְּזֵר, אֲקָרִי
צַדִּיק. דְּכְתִיב, (ישעיה ס') וְעַמּוּף כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ, כָּל מָאן דְּאַתְגְּזֵר, וְנָטִיר
הָאִי אֶת קְיַימָא, אֲקָרִי צַדִּיק, תָּא חֲזִי מִן יוֹסֵף,
דְּכָל יוֹמוֹי לֹא אֲקָרִי צַדִּיק, עַד דְּנָטִיר הֵהוּא
בְּרִית, אֶת קְיַימָא קְדִישָׁא. כִּיֻּן דְּנָטִיר לִיּה,
אֲקָרִי צַדִּיק, יוֹסֵף הַצַּדִּיק.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יְתִיב יוֹמָא, חַד, וְרַבִּי אֶלְעָזָר
בְּרִיּה, (עמיה) וְרַבִּי אָבָא עֲמִיּה. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, הָאִי קָרָא דְּכְתִיב, וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם
אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב וְגו'. מֵהוּ וְאָרָא, וְאָדְבַר
מִיבְעֵי לִיּה. אָמַר לִיּה, אֶלְעָזָר בְּרִי, רְזָא עֲלָאָה
אִיהוּ.

תָּא חֲזִי, אִית גְּוּוּנִין דְּמִתְחַזְזִין, וְאִית גְּוּוּנִין
דְּלֹא מִתְחַזְזִין. וְאֵלִין וְאֵלִין, אֵינּוּן רְזָא
עֲלָאָה דְּמַהִימְנִיתָא, וּבְנֵי נִשְׂא לֹא יוֹדְעִין לִיּה,
וְלֹא מִסְתַּפְּלִין בִּיּה וְאֵלִין דְּמִתְחַזְזִין, לֹא זָכָה
כְּהוּ בְּר נָשׁ, עַד דְּאָתוּ אַבְרָהָן, וְקִיַּימוּ עֲלִייהוּ.
וְעַל דָּא כְּתִיב וְאָרָא, דְּחִמוּ, אֵינּוּן גְּוּוּנִין
דְּאַתְגְּלִין.

זכר הגונים שהתגלו? אותם של אל שדי, שהם גונים של מראה עליון (מראה של גונים עליונים), ואלו נראים. והגונים שלמעלה נסתרים שלא נראים, לא עמד איש עליהם פרט למשה. ועל זה כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, לא התגליתי להם בגונים עליונים. ואם תאמר שהאבות לא הפירו אותם - אלא הם הפירו אותם מתוך אלו שהתגלו.

כתוב (דניאל יב) והמשפלים יזהרו פזר הרקיע ומצדיקי הרבים פפוכבים לעולם ועד. והמשפלים יזהרו, מי הם המשפלים? אלא זהו אותו חכם שישתפל על דברים מעצמו שלא יכולים בני אדם לדבר בפה, ולא לה קוראים משפלים. יזהרו פזר הרקיע. מי יזהרו? הוא הרקיע? זהו הרקיע של משה, שעומדת באמצע, וזהו שלו הוא נסתר ולא התגלה מהגון שלו, עומד על אותו רקיע שלא מאיר שנראים בו הגונים, ואותם גונים, אף על פי שנראים בו, לא זוהרים כמו זה, משום שהם גונים סתומים.

בא ראה, ארבעה אורות הם, שלשה מהם נסתרים, ואחד שהתגלה. אור שמאיר. אור שזוהר. והוא מאיר פזר השמים בטהר. אור של ארגמן, שנוטל כל האורות. אור שלא מאיר מסתפל לאלה ונוטל אותם, ונראים אותם המאורות בו פעששית נגד השמש.

ואלה השלשה שאמרנו נסתרים ועומדים על זה שהתגלה, וסוד זה העין. בא ראה, בעין יש שלשה גונים שהתגלו רשומים ואלה הם כמו שאותם הנסתרים

ומאן גוונין דאתגליין. אינון דאל שדי, דאינון גוונין דחזו עלאה (כ"א חזו דגוונין עליון) ואלין אתחזין. וגוונין דלעילא, סתימין דלא אתחזין, לא קאים איניש עליהו, בר ממש. ועל דא כתיב, ושמי יי' לא נודעתי להם, לא אתגליתי לון בגוונין עלאין. ואי תימא, דאבהן לא הוו ידעי בהו. אלא הוו ידעי, מגו אינון דאתגליין.

בתיב (דניאל י"ב) והמשפלים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים פפוכבים לעולם ועד. והמשפלים יזהירו, מאן אינון משפלים. אלא דא הוא, ההוא חכם דיסתפל מגרמיה מלין, דלא יכולין בני נשא למללא בפומא, ואלין אקרון משפלים. יזהירו כזהר הרקיע, מאן (זהר) הוא הרקיע. דא הוא רקיע דמשה, דקיימא באמצעיתא, והאי זהר דיליה, איהו סתים, ולא אתגלייא מגוון דיליה קיימא על ההיא רקיעא דלא נהיר, דאתחזין ביה גוונין, ואינון גוונין אף על גב דאתחזין ביה, לא זהרי כזהרא בגין דאינון גוונין סתימין.

תא חזי, ארבע נהורין אינון. תלת מנייהו סתימין, וחד דאתגלייא: נהורא דנהיר. נהורא דזהרא. (ואינון) ואיהו נהיר פזהירו דשמיא בדכיו. נהורא דארגוונא, דנטיל כל נהורין. נהורא דלא נהיר אסתפל לגבי אלין, ונטיל לון. ואתחזין אינון נהורין ביה, פעששיתא, לקבל שמשא.

ואלין תלת דקאמרן, סתימין וקיימין על האי (דף כ"ג ע"ב) דאתגלייא. ורזא דא עינא. תא חזי, בעינא אית תלת גוונין, דאתגליין רשימין ביה, וכלהו לא מזדהרי, בגין דקיימי בו, וכלם לא זוהרים, משום שעומדים באור שלא מאיר.

שְׁעוּמְדִים עֲלֵיהֶם, וְאֵלֶּה הֵם שְׁנָרְאוּ לְאֲבוֹת לְדַעַת אוֹתָם נִסְתָּרִים שְׁזוֹהָרִים מִתּוֹךְ אֵלֶּה שֶׁלֹּא זוֹהָרִים, וְאוֹתָם שְׁזוֹהָרִים וְהֵם סְתוּמִים, הִתְגַּלּוּ לְמִשָּׁה בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ שְׁלוֹ, וְאֵלֶּה עוּמְדִים עַל אוֹתָם גּוֹנִים שְׁנָרְאִים בּוֹ בְּעֵינַי. וְסוּד זֶה סוֹתָם עֵינִיךָ וּמְסוֹבֵב גְּלַגְלָךְ, וְיִתְגַּלּוּ אוֹתָם גּוֹנִים שְׁמְאִירִים, שְׁזוֹהָרִים, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְרֹאוֹת אֵלֶּה בְּעֵינַי סְתוּמוֹת, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם נִסְתָּרִים עֲלֵיוֹנִים עוּמְדִים עַל אוֹתָם גּוֹנִים שְׁנָרְאִים, שֶׁלֹּא זוֹהָרִים.

וְעַל זֶה קָרָאנוּ, מִשָּׁה זָכָה בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה שְׁעוּמְדִת עַל אוֹתָהּ שֶׁלֹּא מְאִירָה. שְׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ אֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. הָאֲבוֹת הָיוּ רוֹאִים מִתּוֹךְ הַגּוֹנִים הִלְלוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ, אוֹתָם סְתוּמִים, שְׁעוּמְדִים עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא מְאִירִים, וְלִכֵּן כְּתוּב וְאָרָא אֶל אֲבָרְהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי, בְּאוֹתָם גּוֹנִים שְׁנָרְאִים.

וְשָׂמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם - אֵלֶּה גּוֹנִים עֲלֵיוֹנִים נִסְתָּרִים שְׁזוֹהָרִים שְׁזָכָה בָּהֶם מִשָּׁה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְסוּד זֶה, שֶׁהָעֵין סְתוּם וְגִלּוּי. סְתוּם - רוֹאֵה אֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. נִגְלָה - רוֹאֵה אֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. וְעַל זֶה וְאָרָא בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, שְׁהִיא בְּהִתְגַּלּוּת, בְּהַ כְּתוּב רְאִיָּה. וְאוֹלָם בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמְאִירָה שְׁהִיא בְּסִתּוֹר, כְּתוּב בְּהַ יְדִיעָה, שְׁכְּתוּב לֹא נוֹדַעְתִּי. בְּאוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְנִשְׁקוּ יְדִיו. בְּכָה רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, אוֹי כְּשֶׁתְּסַלֵּק מִן הָעוֹלָם וְיִשְׁאָר הָעוֹלָם יְתוּם מִמֶּךָ, מִי יְכוֹל לְהַאֲדִיר דְּבָרֵי תוֹרָה?

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א-כח) וְאִמְרַתֶּם כֹּה לְחֵי וְאִתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם.

בְּנֵהוֹרָא דְלָא נְהִיר. וְאֵלֶּיךָ אֵינּוֹן כְּגוֹוֹנָא דְאֵינּוֹן סְתִימִין דְּקִימֵי עֲלֵייהוּ וְאֵלֶּיךָ אֵינּוֹן דְּאִתְחַזְיִין לְאֲבָהוֹן, לְמַנְדַּע אֵינּוֹן סְתִימִין דְּמַזְדְּהִרִין, מַגּוֹ אֵלֶּיךָ דְלָא מַזְדְּהִרִי. וְאֵינּוֹן דְּמַזְדְּהִרִי וְאֵינּוֹן סְתִימִין, אִתְגַּלְיִין לְמִשָּׁה, בְּהֵהוּא רְקִיעָא דִּילֵיהּ. וְאֵלֶּיךָ קִימֵי, עַל אֵינּוֹן גּוֹוֹנִין דְּאִתְחַזְיִין בֵּיהּ בְּעֵינָא.

וְרָזָא דָּא סְתִימֵי עֵינָהּ, וְאֶסְחָר גְּלַגְלָךְ, וְיִתְגַּלְיִין אֵינּוֹן גּוֹוֹנִין דְּנִהֲרִין, דְּמַזְדְּהִרִי, וְלֹא אִתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְמִיחְמֵי, אֶלֶּה בְּעֵינֵינִי סְתִימִין, בְּגִין דְּאֵינּוֹן סְתִימִין עֲלֵאִין, קִימֵי עַל אֵינּוֹן גּוֹוֹנִין דְּאִתְחַזְיִין, דְּלֹא מַזְדְּהִרִי.

וְעַל דָּא קָרִינָן, מִשָּׁה זָכָה בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה דְּנִהֲרָא דְּקִימָא עַל הֵהוּא דְלָא נִהֲרָא. שְׁאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, בְּהֵהוּא אֶסְפֶּקְלָרְיָה דְלָא נִהֲרָא. וְאֲבָהוֹן הָיוּ חֲמָאן מַגּוֹ אֵלֶּיךָ גּוֹוֹנִין דְּאִתְגַּלְיִין, אֵינּוֹן סְתִימִין, דְּקִימֵי עֲלֵייהוּ דְּאֵינּוֹן דְּלֹא נִהֲרִין, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאָרָא אֶל אֲבָרְהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי, בְּאֵינּוֹן גּוֹוֹנִין דְּאִתְחַזְיִין.

וְשָׂמִי יי' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אֵלֶּיךָ גּוֹוֹנִין עֲלֵאִין סְתִימִין דְּזוֹהָרִין, דְּזָכָה בְּהוּ מִשָּׁה לְאֶסְתַּפְּלָא בְּהוֹן. וְרָזָא דָּא, דְּעֵינָא סְתִימֵי וְגִלְיָא. סְתִימֵי, חֲמֵי אֶסְפֶּקְלָרְיָה דְּנִהֲרָא, אִתְגַּלְיִין, חֲמֵי אֶסְפֶּקְלָרְיָה דְלֹא נִהֲרָא. וְעַל דָּא, וְאָרָא, בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה דְלֹא נִהֲרָא, דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא, בֵּיהּ כְּתִיב רְאִיָּה. בְּאֶסְפֶּקְלָרְיָה דְּנִהֲרָא דְּאִיהוּ בְּסְתִימוֹ, כְּתִיב בֵּיהּ יְדִיעָה, דְּכְּתִיב לֹא נוֹדַעְתִּי. אִתּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְנִשְׁקוּ יְדִיו. בְּכָה רַבִּי אֲבָא, וְאָמַר, וְוִי כַד תְּסַתְּלַק מִן הָעוֹלָם, וְיִשְׁתַּאֲרַר עֲלָמָא יְתוּם מִינָךְ, מָאן יְכִיל לְאַנְהֲרָא מְלִין דְּאוֹרֵייתָא.

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א', כ"ח) וְאִמְרַתֶּם כֹּה לְחֵי וְאִתָּה שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר

ואמרתם פה לחי, וכי דוד לא היה יודע בו בנבבל שהוא אומר בשבילו ואמרתם פה לחי? אלא אותו יום, יום טוב של ראש השנה הזה, והקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, ובשביל הקדוש ברוך הוא הוא אומר ואמרתם פה לחי, לקשר פה לחי, שכל החיים תלויים בו. ואתה שלום, מה זה ואתה? אתה היה צריך (לכתב) ! אלא ואתה, הכל לקדוש-ברוך-הוא אמר, כדי לקשר קשר האמונה וכראוי.

מכאן למדנו שאסור להקדים שלום לאדם רשע, ואם צריך, יקדים לו כמו דוד שברך את הקדוש ברוך הוא, ונראה שאמר בגללו. ואם תאמר שזו רמאות - לא, שהרי כל מה שמעלה לקדוש-ברוך-הוא ונראה שבשבילו אמר - אינו רמאות. ומי שמקדים שלום לצדיק כאלו הקדים לקדוש-ברוך-הוא, כל שכן מר, שהוא שלום למעלה ולמטה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. רבי חזקיה פתח, (תהלים לב) אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון וגו'. פמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא מסתכלים על מה עומדים בעולם, שהרי כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את האדם בדיוקן שלו והתקינו בתקוניו, כדי שישתדל בתורה וילך בדרךיו.

שהרי כשבא אדם, מעפר המקדש שלמטה נתקן, וארבעה צדדי העולם התחברו באותו מקום שנקרא בית המקדש. ואותם ארבעה צדדי העולם התחברו בארבעה צדדים, שהם יסודות העולם א"ש רוח ומי"ם ועפ"ר, והתחברו ארבעה צדדים אלו

לך שלום. ואמרתם פה לחי, וכי דוד לא היה ידע ביה בנבבל, דאיהו אומר בגינייה, ואמרתם פה לחי, אלא, שהוא יומא, יומא טבא דראש השנה הזה, וקודשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא, ובגין קדשא בריך הוא קאמר, ואמרתם פה, לחי, לקשרא כה, לחי, דכל חיין ביה תליין. ואתה שלום, מאי ואתה אתה מיבעי ליה. אלא, ואתה כלא לקודשא בריך הוא קאמר, בגין לקשרא קשרא דמהימנותא כדקא יאות.

מכאן אוליפנא, דהא לבר נש חייבא, אסור לאקדמא ליה שלום, ואי אצטרין, יקדים ליה פדוד, דברין ליה לקודשא בריך הוא, ואתחזי דבגיניה קאמר. ואי תימא דרמאות הוה. לאו. דהא כל מאן דסליק ליה לקודשא בריך הוא, ואתחזי דבגיניה קאמר, לאו רמאות הוא. ומאן דאקדים שלום לזפאה, פאילו אקדים ליה לקודשא בריך הוא, כל שכן מר, דאיהו שלמא לעילא ותתא.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יי' לא נודעתי להם. רבי חזקיה פתח, (תהלים ל"ב) אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון וגו'. פמה אינון בני נשא אטימין, דלא ידעין, ולא מסתכלין, על מה קיימין בעלמא. דהא קדשא בריך הוא כד ברא עלמא, עבד ליה לבר נש בדיוקנא דיליה, ואתקין ליה בתקוניו, בגין דישתדל באורייתא, ויהך באורחוי.

דהא פד אתברי אדם, מעפרא דמקדשא דלתתא אתתקן וארבע סטרי דעלמא, אתחברו בהוה אתר דאקרי בי מקדשא.

ואינון ארבע סטרי דעלמא, אתחברו בארבע סטרי, דאינון יסודין

בְּאַרְבַּעַה צְדָדִי (יסודות) הָעוֹלָם, וְהַתְּקִינן מֵהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹרֵף אֶחָד בְּתַקְוֵן עֲלֵינוּ, וּגּוֹרֵף זֶה הַתְּחַבֵּר מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, מֵהָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם שְׁלֻמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, אַרְבַּעַה רֵאשׁוֹנִים הֵם סוּד הָאֲמוּנָה, וְהֵם אַבּוֹת שֶׁל כָּל עוֹלָמוֹת, וְסוּד הַמְּרַכְבֵּה הָעֲלִיּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאוֹתָם אַרְבַּעַה יְסוּדוֹת, אֲשֶׁר ר״ח וּמִי״ם וְעַפְ״ר, אֵלֶּה הֵם סוּד עֲלִיּוֹן. וְאֵלֶּה הֵם הָאֲבוֹת, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת אַבּוֹת שֶׁל הַכָּל וּמֵהֶם יוֹצְאִים זֶה״ב וְכִסְ״ף וּנְחֻשׁׁת וּבְרִז״ל, וְתַחַת אֵלֶּה מִתְּכוֹת אַחֲרוֹת שְׂדוּמִים לָהֶם וּכְמוֹ שְׂאֵלוֹ.

בֵּא רְאֵה, אֲשֶׁר ר״ח וּמִי״ם וְעַפְ״ר אֵלֶּה הֵם הָרֵאשׁוֹנִים וְהַשְּׂרֵשִׁים שְׁלֻמְעֵלָה וְשְׁלֻמְטָה, וְתַחַתּוֹנִים וְעֲלִיּוֹנִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה הֵם אַרְבַּעַה לְאַרְבַּעַה צְדָדֵי הָעוֹלָם, עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַה אֵלֶּה: צְפוֹן וְדָרוֹם וּמִזְרָח וּמַעַרְב. אֵלֶּה הֵם אַרְבַּעַה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַה אֵלֶּה: צְפוֹן וְדָרוֹם וְדָרוֹם וְצָפֹן, ר״ח לְצַד מִזְרָח. מִי״ם לְצַד דָּרוֹם. מִשׁוּם שֶׁהַדָּרוֹם הוּא חֵם וְיָבֵשׁ. מִים קְרִיִם וְלַחִים. עַפְ״ר לְצַד מַעַרְב. וְאַרְבַּעַה אֵלֶּה קְשׁוּרִים בְּאַרְבַּעַה אֵלֶּה, וְכֵלֶם אֶחָד, וְאֵלֶּה עוֹשִׂים אַרְבַּעַה מִתְּכוֹת, שֶׁהֵם זֶה״ב וְכִסְ״ף וּנְחֻשׁׁת וּבְרִז״ל. הָרִי הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְכֵלֶם אֶחָד. בֵּא רְאֵה, הָאֵשׁ הִיא בְּשִׁמְאֵל, לְצַד צְפוֹן, שֶׁהָרִי הָאֵשׁ בּוֹ תִּקֵּף הַחֲמִימוֹת, וְהַיָּבֵשׁ שֶׁלּוֹ תִּזְק. וְצְפוֹן הַהַפֵּךְ שֶׁלּוֹ, וְנִמְזָגִים אֶחָד בְּאֶחָד וְהוּא אֶחָד. מִיִּם לְיָמִין, וְהוּא לְצַד דָּרוֹם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַבְרָם וְלַחֲסוּרֵם) כְּאֶחָד, עוֹשֶׂה מְזַג זֶה כְּמְזַג זֶה.

דְּעֻלְמָא, אֲשֶׁר ר״ח וּמִי״ם וְעַפְ״ר, וְאֶתְחַבְּרוּ אַרְבַּע סְטָרִין אֵלִין, בְּאַרְבַּע סְטָרֵי (נ״א יסודין) דְּעֻלְמָא, וְאֶתְקִינ מְנַיְיהוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד גּוּפָא בְּתַקּוּנָא עֲלָאָה. וְהֵאֵי גּוּפָא, אֶתְחַבְּרוּ מִתְרִין עֲלֵמִין, מֵעֻלְמָא דָּא תַתָּאָה, וּמֵעֻלְמָא דְלַעֲלֵלָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, אַרְבַּע קְדָמָאֵי אֵינּוּן רְזָא דְמַהִימְנוּתָא. וְאֵינּוּן אַבְהֵן דְּכֻלְהוּ עֲלֵמִין. וְרְזָא דְרִתִּיכָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְאֵינּוּן אַרְבַּע יְסוּדִין: אֲשֶׁר ר״ח וּמִי״ם וְעַפְ״ר. אֵלִין אֵינּוּן רְזָא עֲלָאָה. (ואֵלִין אֵינּוּן אַבְהֵן דְּכֻלְהוּ עֲלֵמִין אַבְהֵן דְּכָלָא) וּמֵאֵינּוּן נְפָקִין, זֶה״ב וְכִסְ״ף וּנְחֻשׁׁת וּבְרִז״ל. וְתַחַת (דף כ״ד ע״א) אֵלִין מִתְּכָאן אַחֲרֵנִין, דְּדִמְיִין לוּן. (כְּנוּנָא דְאֵלִין).

תָּא חֲזִי. אֲשֶׁר ר״ח וּמִי״ם וְעַפְ״ר, אֵלִין אֵינּוּן קְדָמָאֵי וְשָׂרְשֵׁין דְלַעֲלֵלָא וְתַתָּא, וְתַתָּאִין וְעֲלֵאִין עֲלִיְיהוּ קְיִימִין. וְאֵלִין אֵינּוּן אַרְבַּע, לְאַרְבַּע סְטָרֵי עֻלְמָא, וְקִיִּימִין בְּאַרְבַּע אֵלִין: צְפוֹן, וְדָרוֹם, וּמִזְרָח, וּמַעַרְב. אֵלִין אֵינּוּן אַרְבַּע סְטָרִין דְּעֻלְמָא, וְקִיִּימִין בְּאַרְבַּע אֵלִין. אֲשֶׁר לְסִטְר צְפוֹן. ר״ח לְסִטְר מִזְרָח. מִי״ם לְסִטְר דָּרוֹם. בְּגִין דְּדָרוֹם אִיהוּ חֵם וְיָבֵשׁ מְיִם קְרִיִם וְלַחִים עַפְ״ר לְסִטְר מַעַרְב. וְאַרְבַּע אֵלִין, בְּאַרְבַּע אֵלִין קְטִירִין, וְכֻלְהוּ חַד, וְאֵלִין עֲבָדֵי אַרְבַּע מִתְּכָאן, דְּאֵינּוּן זֶה״ב וְכִסְ״ף וּנְחֻשׁׁת וּבְרִז״ל הָא אֵינּוּן תְּרִיסָר, וְכֻלְהוּ חַד. תָּא חֲזִי, אֵשׁ הוּא בְּשִׁמְאֵלָא, לְסִטְר צְפוֹן, דְּהָא אֵשׁ, תּוּקְפָא דְחֲמִימוֹתָא בֵּיה, וְיָבֵישׁוּ דִלְיָה תִקִּיף. וְצְפוֹן כְּהַפּוּכָא דִלְיָה הוּא, וְאֶתְמַזִּיג חַד בְּחַד וְאִיהוּ חַד. מִיִּם לְיָמִינָא, וְהוּא לְסִטְר דָּרוֹם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְחַבְרָא (לְאֶחָדָא) לוּן כְּחַדָּא, עֲבִיד מְזַגָּא דָּא כְּמְזַגָּא דָּא.

הוּא לְחַבְרָם וְלַחֲסוּרֵם) כְּאֶחָד, עוֹשֶׂה מְזַג זֶה כְּמְזַג זֶה.

צפון איהו קר ולח, אשא חם ויבש. אחלה לון לסטר דרום. דרום, איהו חם ויבש. מים קרים ולחים. וקודשא בריך הוא מזיג לון פחד דנפקי מיא מדרום, ועאלין בגו צפון. ומצפון נגדי מיא. נפיק אשא מצפון, ועאל בתוקפא דדרום, ומדרום נפיק תוקפא דחמימותא לעלמא. בגין דקודשא בריך הוא אוזיף דא בדא, וכל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה פדקא חזי ליה. פגוונא דא רוח ומזרח, בגין דיוזיף כל חד לחבריה, ואתפליל דא בדא, לאתחברא כחד.

תא חזי, אשא מסטרא דא, מים מסטרא דא. ואינון מחלוקת. עאל רוח בינייהו, ואחיד לתרין סטרין. הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ורוח אלהים קאים לעילא בסטרא דא. ומים קיימי על אפי ארעא. רוחא אעיל בינייהו, ואחיד לתרין סטרין, ואפריש מחלוקת. עפר, מיא קיימי עליה ורוחא ואשא ומקבלא מפלהו, בחילא דתלתא אלין דקיימי עלה.

תא חזי, רוח ומזרח. מזרח, חם ולח, רוח, (פר ויבש סטרא דאיהו ויבש) חם ולח איהו, ובגיני כף, אחיד לתרין סטרין, דהא אש חם ויבש, ומים קרים ולחים, רוח איהו חם ולח, סטרא דאיהו חם, אחיד באשא. סטרא דאיהו לח, אחיד במיא. ועל דא אספים בינייהו, ואפריש מחלוקת דאשא ומיא.

עפר איהו קר ויבש, ועל דא מקבל עליה פלהו, וכלהו עבדי ביה עבידתייהו, ומקבלא מפלהו, לאפקא בחיליהון מזונא לעלמא. בגין דבמערב אתאחיד עפרא, דאיהו קר ויבש. וסטרא דאיהו קר, אחיד בצפון דאיהו קר ולח, דהא קריא אתאחיד בקריא.

בא ראה, אש מצד זה, מים מצד זה, והם מחלקת. נכנסת רוח ביניהם ואוחזת את שני הצדדים. זהו שכתוב (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים, שהרי אש עומדת למעלה בצד זה, ומים עומדים על פני הארץ. רוח נכנסת ביניהם ואוחזת את שני הצדדים ומפרידה מחלקת. העפר, המים עומדים עליו, ורוח ואש, ומקבלת מכלם בכח של שלשת אלה שעומדים עליו.

בא ראה. רוח ומזרח. מזרח חם ולח, רוח חם ולח, וקר ויבש. הצד שהוא יבש חם ולח היא, ולכן אוחז את שני הצדדים, שהרי אש חם ויבש, ומים קרים ולחים. רוח הוא חם ולח. הצד שהוא חם אוחז באש. הצד שהוא לח אוחז במים. ועל זה יש הספמה ביניהם, ומפריד מחלקת של אש ומים.

עפר הוא קר ויבש, ולכן מקבל עליו את כלם, וכלם עושים בו מעשיהם, ומקבל מכלם להוציא בכחם מזון לעולם, משום שבמערב נאחו העפר שהוא קר ויבש, וצד שהוא קר אוחז בצפון שהוא קר ולח, שהרי קר נאחו בקר. משום כף צפון נאחו

במערכ בצד זה. דרום שהוא חם ויבש, באותו היבש שלו אוהז את היבש של המערב בצד אחר, ונאחז מערב בשני צדדים.

וכן נאחז דרום במזרח, שהרי חמימות הדרום נאחזת בחמימות המזרח. ומזרח נאחז בצפון, שהרי לחותו נאחזת בלחות הצפון. עכשו נמצא דרומי"ת מזרחי"ת. מזרחי"ת צפוני"ת. צפוני"ת מערבי"ת. מערבי"ת דרומי"ת. וכלם פלולים זה בזה להשתלשל אחד באחד.

כמו כן צפון עושה זהב, שמצד תקף האש נעשה זהב, והינו שכתוב (איוב לו) מצפון זהב יאתה. שאש אחוז בעפר ונעשה זהב, והינו שכתוב (שם כח) ועפרות זהב לו. וסוד זה שנים פרוכים זהב.

מים נאחזים בעפר, וקרירות בלחות עושה כסף, כעת הרי עפר נאחז בשני צדדים, בזהב ובכסף, ונתן ביניהם. רוח אוהזת את המים, ואוהזת ותמיהה, במה שאמר רוח

קר ויבש, שאם פן, רוח ועפר שוים בטבעם, אבל יש אומרים כי רוח חם ולח, ואם פן נוכל לומר שאוהז

הרוח לשני צדדים - אש חם ויבש, ורוח חם ולח. הצד שהוא חם אוהז באש, והצד שהוא לח אוהז

במים, ומפריד מחלקת של אש ומים. עפר הוא קר ויבש, ומים קרים ולחים, והצד הקר אוהז בעפר בצד

הקר. נמצא שעפר מקבל עליו בלם, משום כך אחוז לשני הצדדים, שהרי אש חם ויבש, מים קר ולח.

ע"כ את האש, ומוציאה שנים כאחד, שהוא עין נחשת קלל. ועפר שאמרנו, כשהוא לבדו ביבש והקר שלו, יוצא ברזל, וסימניו - (קהלת י)

אם קהה הברזל וגו'. ועפר זה נאחז בכלם, וכלם עושים בו פצורה שלהם. בא ראה, בלא עפר אין זהב וכסף ונחשת, שהרי כל אחד ואחד מלוה לחברו משלו להתקשר זה בזה. והעפר נאחז

בגין כך צפון אתאחיד במערב בסטרא דא. דרום דאיהו חם ויבש, בההוא יבישותא דיליה, אחיד ליבשותא דמערכ בסטרא אחרא, ואתאחיד מערכ בתרין סטריין.

וכן אתאחיד דרום במזרח, דהא חמימותא דדרום, אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח. ומזרח אתאחיד בצפון דהא לחותא דיליה אתאחיד בלחותא דצפון. השתא אשתכח דרומי"ת מזרחי"ת. מזרחי"ת צפוני"ת. צפוני"ת מערבי"ת. מערבי"ת דרומי"ת וכלהו כליין דא בדא, לאשתלשלא חד בחד.

בגוונא דא, צפון עביד דהבא. דמסטרא דתוקפא דאשא, אתעביד דהבא.

והיינו דכתיב, (איוב ל"ז) מצפון זהב יאתה. דאש אתאחיד בעפר, ואתעביד דהבא. והיינו דכתיב, (איוב כ"ח) ועפרות זהב לו. ורזא דא, שנים פרוכים זהב.

מים אתאחיד בעפר, וקרירותא בלחותא עביד כסף, השתא הא עפר אתאחיד

בתרין סטריין, בזהב ובכסף, ואתייהב בינייהו. רוחא אחיד למים, ואחיד (הנהה: תמיהה

במה דאמר רוח קר ויבש שאם פן עפר ורוח שוים בטבעם אבל יש אומרים כי רוח חם ולח ואם פן נוכל לומר דאחיד רוח לתרין סטריין אש חם ויבש

ורוח חם ולח סטרא דאיהו חם אש וסטרא דאיהו לח אחיד בטיא ואפריש מחלקת דאשא ומיא. עפר איהו קר ויבש ומים קרים ולחים וסטרא

דקר אחיד בעפר בסטרא דקר אשתכח דעפר מקבל עליה בלחו בגין כך אחיד לתרין סטריין דהא אש חם ויבש מים קר ולח ע"כ) (דף כ"ד ע"ב)

לאש, ואפיק תרין פחד, דאיהו (יחזקאל א') עין נחשת קלל. ועפר דקארן, פד איהו בלחודוי, ביבישו וקרירו דיליה, נפיק ברזל, וסימניו, (קהלת י) אם קהה הברזל וגו'.

והאי עפר, אתאחיד בכלהו, וכלהו עבדין ביה פגוונא דלהון. תא חזי,

בכלם, משום ששני צדדים אוחזים אותו, אש ומים. ורוח נקרבת לו בשביל שני אלה ועושה בו מעשה. נמצא שכשמתחבר עפר עם, עושה ומוליד עפרות אחרים כמו שלהם, כמו שזוהב מוליד עפר פסלת ירקה, שהיא כמו זהב ממש. כמו שכסף שמוליד עפרת, וכמו שנחשת העליונה מולידה בדיל שהוא נחשת קטנה. כמו שברזל מוליד ברזל, וסימנך - (משלי כז) ברזל בברזל יחד.

בא ראה, אש רוח מים ועפר, כלם אוחזים זה בזה וקשורים זה בזה, ואין בהם פרוד. והעפר הזה, כשהוא מוליד אחר כך, לא מתקשרים זה בזה כאותם עליונים, כמו שנאמר (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, באלה היה פרוד.

משום שהרי העפר, כשהוא מוליד בפח של שלשת העליונים, מוציא ארבעה נהרות ששם נמצאות אבנים יקרות, והם במקום אחד, שפתיב שם הבדלח ואבן השהם. ואותן אבנים יקרות הן שתיים עשרה, והן לארבעה צדדי העולם כנגד שנים עשר שבטים, שפתיב (שמות כח) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם. ושנים עשר הבקר הללו שהם פתחת הים.

בא ראה, כל ארבעת הצדדים העליונים שאמרנו, אף על גב שנקשרים זה בזה, והם הקיום שלמעלה ומטה, קיום של העולם יותר הוא הרוח, משום שהכל עומד בגללו, ונפש לא עומדת אלא ברוח, שאם נגרעת הרוח אפלו רגע אחד, אין הנפש יכולה להתקיים,

בגין דכלא קיימא

בלא עפר, לית זהב וכסף ונחשת, דהא כל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה, לאתקשרא דא בדא. ואתאחיד עפר בכלהו, בגין דתריין סטריין אחידן ליה, אשא ומיא. ורוחא אתקריב ביה, בגין אלין תריין ועביד ביה עבידתא.

אשתבח, דכד אתחבר עפרא בהדייהו, עביד ואוליד עפרא אחרנין, פגוונא דלהוין. פגוונא דזהב, אוליד עפרא סוספיתא ירוקא, דאיהו כגוונא דדהבא ממש. פגוונא דכסף, אוליד עופרת. פגוונא דנחשת עילאה, אוליד קסיטרא דאיהו נחשת זוטא. פגוונא דברזל, אוליד ברזל, וסימנך (משלי כ"ז) ברזל בברזל יחד.

תא חזי, אש רוח מים ועפר, בלהו אחידן דא בדא, ואתקשרן דא בדא. ולא הוי בהו פרודא. ועפר דא, פד איהו אוליד לבתר, לא מתקשרן דא בדא כאינון עלאי, פמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, באלין הוי פרודא.

בגין דהא עפר, פד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי, אפיק ארבעה נהרין, דתמן משתפחי אבני יקר, ובאתר חד אינון, דכתיב שם הבדלח ואבן השהם. ואלין אבני יקר אינון תריסר, ואינון לארבע סטרי עלמא, לקביל תריסר שבטין, דכתיב, (שמות כ"ח) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם. ואלין תריסר בקר, דאינון תחות ימא.

תא חזי, פל ארבעה סטריין עלאין דקאמרן, אף על גב דמתקשרן דא בדא, ואינון קיומא דלעילא ותתא, קיומא דעלמא יתיר

בְּגִינִיהַ, וְנִפְשָׁא לָא קִיִּימָא אֱלָא בְּרוּחָא, דְּאִי גֵרַע רוּחָא אֲפִילוּ רִגְעָא חָדָא, נִפְשָׁא לָא יְכִילַת לְאַתְקִימָא, וְרָזָא דָא כְּתִיב, (משלי י"ט) גַּם בְּלֹא דַעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. נִפְשָׁא בְּלֹא רוּחָא לָאו אִיהוּ טוֹב, וְלֹא יִכְלֹא לְאַתְקִימָא.

וְתָא חֲזִי, אֵינּוֹן תְּרִיסְר דְקֵאמְרֵן, דְּאֵינּוֹן תְּרִיסְר אַבְנִין, אֵינּוֹן תְּרִיסְר בְּקָר, דִּתְחוּת יִמָּא. בְּגִין כֵּן, נִטְלוּ אֵינּוֹן תְּרִיסְר נְשִׂאִים, (במדבר ד') כֹּל הַבְּקָר לְעֵלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים וְגו'. וְכֹלֹא רָזָא עֲלָאָה הוּא, וּמֵאֵן דִּישְׁגַּח בְּמִלִּין אֲלִין, יִשְׁגַּח בְּרָזָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה, דִּיעָקֹר דְּכֹלֹא בִּיהַ.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הָא דְאָמַר ר' חֲזַקְיָה, דְּכַד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, מִעֲפָרָא דְמִקְדָּשָׁא דְלִתְתָא אֲתַבְּרִי, מִעֲפָרָא דְמִקְדָּשָׁא דְלַעִילָא אֲתַיְיְהִיב בִּיהַ נִשְׁמָתָא. כְּמָה דְכַד אֲתַבְּרִי מִעֲפָרָא דְלִתְתָא, אֲתַחֲבֵרוּ בִּיהַ תְּלַת סְטָרֵי יְסוּדֵי עֲלָמָא. הֲכִי נִמְי כַד אֲתַבְּרִי מִעֲפָרָא דְלַעִילָא, אֲתַחֲבֵרוּ בִּיהַ תְּלַת סְטָרֵי יְסוּדֵי עֲלָמָא, וְאַשְׁתְּלִים אָדָם. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, (תהלים ל"ב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחַשֵׁב יְי' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה. אֵימְתִי לֹא יִחַשֵׁב יְי' לוֹ עוֹן, בְּזִמְן דְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה.

תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה אֲשֶׁתְּלִים יִתִיר מֵאַבְהֵן, בְּגִין דְּמִלִּיל עֲמִיָה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִיר מִכְּלָהוּ, וּמֹשֶׁה פְּנוּימָאָה דְבִי מִלְּפָא עֲלָאָה הָוָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאַרְא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי. לָכֵן אָמַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְי' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. (שמות ו') רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאִי קָרָא אֶפְכָא הוּא, דְּכְתִיב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתְּחוּת סְבָלוֹת מִצְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִעֲבוּדָתְכֶם, וּלְבַתֵּר וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם, הָוָה לִיָּה

וְסוּד זָה כְּתוּב (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. נִפְשׁ בְּלִי רוּחַ אֵינָה טוֹב, וְלֹא יְכוּלָה לְהִתְקַיֵּם. וְכֹא רָאָה, אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁאֲמֵרְנוּ, שְׁהֵם שְׁתַּיִם עֶשְׂרָה אַבְנִים, הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר שֶׁתְּחוּת הֵימָּן. מִשּׁוּם כֵּן נִטְלוּ אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר נְשִׂאִים (במדבר ד') כֹּל הַבְּקָר לְעֵלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים וְגו'. וְהַכֹּל הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, וּמִי שִׁישְׁגִּיחַ בְּדְבָרִים הַלְלוּ, יִשְׁגִּיחַ בְּסוּד הַחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהַעָקֹר שֶׁל הַכֹּל בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה שְׁאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, שְׁכַשְׁבְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, מִעֲפָר הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְטָה נִבְרָא, וּמִעֲפָר הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעָלָה נִתְּנָה בּוֹ נִשְׁמָה, וּכְמוֹ שְׁכַשְׁבְּרָא מִהַעֲפָר שְׁלִמְטָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, כֵּן גַּם כְּשֶׁנִּבְרָא מִן הָעֶפֶר שְׁלִמְעָלָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְהִשְׁתַּלֵּם הָאָדָם, וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב (תהלים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחַשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה. אֵימְתִי לֹא יִחַשֵׁב ה' לוֹ עוֹן? בְּזִמְן שְׂאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה.

בֵּא רָאָה, מֹשֶׁה נִתְקַן יוֹתֵר מִהֶאֱבֹוֹת, מִשּׁוּם שְׁדַבֵּר עִמּוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְדַרְגָּה יוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה מִכֻּלָּם, וּמֹשֶׁה מִפְּנֵים בֵּית הַמִּלֶּךְ הַעֲלִיּוֹן הִיָּה, וְעַל זָה כְּתוּב וְאַרְא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

לָכֵן אָמַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פְּסוּק זָה הוּא הַפּוּרָף, שְׁכַתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתְּחוּת סְבָלוֹת מִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִעֲבוּדָתְכֶם, וְאַחַר כֵּן וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם. הִיָּה לוֹ לֹמַר מִתְּחֵלָה וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם, וְאַחַר כֵּן

והוצאתי אתכם! אלא עקר של הכל בראשונה שרצה הקדוש ברוך הוא לבשר להם במבחר של הכל בראשונה.

אמר רבי יוסי, והרי המבחר שבכל ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים, ואמר אותו לבסוף? אמר לו, באותו זמן אין המבחר אלא היציאה, שחשבו שלא יצאו מעבדותם לעולמים, משום שהיו רואים שם שכל האסירים שהיו ביניהם, קושרים אותם בקשרי כשוף, ולא יכולים לצאת מביניהם לעולמים. ולכן התבשרו במה שחביב עליהם מכל.

ואם תאמר, אף על גב שיצאו, הרי אולי ילכו (חילוקים) אחריהם להזיק להם - כתוב והצלתי אתכם מעבודתם. ואם תאמר, הרי יצאו וינצלו ולא תהיה להם גאלה - תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה. ואם תאמר לא יקבלם - הרי כתוב ולקחתי. ואם תאמר, כשיקבלם לא יביאם לארץ - הרי כתוב והבאתי אתכם וגו'.

רעיא מהימנא

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם וגו'. מצוה זו ראשונה של כל המצוות. ראשית ראשונה לכל המצוות - לדעת את הקדוש ברוך הוא בכלל. מה זה בכלל? לדעת שיש שליט עליון שהוא רבון העולם, וברא אל כל העולמות, שמים וארץ וכל חילותיהם. וזהו בכלל. וסוף הכל בפרט, לדעת אותו בפרט.

ובכ"ל ופרט הוא ראש וסוף, סוד של זכר ונקבה כאחד, ונמצא אדם בעולם הזה שמתעסק בכלל ופרט, אדם בעולם הזה הוא כולל ופרט.

למימר מעיקרא וגאלתי אתכם, ולקחתי והוצאתי אתכם. אלא, עקרא דכלא בקדמיתא, דבעא קדשא ברוך הוא לבשרא לון בשבחה דכלא בקדמיתא.

אמר רבי יוסי, והא שבחה דכלא, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי (דף כ"ה ע"א) לכם לאלהים, ואמר ליה לבתר. אמר ליה, בההוא זמנא, לית להו שבחה אלא יציאה. דחשיבי דלא יפקון מעבדותהון לעלמין, בגין דהו חמאן תמן דכל אסירי דהו בינייהו מקשרו לון בקשרא דחרשי, ולא יכלין לנפקא מבינייהו לעלמין. ובגין פה, מה דחביב עלייהו מפלא, אתבשרו ביה.

ואי תימא אף על גב דנפקו, הא דילמא יזלון (חילוקים) בתרייהו לאבאשא לון, כתיב והצלתי אתכם מעבודתם. ואי תימא הא יפקון וישתזבון, ולא יהא לון פריקא, תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה. ואי תימא לא יקבלם, הא כתיב ולקחתי. ואי תימא כשיקבלם לא יביאם לארץ, הא כתיב והבאתי אתכם וגו'.

רעיא מהימנא

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יי' אלהיכם וגו'.

(שמות ו') פקודא דא קדמאה דכל פקודין. ראשיתא קדמאה דכל פקודין, למנדע ליה לקודשא ברוך הוא בכללא. מאי בכללא. למנדע דאית שליטא עלאה, דאיהו רבון עלמא, וברא עלמין פלהו, שמיא וארעא וכל חיליהון. ודא איהו בכללא. וסופא דכלא בפרט, למנדע ליה בפרט.

ובכ"ל ופרט איהו רישא וסופא רזא דכר ונוקבא כחדא, ואשתכח בר נש

תקון של העולם הזה הוא כלל ופרט. משום כך, ראשית הכל - שיש לדעת שיש שליט ודין על העולם, והוא רבון כל העולמים, וברא את האדם מן העפר, ונפח באפיו נשמת חיים, וזהו בדרך כלל.

בשניצאו ישראל ממצרים לא היו מפירים את הקדוש ברוך הוא. כיון שבא משה אליהם, למד אותם מצוה ראשונה זו, שכתוב וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם וגו'. ואלמלא מצוה זו, לא היו ישראל מאמינים בכל אותם נסים וגבורות שעשה להם במצרים. כיון שידעו מצוה זו בדרך כלל, נעשו להם נסים וגבורות.

ולסוף ארבעים שנה, שפשה שתדלו בכל אותן מצוות של התורה שלמד אותם משה, בין אותן שנוהגות בארץ ובין אותן שנוהגות בחוץ לארץ, אז למד אותם בדרך פרט. זהו שכתוב (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך. היום ונקא, מה שלא היה רשות מקדם לכן. פי ה' הוא האלהים - זה בדרך פרט. בדבר זה כמה סודות וסתרים יש בו, וזה ואתו שבהתחלה הכל דבר אחד, זה בכלל וזה בפרט.

ואם תאמר, הרי כתוב (משלי א) יראת ה' ראשית דעת - התרוץ, זה בדרך פרט לדעת מי היא יראת ה'. ואף על גב שיש לאדם לירא ממנו עד שלא ידע, אבל כאן כתוב ראשית דעת, לדעת אותו שהרי הוא ראשית, לדעת אותו בדרך פרט.

לכן מצוה ראשונה להפיר את הקדוש ברוך הוא בכלל ופרט, בהתחלה ובסוף, וסוד זה - (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרון. אני

בהאי עלמא, דאתעסק בכלל ופרט, בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט. תקונא דהאי עלמא, איהו כלל ופרט. בגין כך, ראשיתא דכלא, למנדע דאית שליט ודיין על עלמא, ואיהו רבון כל עלמין. וברא ליה לבר נש מעפרא, ונפח באפוי נשמתא דחיי, ודא איהו באורח כלל.

בר נפקו ישראל ממצרים, לא הוו ידעי ליה לקודשא בריה הוא כיון דאתא משה לגבייהו, פקודא קדמאה דא אוליה לון, דכתיב, וידעתם כי אני יי' אלהיכם המוציא אתכם וגו'. ואלמלא פקודא דא, לא הוו ישראל מהימנין, בכל אינון ניסין וגבורין דעבד לון במצרים. כיון דידעו פקודא דא באורח כלל, אתעבידו להון נסין וגבורין.

ולסוף ארבעין שנין, דקא אשתדלו בכל אינון פקודין דאורייתא, דאוליה לון משה, בין אינון דמתנהגי בארעא בין אינון דמתנהגי לבר מארעא, כדין אוליה לון באורח פרט, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך, היום דייקא, מה דלא הוה רשו מקדמת דנא. פי יי' הוא האלהים, דא באורח פרט, במלה דא, כמה רזין וסתרין אית בה. ודא, וההוא דקדמיתא, פלא מלה חדא, דא בכלל, ודא בפרט.

ואי תימא, הא כתיב, (משלי א) יראת יי' ראשית דעת. תירוץא, דא באורח פרט, למנדע מאן איהו יראת יי'. ואף על גב דאית ליה לבר נש לדחלא מניה, עד לא ינדע, אבל הכא כתיב ראשית דעת, למנדע ליה דהא איהו ראשיתא, למנדע ליה באורח פרט.

בגין כך, פקודא קדמאה למנדע ליה לקודשא בריה הוא בכלל ופרט, ברישא ובסופא.

ראשון בכלל, ואני אחרון בפרט. והכל בכלל אחד וסוד אחד. פיון שידע את זה בכלל, ישלים את כל איבריו, ומי הם? מאתים ארבעים ושמונה מצוות, שהם מאתים ארבעים ושמונה איברי האדם. פיון שהשתלם בהם על זה בכלל, אז ידע בדרך פרט, שזה הוא רפואה לכלם, וידע את כל ימות השנה שמתחברים לתת רפואה לכל האיברים.

ואם תאמר, כל ימות השנה איך נותנים רפואה לכל האיברים? ודאי כף הוא למעלה ולמטה. השנה והימים שלה נותנים רפואה לכל האיברים, למעלה ולמטה, (במקו) שהאיברים מריקים ברכות לימות השנה, ואז רפואה וחיים תלויים עלינו מלמעלה ומתמלאים מהכל. מי גרם להם? ימות השנה. אף כף גם למטה, כשאדם ישלים את גופו באותן מצוות התורה, אין לה כל יום שלא בא להתברך ממנו, וכשהם מתברכים ממנו, אז חיים ורפואה תלויים עליו מלמעלה. מי גרם לו? אותם ימות השנה. ימות השנה, כמו שמתברכים מלמעלה מסוד של אדם, כף גם מתברכים למטה מסוד של אדם.

אשריהם ישראל בעולם הזה, באותם מצוות התורה, שנקראים אדם, שכתוב (יחזקאל לד) אדם אתם. אתם קרויים אדם, ואמות העולם לא קרויים אדם. ומשום שישאל נקראו אדם, יש להם להשתדל באותן מצוות התורה להיות הכל אחד בסוד של אדם.

בשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל על הר סיני, דבר ראשון הוא אנכי. אנכי עולה לסודות

ורזא דא (ישעיה מ"ד) אני ראשון ואני אחרון. אני ראשון בכלל, ואני אחרון בפרט. וכלא בכללא חדא, ורזא חדא. פיון דינדע דא בכלל, ישלים כל שייפוי. ומאן אינון מאתים ושמונה וארבעים פקודין, דאינון מאתים ושמונה וארבעים שייפין דבר נש. פיון דאשתלים בהו על האי בכלל, פדין ינדע באורח פרט, דדא איהו אסוותא לכלהו, וינדע כל יומי שתא, דמתחברן למיהב אסוותא לכל שייפין.

ואי תימא, כל יומי שתא, היך יהבין אסוותא לכל שייפין. ודאי הכי הוא עילא ותתא, שתא ויומי דיליה, יהבין אסוותא לכל שייפין עילא ותתא, (במקו) דשייפין אריקו ברפאן ליומי שתא כדין אסוותא וחיין תליין עלן מלעילא, ואתמליין מכלא. מאן גרים לון יומי שתא.

אוף הכי נמי לתתא, פד בר נש ישלים גופיה באינון פקודין דאורייתא לית לה פל יומא דלא אתי לאתברכא מניה, וכד אינון אתברכאן מניה, פדין חיין ואסוותא תליין עליה מלעילא. מאן גרים ליה. אינון יומי שתא. יומי שתא, כמה דאתברכאן מלעילא מרזא (דף כ"ה ע"ב) דאדם. הכי נמי אתברכאן מתתא מרזא דאדם.

זכאין אינון ישראל בהאי עלמא, באלין פקודין דאורייתא, דאקרון אדם, דכתיב, (יחזקאל ל"ד) אדם אתם. אתם קרויים אדם, ועובדי כוכבים ומזלות לא אקרון אדם. ובגין דישראל אקרי אדם, אית לון לאשתדלא באינון פקודין דאורייתא, למהוי כלא חד, פרזא דאדם.

בר יחב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל על טורא דסיני, מלה קדמא

אִיהוּ אָנְכִי, אָנְכִי סִלְקָא לְרִזִין (עלמין) סְגִיאִין. וְהָכָא אִיהוּ רְזָא דְפְקוּדָא קְדָמָא, לְמַנְדַּע לִיהּ בְּכַלְלָא. בְּגִין דְכְּתִיב אָנְכִי, הָא קָא רְמִיז, דְאִית אֱלֹהָא שְׁלִיטָא עַלְאָה (דְאִיהוּ) עַל עַלְמָא, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (דְּבָרִים ד') פִּי יְיָ אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אוֹכְלָהּ הוּא, פְּקוּדָא קְדָמָא בְּכַלְלָא. בְּפִרְט: בְּגִין דְכְּתִיב, ה' אֱלֹהֵיךָ דָּא פִרְט, וְדָא כָלָל וּפִרְט, פְּקוּדָא קְדָמָא, דְאֶצְטְרִיךְ לְמַנְדַּע בְּרִישָׁא וּבְסוּפָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא. (ע"כ רעיא מהימנא).

וְיַדְבֵּר מִשֶּׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מִשֶּׁה מְקוֹצֵר רוּחַ. (שמות ו') מָאִי מְקוֹצֵר רוּחַ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְלֹא הוּוּ נְפִישִׁי, וְלֹא הוּוּ לְקִיטֵי רוּחָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מְקוֹצֵר רוּחַ: דְעַד לֹא נִפְק יוֹבְלָא, לְמִיּהָב לֹוֹן נְפִישׁוּ. וְרוּחַ בְּתַרְאָה, עַד לֹא שְׁלֻטָא לְמַעַבְד גִּימוּסִי, וְכִדִּין הָוֵה עֲאָקוּ דְרוּחָא. מָאֵן אִיהוּ רוּחַ בְּתַרְאָה דְקֵאמְרֵן. (ג"א דְעַד לֹא יִהָב לִיהּ יוֹבְלָא בְּרַכָּה עַל הָאִי רוּחָא לְאַתְקִימָא נֶפֶשׁ תַּתְּמָה וְלֹא שְׁלֻטָא הָאִי רוּחַ עַל נֶפֶשׁ אֱלֹא כַּד אַתְבְּרָכָא מִיּוֹבְלָא בְּרִין יְהֵא רוּחָא וּמָאֵן אִיהוּ רוּחַ, דָּא יַעֲקֹב, דְכְּתִיב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב וְגו'.

(וגו')

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שמות ו') הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁמַעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמַעֲנִי פְרַעַה וְאֲנִי עֵרַל שְׁפֹתַיִם, מָאִי וְאֲנִי עֵרַל שְׁפֹתַיִם. וְהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב (שמות ד') לֹא אִישׁ דְבָרִים אָנְכִי וְגו' פִּי כְבֵד פֶּה וְכַבֵּד לְשׁוֹן אָנְכִי, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הָוֵה אוֹתִיב לִיהּ, (שמות ד') מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם וְגו', וְהוּא אָמַר (שמות ד') וְאָנְכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, סִלְקָא דְעַתְּךָ דְלֹא הָוֵה כֵּן, וְהִשְׁתָּא אָמַר וְאֲנִי עֵרַל שְׁפֹתַיִם, אִי הֲכִי, אֵן הוּא מְלָה דְאֶבְטַח לִיהּ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא.

אֲרָא רְזָא אִיהוּ, מִשֶּׁה קָלָא, וְדַבּוּר דְאִיהוּ מְלָה דִילִיָּהּ, הָוֵה בְּגִלוּתָא, וְהָוֵה אִיהוּ אֲטִים לְפִרְשָׁא מְלִין, וּבְגִין דָּא אָמַר, וְאִיךָ

(ועולמות) רבים, וכאן הוא סוד של מצוה ראשונה להפיר אותו בכלל. משום שפתיב אנכי, הרי רומז שיש אלוה שליט עליון (שהוא) על העולם, כמו שנאמר פי ה' אלהיך אש אכלה הוא, מצוה ראשונה בכלל. בפרט, משום שפתיב (בראשית כא) ה' אלהיך. זה פרט, וזה כלל ופרט, מצוה ראשונה, שצריך לדעת בראש ובסוף כפי שבארנו. (ע"כ רעיא מהימנא).

וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר רוח. מה זה מקצר רוח? אמר רבי יהודה, שלא היו נחים ולא היו אוספים לתוכם רוח. אמר רבי שמעון, מקצר רוח - שעדין לא יצא יוכל לתת להם מנוחה. ורוח אחרונה עדין לא שלטה לעשות מנהגם, ואז היו בצרות של רוח, מועקה של רוח. מיהו? רוח אחרונה, כמו שאמרנו. (שער שלא נתן היובל ברכה על הרוח הוא להקמים הנפש התחתונה, ולא שולטת הרוח הוא על הנפש אלא כאשר מתברכת מהיובל, אז תקיה רוח. ומי היא הרוח הזו? יעקב, שכתוב ותחי רוח יעקב וגו').

בא ראה, כתוב הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. מה זה ואני ערל שפתיים, והרי בתחלה כתוב לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי, והקדוש ברוך הוא היה משיב לו, מי שם פה לאדם וכי, והוא אמר ואנכי אהיה עם פיך, התעלה על דעתך שלא היה כף? ועתה אומר ואני ערל שפתיים, אם כן, איפה הדבר שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא בראשונה?

אֲרָא סוּד הוּא. מִשֶּׁה הוּא קוּל, וְהַדְּבוּר שֶׁהוּא הַדְּבוּר שְׁלוֹ הִיָּה בְּגִלוּת, וְהוּא הִיָּה אֲטוּם מְלִפְרֵשׁ דְּבָרִים, וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר וְאִיךָ

ישמעני פרעה, בעוד שהדבור שלי היא בגלות שלו, שהרי אין לי דבר. הריני קול דבור גרוע, שהיא בגלות, ולכן שתף הקדוש ברוך הוא עמו את אהרן.

בא ראה, כל זמן שהדבור היה בגלות, הקול הסתלק ממנו, והדבור היה אטום בלי קול. כשבא משה בא הקול, ומשה היה קול בלי דבור, משום שהיה בגלות, וכל זמן שהדבור היה בגלות, משה הלך בקול בלי דבור, וכך הלך עד שקרבו להר סיני ונתנה תורה, ובאותו זמן התחבר קול בדבור, ואז הדבר דבר, זהו שכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה. ואז משה נמצא שלם בדבר פראוי, קול ודבור אחד בשלמות.

ועד כן משה התרעם, שהדבור נגרע ממנו, פרט לאותו זמן שדברה לרגז עליו, בזמן שכתוב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך, מיד - וידבר אלהים אל משה. בא ראה שכך הוא, שהתחיל דבר לדבר ומפסיק אותו, משום שעדין לא הגיע זמן שכתוב וידבר אלהים וגו'. ופסק והשלים הקול. זהו שכתוב ויאמר אליו אני ה'. משום שהדבור היה בגלות ולא הגיע זמן לדבר. ובא

ראהו

משום כן משה לא היה שלם בדבר בתחלה, ושכך נראה שהוא קול, וכא בשביל דבור להוציא אותה מן הגלות. כיון שיצא מן הגלות והתחברו קול ודבור כאחד בהר סיני, השתלם משה ונרפא, ונמצא אז קול ודבור כאחד בשלמות.

בא ראה, כל הימים שהיה משה במצרים שרצה להוציא הדבור מן הגלות, לא דבר דבר שהוא דבור. כיון שיצאה מן הגלות

ישמעני פרעה, בעוד דמלה דיילי איהי בגלותא דייליה, דהא לית לי מלה. הא אנא קלא מלה גרע, דאיהי בגלותא, ועל דא, שתף קדשא בריך הוא לאהרן בהדיה.

תא חזי, כל זמנא דדבור הוה בגלותא, קלא אסתלק מניה, ומלה הוה אטום בלא קול, כד אתא משה, אתא קול. ומשה הוה קול בלא מלה, בגין דהוה בגלותא, וכל זמנא דדבור הוה בגלותא, משה אזיל קלא בלא דבור, והכי אזיל עד דקריבו לטורא דסיני, ואתיהיבת אורייתא, ובההוא זמנא, אתחבר קלא בדבור, וכדין מלה מליל, הדא הוא דכתיב, (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה. וכדין, משה אשתכח שלים במלה כדקא יאות, קול ודבור כחדא בשלימו.

ועד דא משה אתרעים, דמלה גרע מניה, בר ההוא זמנא דמלילת לאתרעמא עלוי, בזמנא דכתיב, (שמות ו) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך, מיד (שמות ו) וידבר אלהים אל משה. תא חזי דהכי הוא דשרא מלה למללא ופסק לה, בגין דעד לא מטא זמנא דכתיב וידבר אלהים וגו'. ופסק ואשלים קלא, הדא הוא דכתיב ויאמר אליו אני ה'. בגין דדבור הוה בגלותא, ולא מטא זמנא למללא. (ותא חזי)

בגניי כן, משה לא הוה שלים מלה בקדמיתא, (דהכי אתחזי) דאיהו קול, ואתי בגין דבור, לאפקא ליה מן גלותא. כיון דנפק מן גלותא, ואתחברו קול ודבור כחדא בטורא דסיני, אשתלים משה ואתסי, ואשתכח כדין קול ודבור כחדא בשלימו.

תא חזי, כל יומין דהוה משה במצרים, דבעא לאפקא מלה מן גלותא, לא מליל מלה, דאיהו דבור. כיון דנפיק מן גלותא, ואתחבר

והתחבר קול בדבור, אותו דבר
שהוא דבור הנהיג והוליד את
ישראל, אבל לא דבר, עד שקרבו
להר סיני ופתח בתורה, שפך
ראוי. ואם תאמר, כי אמר אלהים
פן ינחם העם, לא כתיב כי דבר,
אלא כי אמר, שהוא רצון הלב
בחשאי, והרי בארנו.

וידבר אלהים אל משה ויאמר
אליו אני ה'. רבי יהודה פתח,
קמתי אני לפתח לדודי ודודי
חמק עבר וגו'. קמתי אני לפתח
לדודי - זה קול. בא ראה, כנסת
ישראל, כשהיא בגלות, קול
מסתלק ממנה, והדבור נשתתק
ממנה, כמו שנאמר נאלמתי
דומיה. ואם מתעורר דבר, מה
כתוב? ודודי חמק עבר, שהרי
קול הסתלק ממנה ונפסק הדבור,
ועל זה וידבר אלהים אל משה.
התחילה לדבר, והפסיקה
ושתקה. אחר כך השלים הקול
ואמר ויאמר אליו אני ה'.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל
יעקב. ביצחק תוספת וא"ו, שהוא
בחיר האבות, כמו שנאמר אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.
ביצחק תוספת וא"ו. אמר רבי
יוסי, אם כך, הרי כתוב אני ה'
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק.
הרי ביצחק תוספת וא"ו?

אמר לו, יפה היה, משום שיעקב
היה קיים, והכליל את יעקב
ביצחק, ושהיה מתו שחשכו עיניו
והיה כמת, שהרי בעוד האדם
קיים בעולם הזה, לא נזכר עליו
השם הקדוש, ועל פן הכליל אותו
ביצחק. עכשו שמת יעקב, בא
הדבר למקומו. זהו שכתוב וארא
אל אברהם אל יצחק ואל יעקב,
בתוספת ו'.

קול בדבור, שהוא מלה דאיהו דבור, אנהיג
ודבר לון לישראל, אבל לא מליל, עד דקריבו
לטורא דסיני, ופתח באורייתא, דהכי אתחזי.
ואי תימא, (שמות י"ג) כי אמר אלהים פן ינחם
העם, לא כתיב כי דבר, אלא כי אמר, דאיהו
רעותא דלבא בחשאי, והא אוקימנא. (דף כ"ו

נ"א).

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'.
ר' יהודה פתח, (שיר השירים ה') קמתי אני
לפתוח לדודי ודודי חמק עבר וגו'. קמתי אני
לפתוח לדודי, דא קלא. תא חזי, כנסת ישראל
פד איהי בגלותא, קלא אסתלק מינה, ומלה
אשתכח מינה, כמה דאת אמר (תהלים ל"ט)
נאלמתי דומיה. ואי אתער מלתא, מה כתיב,
ודודי חמק עבר, דהא קלא אסתלק מינה,
ופסקא מלה. (כמה דאת אמר) ועל דא וידבר אלהים
אל משה, שריאת למללא, ופסק ושתיק.
לבתר אשלים קלא ואמר ויאמר אליו אני ה'.
וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, ביצחק
תוספת וא"ו, דאיהו שלימו דאבהן,
כמה דאת אמר, אלהי אברהם אלהי יצחק
ואלהי יעקב, ביצחק תוספת וא"ו. אמר רבי
יוסי, אי הכי, הא כתיב (בראשית כ"ח) אני ה'
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק, הא ביצחק תוספת
וא"ו.

אמר ליה, שפיר הוה, בגין דיעקב הוה קיים,
ואכליל ליה ליעקב ביצחק, (דנהו מית)
דאתחשכו עינוי, והוה כמת, דהא בעוד דבר
נש איהו קיים בהאי עלמא, לא אדפר עלוי
שמא קדישא, ועל דא אכליל ליה ביצחק.
השתא דמית יעקב, אתא מלה באתריה. הדא
הוא דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל
יעקב, בתוספת ו'.

בְּאֵר שְׂדֵי - נִרְאִיתִי לָהֶם מִתּוֹךְ
אֶסְפֹּק לְרִיחַ שְׁלֵא מֵאִירָה, וְלֹא
נִרְאִיתִי מִתּוֹךְ אֶסְפֹּק לְרִיחַ
הַמֵּאִירָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָרִי
הַשְּׂמֵשׁוּ בִּנְקִבָה לְבַד וְלֹא יוֹתֵר
- בֵּא רֵאָה שְׂאִינִם נִפְרָדִים
לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְגַם
הַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, שֶׁהָרִי
הַבְּרִית הַתְּחַבְּרָה עִמָּה.

מִחֻקְרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ לְאָדָם
לְלַמֵּד, שֶׁהָרִי הוּא אָמַר שְׁלֵא נוֹדַע
לָהֶם, שְׂפָתוֹב בְּאֵל שְׂדֵי, וְכִתּוֹב
וְגַם הַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, כְּדִי
לְקַיֵּם הַבְּרִית בְּיַחְדוּד אֶחָד, וְגַם
הַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם וְגו'. הָרִי
נֹאמַר, מִי שְׂזוּכָה לְבְרִית יוֹרֵשׁ אֶת
הָאָרֶץ.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים
יוֹם אֶחָד לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. פִּתַּח
רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי
חֶרֶב כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן
תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדִין כְּתוֹב. גּוֹרֵוּ
לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, אִיזוֹ חֶרֶב? זוֹ
(ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת נָקָם בְּרִית,
שֶׁהָרִי חֶרֶב זוֹ עוֹמְדָת לְהִסְתַּכֵּל עַל
מִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּבְרִית. שְׂכַל מִי
שֶׁמִּשְׁקַר בְּבְרִית, הַנְּקָמָה
שְׂנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ זוֹ הַחֶרֶב הַזֹּאת.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂמִי שֶׁמִּשְׁקַר
בְּבְרִית, מִפְּרִיד אֶת הַתְּשׁוּקָה, וְלֹא
נוֹטֵל מִי שְׂנוֹטֵל, וְלֹא נוֹתֵן
לְמִקוּמוֹ, שֶׁהָרִי לֹא הַתְּעוֹרֵר אֶל
מִקוּמוֹ. וְכֹל מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת
הַבְּרִית הַזֹּאת, הוּא גּוֹרֵם
לְהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּרִית זוֹ
לְמִקוּמָה, וּמִתְּבַרְכִּים עֲלֵיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים.

מִי מְעוֹרֵר בְּרִית זוֹ לְמִקוּמָה?
כְּשֶׁנִּמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם. מִנֵּינ
לָנוּ? מִפְּאֵן, שְׂפָתוֹב וְגַם הַקְּמַתִּי
אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיחֵם. מָה זֶה
מִגְרִיחֵם? כְּמוֹ שְׂנֵאמַר גּוֹרֵוּ לָכֶם

בְּאֵר שְׂדֵי: אֶתְחַזֵּינָא לָהּ, מִגּוֹ אֶסְפֹּק לְרִיחַ
דְּלֵא נִהְרָא. וְלֹא אֶתְחַזֵּינָא מִגּוֹ
אֶסְפֹּק לְרִיחַ דְּנִהְרָא. וְאִי תִּימָא דְּהָא אֶשְׂתַּמְּשׁוּ
בְּנוֹקְבָא בְּלַחוּד וְלֹא יִתִּיר. תָּא חֲזִי, דְּלֵא
אֶתְפָּרְשׁוּן לְעֵלְמִין, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וְגַם
הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, דְּהָא בְּרִית אֶתְחַבְּרָה
עִמָּה.

מִקּוּדְשָׁא בְּרִין הוּא אִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְמִילָף,
דְּהָא אִיהוּ קְאָמַר דְּלֵא פְרִישׁ לוֹן,
דְּכִתִּיב בְּאֵל שְׂדֵי, וְכִתִּיב וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת
בְּרִיתִי אִתְּם, בְּגִין לְקִיּוּמָא קִיּוּמָא בְּיַחְדוּדָא חַד,
וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם וְגו'. הָא אֶתְמַר,
מָאן דְּזָפִי לְבְרִית, יִרִית לְאַרְעָא.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי, הוּוּ שְׂכִיחֵי יוֹמָא חַד
קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְאָמַר, (איוב י"ט) גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חִמָּה
עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדִין כְּתִיב.
גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מָאן חֶרֶב. דָּא (ויקרא כ"ו)
חֶרֶב נוֹקְמַת נָקָם בְּרִית, דְּהָא הָאִי חֶרֶב קְאִים
לְאַסְתַּכֵּלָא מָאן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית, דְּכֹל מָאן
דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית, נוֹקְמָא דְּנִקְמִין מִנִּיהּ, הָאִי
חֶרֶב הוּא.

הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (איוב י"ט) כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב.
מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמָאן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית,
פְּרִישׁ תִּיאוּבְתָא, וְלֹא נְטִיל מָאן דְּנְטִיל, וְלֹא
יְהִיב לְאַתְרִיהּ, דְּהָא לֹא אֶתְעַר לְגַבִּיָּה אֶתְרִיהּ.
וְכֹל מָאן דְּנְטִיר לִיה לְהָאִי בְּרִית, אִיהוּ גְרִים
לְאַתְעַרָא לְהָאִי בְּרִית לְאַתְרִיהּ. וְאַתְפְּרָכָאן
עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

מָאן אֶתְעַר הָאִי בְּרִית לְאַתְרִיהּ. כִּד אֶשְׂתַּכְּחוּ
זְפֵאִין בְּעֵלְמָא. מָנָא לָן, מִהְכָּא, דְּכִתִּיב,
(שמות ר') וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם
אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיחֵם. מָאִי

מפני חרב, משום שהוא מקום שמשיל מגור בעולם, ועל זה גורו לכם מפני חרב.

אשר גרו בה, מיום שהתקרבו לקדוש ברוך הוא פחדו בה פחד, ופחד (ופחדו פחד) עליון בה לשמר מצוותיו. שאם בזה לא יטיל פחד (שהרי אם לא יטיל) על ראש האדם, לא יפחד מהקדוש ברוך הוא לעולמים בשאר מצוותיו.

בא ראה, בהתעוררות שלמטה, כשמתעוררים ישראל אל הקדוש ברוך הוא וצווחים כנגדו, מה כתוב? ואזכור את בריתי, שהרי בברית יש זכור, ואז מתעוררת תשוקה לקשר הכל בקשר אחד. פיון שברית זו מתעוררת, הרי הקשר של הכל מתעורר. ואזכור את בריתי, לזונגו במקומו. ועל כך, לכן אמר לבני ישראל אני ה'.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים. רבי יוסי אמר, אל בני ישראל - להנהיגם בנחת פראוי. ואל פרעה - לנהג בו כבוד, ופרשוהו.

אמר רבי ייסא, למה סמך כאן אלה ראשי בית אבתם? אלא, אמר לו הקדוש ברוך הוא, הנהיגו את בני ישראל בנחת. שאף על גב שהם יושבים בעבודה קשה, הם מלכים בני מלכים, ומשום כך כתוב אלה ראשי בית אבתם. אלה שאמהו רואה, הם ראשי בית אבות.

אמר רבי חייא, שפלים לא שקרו במנהגייהם, ולא התערכו בעם אחר, אלה הם שעמדו במקומם הקדוש ולא שקרו להתערב במצריים. אמר רבי אחא, בשביל להביא את משה ואת אהרן, שהם ראויים להוציא את ישראל וידבר לפרעה ולרדות אותם במקל,

לאייתאה למשה ולאהרן,

מגוריהם. כמה דאת אמר גורו לכם מפני חרב. בגין דאיהו אתר, דאשדי מגור בעלמא, ועל דא גורו לכם מפני חרב.

אשר גרו בה, מיומא דאתקריבו לגבי קדשא בריך הוא, דחילו בה דחילו, ודחילו (נ"א ודחילו דחילו) עלאה בה למיטר פקודוי. דאי בהאי לא ישדי (נ"א דהא אי לא ישדי) דחילו על רישיה דבר נש, לא דחיל ליה לקודשא בריך הוא לעלמין בשאר פקודוי.

תא חזי, באתערותא דלתתא, פד אתערו ישראל לגבי קדשא בריך הוא, וצווחו לקבליה, מה כתיב, ואזכור את בריתי, דהא בברית הוי זכור. וכדין אתער תיאובתא, לאתקשרא כלא בקשורא חד. פיון דהאי ברית אתער, הא קשורא דכלא אתער. ואזכור את בריתי, לאזדווגא ליה באתריה. ועל דא, לכן אמור לבני ישראל אני ה'.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים. (שמות ר' יוסי אמר, אל בני ישראל לדברא לון בנחת פדקא חזי, (דף כ"ז ע"ב) ואל פרעה: לאנהגא ביה יקר, ואוקמוהו.)

אמר רבי ייסא, אמאי סמך הכא (שמות ר') אלה ראשי בית אבתם. אלא, אמר ליה קדשא בריך הוא, דברו לון לבני ישראל בנחת, דאף על גב דאינון יתבי בפולחנא קשיא, מלכין בני מלכין אינון. ובגין כך, פתיב, אלה ראשי בית אבתם אלין דאת חמי, רישי בית אבהן אינון.

אמר רבי חייא, דכלהו לא שקרו נימוסיהון, ולא אתערבו בעמא אחרא אלין אינון דקיימו בדוכפייהו קדישא, ולא שקרו לאתערבא בהו במצראי. אמר רבי אחא, בגין

משום שכל ראשי ישראל לא נמצאו כמותם.

בא ראה, ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים. וכי אלה ראשי, והרי הוא לבדו היה? אלא משום שפנחס קים כמה אלפים ורכבות מישראל והוא קים את ראשי האבות, (לויים) כתיב בו אלה.

עוד, ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות ראשי הלויים נמצאה בו. ומה שהם נגרעו ונשרפו - הוא השלים, והרויח את הכהנה שלהם, ושרתה בו הצורה של שניהם. אבות ראשי הלויים נמצאת בו. ומי הם? נדב ואביהוא, שהפרידו אות הברית ממקומו, והוא בא וחבר אותם, לכן נתנה לו הירשה והרויח של שניהם, ונזכר כאן על מה שיהיה אחר כך.

ואם תאמר, למה נזכר כאן פנחס? אלא ראה הקדוש ברוך הוא את אהרן בשעה שאמר וזכור את בריתי, שעתידים שני בני אהרן לפגם את הברית הזו, ועכשו שהוא שולח אותו למצרים, רצה להעביר את אהרן שלא ללכת בשליחות זו. פינחס ראש הקדוש ברוך הוא שעמד פנחס וקים את הברית הזו במקומה ותקן את העקמימות שלהם, מיד - הוא אהרן ומשה. אמר הקדוש ברוך הוא, עכשו הוא אהרן, הוא אהרן של ההתחלה. הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים וגו'. הוא אהרן ומשה, הם אהרן ומשה היה צריך (לכתוב)! אלא להכליל זה בזה, רוח במים. הוא

דאינון אתחזון לאפקא להו לישראל, ולמללא לפרעה, ולרדאה ליה בחוטרא, בגין דבכל רישיהון דישראל, לא אשתכח פוטייהו.

תא חזי, (שמות ו') ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים. וכי אלה ראשי, והא הוא בלחודוי הוה. אלא, בגין דפינחס קיים כמה אלפין ורבוון מישראל, והוא קיים לראשי אבהן, (ליואי) פתיב ביה אלה.

תו, ותלד לו את פינחס אלה ראשי, אובדא דרישי דליואי אשתכח ביה, ומה דאינון גרעו ואתוקדו, הוא אשלים, ורווח כהונתא דילהון, ושריא ביה טסטוקא דתרווייהו. אובדא דרישי דליואי אשתכח ביה, ומאן נינהו. נדב ואביהוא. אינון פרישו את קיימא מאתריה, והוא אתא וחבר לון. בגין כך, אתייהיב ליה ירותא, ורוחא דתרווייהו. ואדפר הכא על מה דלהוי לבתר.

ואי תימא, אמאי אדפר הכא פינחס. אלא חמא קדשא בריך הוא לאהרן, בשעתא דאמר ואזכור את בריתי, דזמינין תרין בנוהי דאהרן לאפגמא ליה להאי ברית, והשתא דקא משדר ליה למצרים, בעא לאעפרא ליה לאהרן, דלא למיהך בשליחותא דא. פיון דחמא קדשא בריך הוא, דקאים פינחס וקיים ליה להאי ברית באתריה, ואתקין עקימא דילהון, מיד הוא אהרן ומשה. אמר קדשא בריך הוא, השתא הוא אהרן, איהו אהרן דקדמיתא.

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים וגו'. (שמות ו') הוא אהרן ומשה. הם אהרן מיבעי ליה. אלא,

משה ואהרן - להכליל מים ברוח,
ועל זה פתוב הוא ולא הם.

רבי אלעזר ורבי אבא היו מצויים
לילה אחד בבית מלונם בלוד. קמו
להתעסק בתורה. פתח רבי אלעזר
ואמר, וידעת היום והשבת את
לבבך פי ה' הוא האלהים. פסוק

זה כף צריך (לכתב): וידעת היום פי
ה' הוא האלהים והשבת אל לבבך.
ואלא אשריו מי שמשדל בתורה. עוד, ובה
ראהו והשבת אל לבך הנה צריך
(לכתב)!

אמא, אמר משה, אם אתה רוצה
לעמד על זה ולדעת פי ה' הוא
האלהים - והשבת אל לבבך, ואז
תדע אותו. לבבך זה יצר טוב ויצר
רע, שנכלל זה בזה, והוא אחד. אז
תמצא פי ה' הוא האלהים, שהרי
נכלל זה בזה והוא אחד, ועל זה
השבת אל לבבך לדעת הדבר.

עוד, אמר רבי אלעזר, רשעים
עושים פגם למעלה. מהו הפגם?
שהשמאל לא נכלל בימין, שיצר
הרע לא נכלל ביצר טוב משום
חטאי בני האדם, ופגם לא עושים
אלא להם ממש, זהו שפתוב שחת
לו לא בניו מומם. כפיכול עושים
ולא עושים. עושים - פדי שלא
משכו עליהם ברכות שלמעלה,
כמו שנאמר ועצר את השמים ולא
יהיה מטר, ולא עושים - שהרי
השמים נוטלים אותם לעצמם
ברכות מה שצריכים, ולא נוטלים
להמשיך למטה, ודאי שזהו מומם
של אותם רשעים.

עוד, לו בו, שלא נכלל ימין
בשמאל, בשביל שלא יתמשכו
הברכות למטה. לא באל"ף, שהרי
לא נוטלים להמשיך לתחתונים. מי

לאכללא דא בדא, רוחא במיא. הוא משה
ואהרן: לאכללא מיא ברוחא, ועל דא פתיב
הוא, ולא הם.

רבי אלעזר ורבי אבא, הוו שכיחי ליליא חד
בבי אושפיזיהו בלוד, קמו לאשתדלא
באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (דברים ד')
וידעת היום והשבות אל לבבך פי ה' הוא
האלהים. האי קרא הכי מיבעי ליה. וידעת
היום פי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך.
(אלא ובהו הוא מאן דאשתדל באורייתא) תו, (תא חזי) והשבות
אל לבך מיבעי ליה.

אמא, אמר משה, אי את פעי למיקם על דא,
ולמנדע פי ה' הוא האלהים, והשבות
אל לבבך וכדין תנדע ליה. לבבך: יצר טוב
ויצר רע, דאתפליל דא בדא, ואיהו חד, כדין
תשפח פי ה' הוא האלהים, דהא אתפליל דא
בדא, ואיהו חד. ועל דא והשבות אל לבבך,
למנדע מלה.

תו אמר רבי אלעזר, חייבין, עבדין פגימותא
לעילא, מאי פגימותא. דשמאלא לא
אתפליל בימינא. דיצר רע לא אתפליל ביצר
טוב, בגין חובייהו דבני נשא. ופגימו לא
עבדי, אלא לון ממש, הדא הוא דכתיב, (דברים
ל"ב) שחת לו לא בניו מומם. כפיכול עבדי
ולא עבדי. עבדי: דלא יתמשך עלייהו
ברפאן דלעילא, כמה דאת אמר (דברים י"א)
ועצר את השמים ולא יהיה מטר. ולא עבדי:
דהא שמיא נטלי לון לגרמייהו ברפאן מה
דאצטריך. ולא נטלי לאמשכא לתתא ודאי
מומם דאינון חייבין איהו.

תו, לו בו, דלא אתפליל ימינא בשמאלא, בגין דלא יתמשכון ברפאן
לתתא. לא באל"ף, דהא לא נטלי לאתמשכא לתתא. מאן גרים דא.

גַּרְם אֵת זֶה? מִשּׁוּם שְׂרָשְׁעִים
מִפְּרִידִים יֵצֵר רַע מֵיֵצֵר טוֹב,
וְנִדְבָקִים בְּיֵצֵר רַע.

בֵּא רָאָה, יְהוּדָה בֵּא מִצַּד הַשְּׂמָאל
וְנִדְבַק בַּיַּמִּין כְּדִי לְנַצַּח עַמִּים
וְלִשְׁבֹּר חֵילָם. שְׂאֵם לֹא נִדְבַק
בַּיַּמִּין, לֹא יִשְׁבֹּר אֶת חֵילָם. וְאֵם
תֹּאמֶר לְמָה בַּיַּמִּין, וְהָרִי שְׂמָאל
מַעֲזָר דִּינִים בְּעוֹלָם?

אֲלֵא סוּד זֶה, בְּשַׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא דֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל, אֵינּוּ דֵּן
אוֹתָם אֲלֵא מִצַּד הַשְּׂמָאל, כְּדִי
שְׂיִהְיֶה דוּחָה אוֹתָם בְּשְׂמָאל
וּמִקְרַב בַּיַּמִּין. אֲבָל לְשַׁאֲרֵי הָעַמִּים
דוּחָה אוֹתָם בַּיַּמִּין וּמִקְרַב אוֹתָם
בְּשְׂמָאל, וְסִימְנֵיהּ גַּר צְדָק, דוּחָה
אוֹתָם בַּיַּמִּין, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת טו)
יְמִינֵיהּ ה' נֶאֱדָרִי בַּפֶּה יְמִינֵיהּ ה'
תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מִקְרַב אוֹתָם בְּשְׂמָאל,
כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ.

מִשּׁוּם כֶּף, יְהוּדָה שֶׁהוּא מִצַּד
שְׂמָאל, נִדְבַק בַּיַּמִּין, וּמִסְעוּתוֹ
לַיַּמִּין, וְאוֹתָם שַׁעֲמוּ הַתְּחַבְּרוּ כָּלָם
לַיַּמִּין. יִשְׁשַׁכֵּר שַׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה
שֶׁהוּא יַמִּין, שְׂכַתוֹב מִיַּמִּינוּ אֵשׁ דָּת
לְמוֹ. זְבוּלוֹן שֶׁהוּא תוֹמֵךְ הַתּוֹרָה
יַמִּין, כְּנֹאֲמֵר שׁוֹק הַיַּמִּין. וְלִכְן
יְהוּדָה נִקְשֶׁר מִצַּד זֶה וְזֶה. צְפוּן
בְּמִים, שְׂמָאל בַּיַּמִּין.

רְאוּבֵן שֶׁחֲטָא לְאֲבִיו שָׂרָה בַּיַּמִּין,
וְהַתְּקַשֵּׁר בְּשְׂמָאל, וְנִדְבַק בוֹ. וְלִכְן
אוֹתָם שְׂנַמְצָאוּ עִמּוֹ הֵם שְׂמָאל.
שְׂמַעוֹן שֶׁהוּא שְׂמָאל מִצַּד שַׁל שׁוֹר,
שְׂכַתוֹב וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל. גָּד
שׁוֹק שְׂמָאל, כְּתוֹב (בְּרֵאשִׁית מט) גָּד
גְּדוּד יְגוּדְנֵנוּ וְהוּא יְגוּד עֲקֵב. כֹּאֵן
נִדְבַק דְרוֹם בְּאֵשׁ, יַמִּין בְּשְׂמָאל.
וְעַל זֶה שְׂאֲמַרְנוּ וְהִשְׁבַּת אֶל

דְּשׁוֹר, דְּכַתִּיב, (יחזקאל א') וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל. גָּד שׁוֹקָא שְׂמָאלָא, כְּתִיב
(בְּרֵאשִׁית מ"ט) גָּד גְּדוּד יְגוּדְנֵנוּ וְהוּא יְגוּד עֲקֵב. הֵכָא, אֲתִדְבַק דְרוֹם בְּאֵשָׁא,
יְמִינָא בְּשְׂמָאלָא.

וְעַל דָּא הָא דְאֲמַרְן וְהִשְׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ, לְאֲכַלְלָא לוֹן כְּתוּדָא, שְׂמָאלָא

בְּגִין דְּחִיִּיבִין מִפְּרִישִׁין יֵצֵר רַע מֵיֵצֵר טוֹב,
וּמִתְדַבְּקִין בְּיֵצֵר רַע.

תָּא חֲזִי יְהוּדָה אֲתִי (דף כ"ז ע"א) מִסְטְרָא
דְּשְׂמָאלָא, וְאֲתִדְבַק בַּיַּמִּינָא, בְּגִין
לְנַצַּחָא עַמִּין, וְלִתְבָרָא חֵילִיהוּן. דָּאִי לָא
אֲתִדְבַק בַּיַּמִּינָא, לָא יִתְבַּר חֵילִיהוּן. וְאִי
תִּימָא אֲמָאִי בַּיַּמִּינָא. וְהָא שְׂמָאלָא אֲתַעַר
דִּינִין בְּעוֹלָמָא.

אֲלֵא רְזָא דָּא, בְּשַׁעָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דֵּן לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, לָא דֵּן לְהוֹ אֲלֵא
מִסְטְרָא דְשְׂמָאלָא, בְּגִין דִּיהָא דְחִי לוֹן
בְּשְׂמָאלָא, וּמִקְרַב בַּיַּמִּינָא. אֲבָל לְשַׁאֲרֵי עַמִּין,
דְּחִי לוֹן בַּיַּמִּינָא, וּמִקְרַב לוֹן בְּשְׂמָאלָא.
וְסִימְנֵיהּ גַּר צְדָק, דְּחִי לוֹן בַּיַּמִּינָא, כְּמָה
דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת ט"ו) יְמִינֵיהּ ה' נֶאֱדָרִי בַּפֶּה יְמִינֵיהּ
ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מִקְרַב לוֹן בְּשְׂמָאלָא כְּמָה
דְּאֲמַרְן.

בְּגִינֵי כֶּף, יְהוּדָה דָּאִיהוּ מִסְטְרָא שְׂמָאלָא,
אֲתִדְבַק בַּיַּמִּינָא, וּמִטְלַנּוּי לַיַּמִּינָא.
וְאֵינּוּן דְּעַמִּיָּה אֲתַחְבְּרוּ כְּלָהוּ לַיַּמִּינָא.
יִשְׁשַׁכֵּר דְלַעֲי בְּאוּרִייתָא, דָּאִיהִי יְמִינָא,
דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים ל"ג) מִיַּמִּינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ. זְבוּלוֹן
דָּאִיהוּ תְּמִיךְ אוּרִייתָא יְמִינָא, כְּמָה דְאֵת אֲמַר
שׁוֹק הַיַּמִּין. וְעַל דָּא יְהוּדָה אֲתַקְשֶׁר מִסְטְרָא
דָּא וְדָא. צְפוּן בְּמִים, שְׂמָאלָא בַּיַּמִּינָא.

רְאוּבֵן דְּחֲטָא לְגַבֵּי אֲבִיו, שָׂרָא בַּיַּמִּינָא,
וְאֲתַקְשֶׁר בְּשְׂמָאלָא, וְאֲתִדְבַק בִּיהּ.
וְעַל דָּא, אֵינּוּן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ עַמִּיָּה, אֵינּוּן
שְׂמָאלָא. שְׂמַעוֹן דָּאִיהוּ שְׂמָאלָא מִסְטְרָא

דְּשׁוֹר, דְּכַתִּיב, (יחזקאל א') וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל. גָּד שׁוֹקָא שְׂמָאלָא, כְּתִיב
(בְּרֵאשִׁית מ"ט) גָּד גְּדוּד יְגוּדְנֵנוּ וְהוּא יְגוּד עֲקֵב. הֵכָא, אֲתִדְבַק דְרוֹם בְּאֵשָׁא,
יְמִינָא בְּשְׂמָאלָא.

וְעַל דָּא הָא דְאֲמַרְן וְהִשְׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ, לְאֲכַלְלָא לוֹן כְּתוּדָא, שְׂמָאלָא

לְבַבְךָ, לְהַכְלִילֵם כְּאַחַד, שְׂמַאל
בְּיָמֶיךָ. אַז תִּדְעַ (דברים ד') כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי כִּף
הוּא, וְעַכְשָׁו יָדוּעַ, הוּא אֶהְרֵן
וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאֶהְרֵן, רִנַּח
בְּמִים, וּמִים בְּרוּחַ, לְהִיּוֹת אַחַד,
וְעַל זֶה כְּתוּב הוּא.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (שם) וְאֶהְבֵּת
אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל
נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. כְּמוֹ זֶה כָּאֵן
נִרְמַז הַיְחוד הַקְדוּשׁ, וְאֶזְהָרָה הוּא
לְאָדָם לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
כְּרַאוּי בְּאֶהְבָה עֲלִיוֹנָה. בְּכָל לְבַבְךָ
זֶה יָמִין וְשְׂמַאל (קדוש) שְׁנֵי קְרָאִים
יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ - זוּ
נַפְשׁ דְּדוֹד שְׁנֵי תַנְתָּה בִּינֵיהֶם. וּבְכָל
מְאֹדְךָ - לְהַכְלִילֵם לְמַעַלָּה בְּמִקּוֹם
שְׂאִיז בּוֹ שְׁעוֹר. כָּאֵן הוּא יְחוד שְׁלֵם
לְאַהֵב אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא כְּרַאוּי.
עוֹד, וּבְכָל מְאֹדְךָ - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא
אֲחוּז לְכָל הַצְדָדִים, וְהַפֵּל הוּא יְחוד
שְׁלֵם כְּרַאוּי, מִשּׁוּם כִּף הוּא אֶהְרֵן
וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאֶהְרֵן, הַכֵּל הוּא
אַחַד בְּלִי פְרוּד.

כִּי יִדְבַר אֲלֵכֶם פְּרַעַה לֵאמֹר. רַבִּי
יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) מָה
אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא
שִׁיחֲתִי. וְכְתוּב חֲצוֹת לִילָה אָקוּם
לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ. בֹּא
רְאֵה, דָּוִד הוּא מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל,
וְהַצְטַרֵף לְדוֹן אֶת הָעַם, לְהַנְהִיג אֶת
יִשְׂרָאֵל כְּרוּעָה הַמְנַהֵג צֹאנוּ שְׁלֵא
יִסְטוּ מִדְרָךְ הָאֲמַת. הָרִי בְלִילָה
כְּתוּב חֲצוֹת לִילָה אָקוּם לְהוֹדוֹת
לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ, וְהוּא מִתְעַסֵּק
בַּתוֹרָה וּבַתְּשׁוּבוֹת שֶׁל הַקְדוּשׁ
כְּרוּף הוּא עַד שְׁמַגִיעַ הַבְּקָר.

וְהוּא מְעוֹרֵר אֶת הַבְּקָר, כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (שם נג) עוֹרָה כְּבוֹדִי עוֹרָה
הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אֲעִירָה שְׁחַר. כְּשֶׁבֹא
הַיּוֹם, אָמַר פְּסוּק זֶה, מָה אֶהְבֵּתִי

בְּיָמֶיךָ. כְּדִין תִּדְעַ (דברים ד') כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא וְדַאי הָכִי הוּא,
וְהַשְׁתָּא יָדִיעָא, הוּא אֶהְרֵן וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה
וְאֶהְרֵן, רוּחָא בְּמִיָּא, וּמִיָּא בְּרוּחָא, לְמַהוּי
חַד. וְעַל דָּא כְּתוּב הוּא.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (דברים ו') וְאֶהְבֵּת אֶת ה'
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל
מְאֹדְךָ. כְּהִי גְוֹנָא הָכָא אֲתִרְמִיז יְחודָא
קְדִישָׁא, וְאֶזְהָרָה הוּא לְבַר נֶשׁ, לִיְחודָא שְׂמַא
קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוֹת, בְּרַחֲמֵי עֲלָאָה. בְּכָל
לְבַבְךָ: דָּא יְמִינָא וּשְׂמַאלָא (נ"א מְדִישָׁא) דְּאֶקְרִי
יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ: דָּא נַפְשׁ דְּדוֹד,
דְּאֲתִיְהִיבַת בִּינֵיהֶו. וּבְכָל מְאֹדְךָ לְאַכְלִלָּא
לוֹן לְעִילָא בְּאֲתֵר דְּלִית בֵּיה שְׁעוֹרָא. הָכָא
הוּא יְחודָא שְׁלֵם לְמַרְחַם לִיה לְקוּדְשָׁא
כְּרוּף הוּא כְּדָקָא יְאוֹת.

תו, וּבְכָל מְאֹדְךָ: דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ אֲחִיד
לְכָל סְטָרִין, וְכִלָּא הוּא יְחודָא שְׁלֵם
כְּדָקָא יְאוֹת, בְּגִינֵי כִף, הוּא אֶהְרֵן וּמִשָּׁה הוּא
מִשָּׁה וְאֶהְרֵן, כִּלָּא הוּא חַד בְּלֵא פְרוּדָא.

כִּי יִדְבַר אֲלֵיכֶם פְּרַעַה לֵאמֹר. (שמות ז') רַבִּי
יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, (תהלים קי"ט) מָה אֶהְבֵּתִי
תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחֲתִי. וְכְתוּב,
חֲצוֹת לִילָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי
צְדָקָךָ. תָּא חֲזִי, דָּוִד אִיהוּ מְלֶכָא דִּישְׂרָאֵל,
וְאַצְטְרִיף לְמִידָן עֲמָא, לְדַבְרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל,
כְּרַעֲיָא דְּמַדְבַּר עֲאֲנִיָּה דְּלֵא יִסְטוֹן מְאוּרְחָא
דְּקָשׁוּט. הָא בְּלִילָה כְּתוּב, חֲצוֹת לִילָה אָקוּם
לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ. וְאִיהוּ אֲתִעַסֵּק
בְּאוּרִייתָא וּבַתְּשׁוּבוֹת דְּקוּדְשָׁא כְּרוּף הוּא,
עַד דְּאֲתִי צְפָרָא.

וְאִיהוּ אֲתִעַר צְפָרָא, כְּמָה דְּכְתוּב, (תהלים נ"ז) עוֹרָה כְּבוֹדִי עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר

תורתך כל היום היא שיחתי. מה זה כל היום היא שיחתי? אלא מפאן למדנו, שכל מי שמשתדל בתורה להשלים הדין על בריו, כאלו קיים את התורה כלה. משום כך כל היום היא שיחתי.

בא ראה, ביום התעסק בתורה להשלים הדינים, ובלילה התעסק בשירות ותשבחות עד שבא היום. מה הטעם? כל היום התעסק להשלים הדינים כדי להכליל שמאל בימין, בלילה, כדי להכליל דרגת הלילה ביום.

ובא ראה, בימי דוד המלך היה מקריב כל אותם חיתו שדי אל הים. פיון שבא שלמה, יצא הים והתמלא והשקה אותם. איזה מהם נשקים בראשונה? הרי פשוה, אלו התנינים הגדולים העליונים, שכתוב בהם (בראשית א) ומלאו את המים בימים.

אמר רבי אלעזר, בצד ימין העליון יוצאים שלשה עשר מעינות עליונים נהרות עמקים. אלה עולים ואלה יורדים. כל אחד נכנס בחברו. אחד מוציא ראשו ומכניס אותו בשני גופים, גוף אחד המאיר נוטל ממין למעלה, מפריד למטה אלף יאורים שיוצאים לארבעה צדדים.

מאותם נהרות ומעינות שלשה עשר, נפרדים שלשה עשר יאורים. נכנסים ונוטלים מים ארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים וחצי מצד זה, וארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים מצד זה בשמאל. נשאר חצי מפאן וחצי מפאן, ונעשה אחד. זה נכנס בין היאורים ונעשה נחש.

אשרתאר פלגא מפאן, ופלגא מפאן, ואתעביד חד. דא אעיל בין אינון יאורין, ואתעביד חוּיא.

אעירה שחר. בד אתי ימא, אמר האי קרא, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי. מאי כל היום היא שיחתי. אלא, מפאן אוליפנא, דכל מאן דישתדל באורייתא, לאשלמא דינא על ברייה, כאילו קיים אורייתא כלא. בגין כך, כל היום היא שיחתי.

תא חזי, ביומא אשתדל באורייתא, לאשלמא דינין. בליליא, אשתדל בשירין ותושבחון, עד דאתי ימא. מאי טעמא. כל יומא אתעסק לאשלמא דינין, בגין לאכללא שמאלא בימינא. בליליא, בגין לאכללא דרגא דליליא בימא.

ותא חזי, ביומי דדוד מלפא, הוה מקרב כל אינון (תהלים ק"ד) חיתו שדי, לגבי ימא. פיון דאתא שלמה, נפק ימא ואתמלי, ואשקי להו. הי מנייהו אתשקיין בקדמיתא. הא אוקמוה. אלין תנינייא רברבין עלאין, דכתיב בהו, (בראשית א) ומלאו את המים בימים. אמר רבי (דף כ"ו ע"ב) אלעזר, בסטרא ימינא עלאה, נפקין תליסר מבויעין עלאין, נהרין עמיקין, אלין סלקין, ואלין נחתין, עייל כל חד בחבריה. חד אפיק רישיה, ואעיל ליה בתרין גופין, חד גופא דנהרא נוטל ממין לעילא, אפריש לתתא אלף יאורין, נפקין לארבע סטריין.

מאינון נהרין מבויעין תליסר, מתפרשן תליסר יאורין, עאלין ונטלי מיא, ארבע מאה ותשעים ותשעה יאורין ופלגא, מסטרא דא. וארבע מאה ותשעים ותשעה יאורין ופלגא, מסטרא דא בשמאלא.

ראשו אדם פשוטנה. קשקשו קשים כבדול. כנפיו כנפים שטים ונפרדים לכל אותם יאורים. כשעולה זנבו (אלי), מכה ובוטט את שאר הדגים. אין מי שיקום לפניו.

פיו לוהט אש. כשנוסע בכל אותם יאורים מזדעזעים שאר התנינים, ובורחים ונכנסים לים. אחת לשבעים שנה רובץ לצד זה, ואחת לשבעים שנה רובץ לצד זה. אלה יאורים חסר אחד מתמלאים ממנו. תנין זה רובץ בין אותם יאורים. כשנוסע, יוצאת פסת יד של אש בקלפות. כלם עומדים וזועפים בזעפם, (ועומדים בענפיו) מתערבים אותם יאורים לעין (העין) תכלת שחורה. ונגלגלים נוסעים לארבעת צדדי העולם. זוקף זנבו, מכה למעלה, מכה למטה, וכלם בורחים לפניו.

עד שלצד צפון עומדת שלהבת אש אחת, והכרוז יוצא: התיצבו זקנות והתפזרו לארבע זויות, הרי התעורר מי ששם קולר על פני התנין, כמו שנאמר (יחזקאל כט) ונתתי חחים בלחייך וגו'. אז כלם התפזרו, ולוקחים את התנין ונוקבים פניו בצד הלחיים, ומכניסים אותו לתוף נקב תהום רבה עד שנשבר פחו, ואז מחזירים אותו לנהרותיו (לנחיריו).

אחת לשבעים שנה עושים לו כף, פדי שלא יקלקל מקומותיהם של הרקיעים ועמודיהם, ועליהם הכל מודים ומברכים ואומרים, (תהלים צה) בואו נשתחוו ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

התנינים נכנסים (העליונים) למעלה, עומדים אותם שמתברכים, כמו שנאמר (בראשית א) ויברך אתם אלהים. אלו שולטים על כל שאר

רישא: סומקא כורדא. קשקשו: תקיפין כפרזלא. גדפוי: גדפין שטאן ואתפרשן לכל אינון יאורין. פד סליק זנביה, (נ"א לנביה), מחי ובטט לשאר נונין, לית מאן דיקום קמיה.

פומיה: מלהטא אשא. פד נטיל בכל אינון יאורין, מזדעזען שאר תנינייא, וערקין ועאלין בימא. חד לשבעין שנין רביץ לסטרא דא. וחד לשבעין שנין רביץ לסטרא דא. אלה יאורין חסר חד אתמליין מניה. דא תנינא, רביץ בין אינון יאורין.

בר נטיל נפק חד פסותא דאשא בקליפין, פלהו קיימין וזעפין בזעפוי, (נ"א ונקפין בענפיו) מתערבין אינון יאורין לעין (נ"א העין) תכלא אוכמא. ונגלגלין נטלין לארבע סטרי דעלמא. זקיף זנביה, מחי לעילא, מחי לתתא, פלא ערקין מקמיה.

עד דלסטור צפון, קם חד שלהובא דאשא, וכרוזא קרי, אזדקפו סבתין אתבדרו לארבע זויין, הא אתער מאן דשוי גדלא, על אנפוי דתנינא, כמה דאתמר, (יחזקאל כ"ט) ונתתי חחים בלחייך וגו'. פדין פלהו אתבדרון. ונקטין ליה לתנינא, ונקבי אנפוי בסטר עלעוי, ועאלין ליה לנוקבא דתהומא רבא, עד דאתבר חיליה, פדין אהדרו ליה לנהרוי. (נ"א לנחרוי).

חד לשבעין שנין עבדין ליה פדין, בגין דלא יטשטש אתרין דרקיעין וסמכיהו. ועלייהו כלא אודן, ומברכאן ואמרין, (תהלים צ"ה) בואו נשתחוו ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

תנינייא עאלין (ס"א עלאין) לעילא קיימין אינון דמתברכאן, כמה דאת אמר (בראשית א) ויברך אותם אלהים. אלין

שְׁלֹטִין עַל כָּל שְׂאֵר נוֹנִין, דְּכָתִיב וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה' פְּלִם בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ.

הַדְּגַיִם, שְׂכַתּוּב וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים. וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה' פְּלִם בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ.

תוספתא

אֲשַׁבֵּר הַפּוֹפֵר הַדּוּדֵי לִי. (שיר השירים א) אֲשַׁכּוּל: דָּא אִימָא עֲלָאָה. מַה אֲשַׁכּוּל מִתְקַשְׁט בְּכַמָּה עַלִין בְּכַמָּה זְמוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל דְּאֲכַלִין לִיהָ, הָכִי שְׂכִינְתָא עֲלָאָה, מִתְקַשְׁטת בְּכַמָּה קְשׁוּטִין דְּשִׁמְנָה כְּלִים, מִכַּמָּה קְרַבְנִין, מִכַּמָּה מִינֵי תְּכַשִּׁיטִין דְּכַפְרָה לְבִנְיָא, וְאִיהִי קָמַת בְּהוּן קָמִי מְלָפָא, וּמְיַד (בראשית ט) וּרְאִיתִיהָ לְזִכּוּר בְּרִית עוֹלָם. וְיִהְיֶבַת (כ"א לון שְׂאֵלְתִין דְּלִהוּן) לָן שְׂאֵלְתִין דִּילָהּ, בְּאֵלִין בְּרַפְּאָן דְּתַקִּינוּ רַבָּנָן בְּצַלּוֹתָא, לְמַשְׁאֵל קָמִי מְלָפָא.

תוספתא

אֲשַׁבֵּר הַפּוֹפֵר הַדּוּדֵי לִי. אֲשַׁכּוּל - זוּ הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה. מַה אֲשַׁכּוּל מִתְקַשְׁט בְּכַמָּה עַלִים בְּכַמָּה זְמוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שְׂאֻכְלִים אוֹתוּ, כְּךָ הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה מִתְקַשְׁטת בְּכַמָּה קְשׁוּטִים שֶׁל שְׁמוֹנֶה כְּלִים, מִכַּמָּה קְרַבְנֹת, מִכַּמָּה מִינֵי תְּכַשִּׁיטִים שֶׁל כַּפְרָה לְבִנְיָה, וְהִיא עוֹמְדַת בְּהֵם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמְיַד - וּרְאִיתִיהָ לְזִכּוּר בְּרִית עוֹלָם, וְנוֹתְנַתְּ (לָהֶם מַשְׁאֵלוֹתָם) לָנוּ אֶת בְּקָשׁוֹתֶיהָ בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ שְׁתַּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

בְּתַהוּא זְמַנָּא, כָּל דִּינִין דְּשְׂכִינְתָא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי הוּה"י אֲדַנְי, מִתְהַפְּכָן לְרַחֲמֵי, כְּגוֹוְנָא דָּא יְהו"ה, לְקַיִים (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֻטְאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשָׁנִים פְּשָׁלְג יִלְבִּינוּ, יְהו"ה. אִם יִאֲדִימוּ כְּתוֹלְע. הוּה"י. כְּצֻמְר יִהְיוּ, יְהו"ה. בְּכָל דִּינִין דָּא (כ"א כָּל דִּינִין דְּדָא) מִתְלַבְּנִין מִשְׂכִּינְתָא עֲלָאָה.

בְּאוֹתוּ זְמַן כָּל הַדְּינִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה הַתַּתְּחוּנָה, שְׁהִיא הוּה"י אֲדַנְי, מִתְהַפְּכִים לְרַחֲמִים, כְּמוֹ זֶה יְהו"ה, לְקַיִים (ישעיה ה) אִם יִהְיוּ חֻטְאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשָׁנִים פְּשָׁלְג יִלְבִּינוּ - יְהו"ה. אִם יִאֲדִימוּ כְּתוֹלְע - הוּה"י. כְּצֻמְר יִהְיוּ - יְהו"ה. בְּכָל דִּינִים זֶה (כָּל הַדְּינִים שֶׁל דָּא) מִתְלַבְּנִים מִהַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה.

וְאִיהִי שְׂכִינְתָא הוּה"י, (בראשית ג) לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפְּכַת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, דְּמַתְּפַכָּא זְמַנִין רַחֲמֵי, זְמַנִין דִּינָא. פְּעַמִּים אֲנָשִׁים, פְּעַמִּים נָשִׁים. זְמַנִין דִּינָא, כְּגוֹוְנָא דָּא הוּה"י. זְמַנִין רַחֲמֵי, כְּגוֹוְנָא דָּא יְהו"ה. דְּהָא אִיהוּ מַסְטָרָא דְּאִילְנָא דְּחַיִּי, כָּל דִּינִין מִתְהַפְּכִין לְרַחֲמֵי. וּמַסְטָרָא דְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע, כָּל רַחֲמֵי מִתְהַפְּכָן לְדִינָא, לְמִידָן בְּהוּ לְאִינוּן דְּעַבְרֵי עַל פְּתַגְמֵי אוּרִייתָא. וְעֵץ דָּא בְּעֲלָמָא דְּאִתִּי, דְּאִיהוּ בִּינָה, כָּל שְׂמַהֲן דְּדִינָא מִתְהַפְּכִין בְּהָ (לְדִינָא) רַחֲמֵי, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, לֹא כְּהָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְהִיא הַשְּׂכִינָה הוּה"י, (בראשית א) לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפְּכַת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. וּפְרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, שְׂמִתְהַפְּכַת לְפַעְמִים רַחֲמִים, לְפַעְמִים דִּין, לְפַעְמִים אֲנָשִׁים, וְלְפַעְמִים נָשִׁים. לְפַעְמִים דִּין כְּמוֹ זֶה הוּה"י. לְפַעְמִים רַחֲמִים כְּמוֹ זֶה יְהו"ה. שְׁהִרֵי הוּא מַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, כָּל הַדְּינִים מִתְהַפְּכִים לְרַחֲמִים. וּמַצַּד שֶׁל עֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע, כָּל הַרַחֲמִים מִתְהַפְּכִים לְדִין, לְדוֹן בְּהֵם אֶת אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּכַרֵּי הַתּוֹרָה. וְעֵץ זֶה בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁהוּא בִּינָה, כָּל שְׁמוֹת הַדִּין מִתְהַפְּכִים בְּהָ וְלִדִין לְרַחֲמִים, מִשּׁוּם זֶה פְּרָשׁוּהָ

רבותינו, לא כמו העולם הזה
העולם הבא, ומשום כך בינה היא
להט החרב המתהפכת,
שמתהפכת מדין לרחמים
לצדיקים, לתת להם שכר בעולם
הבא. מלכות, להט החרב
המתהפכת מרחמים לדיון לדון
בה את הרשעים בעולם הזה.

אבל מעץ הדעת טוב ורע, שהוא
כמו המטה, לפעמים מתהפכים
הנשים לשדות, ואנשים לשדים,
ומשום זה (בראשית כט) וַיִּגְדַּע יַעֲקֹב
לְרַחֵל. ומשום זה פְּרֻשָׁה
רבתינו, שאין לו לאדם לשמש
עם אשתו עד שיספר עמה, שמא
נתחלפה לו בשדה, משום שלהט
בעץ הדעת טוב ורע מתהפכת
מטוב לרע. ואם תאמר
שהמכשפים של פרעה, שכתוב
ויעשו כן החרטמים בלטיהם, היו
מהפכים אותם המטות שלהם
לנחשים. ומצד של אלה
ההתהפכות יכולים להתהפך. (ע"כ

תוספתא)

ואמרת אל אהרן קח את מטף.
מה הטעם מטה אהרן ולא מטה
משה? אלא אותו של משה יותר
קדוש, שנחלק בגן העליון בשם
הקדוש, ולא רצה הקדוש ברוך
הוא לטמא אותו באותם מטות
של המכשפים, ולא עוד, אלא
לכפות אותם לכל אותם הבאים
מצד השמאל, משום שאהרן בא
מימין, והשמאל נכפה לימין.

רבי חייא שאל את רבי יוסי, הרי
גלוי לפני הקדוש ברוך הוא
שאותם מכשפים יעשו תנינים,
מה הגבורה לעשות לפני פרעה
תנינים? אמר לו, משום שמשם
היא הראשית להלקות, ומראשית
התנין מתחיל שלטונו, (לשלטונו,
ומתחלת שלטונו התחיל להלקות) אז
שמחים כל המכשפים, שהרי
ראש החכמה של הנחש שלהם

ובגין דא, בינה, איהי להט החרב המתהפכת,
דמתהפכת מדינא לרחמי לצדיקים, למיהב
לון אגרא בעלמא דאתי. מלכות, להט החרב
המתהפכת, מרחמי לדינא, למידן בה
לרשיעייא (דף כ"ח ע"א) בעלמא דין.

אבל מעץ הדעת טוב ורע, דאיהו כגוונא
דמטה, זמנין דמתהפכין הנשים
לשדות, אנשים לשדים. ובגין דא, (בראשית כ"ט)
ויגדע יעקב לרחל. ובגין דא, אוקמוה רבנן,
דלית ליה לבר נש לשמשא עם אתתיה, עד
דמספר עמה, שמא נתחלפה לו בשדה. בגין
דלהט בעץ הדעת טוב ורע, מתהפכת מטוב
לרע, ואי תימא דמכשפי פרעה, דכתיב ויעשו
כן החרטומים בלטיהם. הוּוּ מְהַפְכִין אֵינוֹן
מטות דלהון לנחשין. ומסטרן דאלין הפוכן
יכלין לאתהפכא. (ע"כ תוספתא).

ואמרת אל אהרן קח את מטף. (שמות ד') מאי
טעמא מטה אהרן, ולא מטה משה.
אלא, ההוא דמשה איהו קדישא יתיר,
דאתגליף בגנתא עלאה בשמא קדישא, ולא
בעי קדשא בריהו הוא לסאבא ליה באינון
חוטרין דחרשיא. ולא עוד, אלא לאכפייא
לון לכל אינון דאתיין מסטרן דשמאלא, בגין
דאהרן אתא מימינא, ושמאלא אתכפייא
בימינא.

רבי חייא שאיל לרבי יוסי, הא גלי קמי
קדשא בריהו הוא, דאינון חרשין יעבדון
תנינייא, מאי גבורתא איהו למעבד קמי פרעה
תנינייא. אמר ליה, בגין דמתמן הוא שירותא
לאלקאה, ומשירותא דתנינא שארי
שולטניה, (נ"א לשולטניה ומשירותא ושולטניה שרי לאלקאה)
פדין, חדו פוּלְהוּ חרשי, דהא ריש חכמתא
דנחש דילהון הכי הוה. מיד אתהדר ההוא

כף היתה. מיד חזר אותו תנין של אהרן לעץ יבש ובלע אותם. ועל זה תמהו וידוע ששלטון עליון יש בארץ, שהם חשבו שזה למטה (למעלה), חוץ מהם אין שלטון לעשות דבר, ואז ויבלע מטה אהרן. וזקא מטה אהרן שחזר לעץ ובלע אותם.

וְכֵן עָשָׂה אֱהֲרֹן שְׁנֵי אוֹתוֹת, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה, תְּנִין עֲלִיּוֹן שְׁשׁוּלֵט עַל אוֹתָם שְׁלֵהֶם. אֶחָד לְמַטָּה, שְׁשׁוּלֵט הַעֵץ עַל הַתְּנִינִים שְׁלֵהֶם. וּפְרָעָה הִיָּה חֶכֶם מִכָּל מְכַשְׁפֵּי, וְהִסְתַּפֵּל שְׁשׁוּלֵטוֹן הָעֲלִיּוֹן שׁוּלֵט עַל הָאָרֶץ, שׁוּלֵט לְמַעְלָה וְשׁוּלֵט לְמַטָּה.

אמר רבי יוסי, אם תאמר שכל מה שעושים המכשפים אינו אלא במראית העין, שכן נראה ולא יותר - בא להשמיענו ויהיו דוקא שכתוב ויהיו לתנינם. ואמר רבי יוסי, אפלו אותם תנינים שלהם חזרו להיות עצים, ועץ אהרן בלע אותם.

בתוב (יחזקאל כ"ט) הנני עליך פרעה מלך מצרים הגדול בתוך יאוריו. משם ראשית למטה בשלטון שלהם, אבל חכמתם למטה מכל הדרגות והם.

בא ראה, חכמתם בדרגות תחתונות לכפותם לאותן דרגות בדרגות עליונות, ראש שלטונם ועקר שלהם למטה מאותו תנין, ומשתלשלים בתנין, שהרי משם נוטל חיל דרגה עליונה שלהם, משמע שכתוב אשר אחר הרחיקם. רבי חייא היה יושב יום אחד על דלת שער של אושא. ראה את רבי אלעזר קטפירא (סוג עוף) טס אליו. אמר לו לרבי אלעזר, משמע שאפלו בדרבך הכל משתוקקים ללכת אחריך. החזיר ראשו וראה אותו. אמר, ודאי יש

תנינא דאהרן לאעא יבישא, ובלע לון. ועל דא תוהו, וידעו דשולטנא עלאה אית בארעא, דאינון חשיבו, דהא לתתא (נ"א לעילא), בר מנייהו לא אית שלטנא למעבד מידי, כדין, ויבלע מטה אהרן, מטה אהרן דייקא, דאתהדר לאעא ובלע לון.

ועל דא עבד אהרן תרין אתין, חד לעילא, וחד לתתא. חד לעילא, תנינא עלאה דשלטא על אינון דלהון. חד לתתא, דשליט אעא על תנינא דילהון. ופרעה חפים הוה מכל חרשוי, ואסתפל דשלטנא עלאה שליט על ארעא, שליט לעילא שליט לתתא.

אמר רבי יוסי, אי תימא, חרשיא כל מה דעבדין לאו איהו אלא בחיזו דעינא, דהכי אתחזי, ולא יתיר, קא משמע לן ויהיו דייקא, דכתיב ויהיו לתנינים. ואמר רבי יוסי, אפילו אינון תנינא דילהון אהדרו למהוי אעין, ואעא דאהרן בלע לון.

בתיב, (יחזקאל כ"ט) הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו. מתמן שרותא לתתא בשולטנא דילהון. אבל חכמתא דילהון, לתתא מפלהו דרגין איהו. (אינון)

תא חזי, חכמתא דילהון בדרגין תתאין, לאכפין לון לאלין דרגין בדרגין עלאין, רישי שולטנותהון ועקרא דילהון, לתתא מההוא תנינא, ומשתלשלן בתנינא, דהא מתמן נטיל חילא דרגא עלאה דילהון. משמע דכתיב, (שמות י"א) אשר אחר הרחיקם.

רבי חייא, הוה יתיב יומא חדא, אבבא דתרעא דאושא. חמא ליה לרבי אלעזר חד קטפירא טאסא גביה, אמר ליה לרבי אלעזר, משמע, דאפילו באורחך כלא תאיבין

אָצְלוּ שְׁלִיחוֹתַי, שְׁהָרִי הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה שְׁלִיחוֹת בְּכַל,
וְכַמָּה שְׁלוּחִים יֵשׁ לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, שְׁלֹא תֹאמַר דְּבָרִים שְׁיֵשׁ
בְּהֶם רוּחַ בְּלִבְד, אֲלֵא אֶפְלוּ אוֹתָם
דְּבָרִים שְׁאִין בְּהֶם רוּחַ.

פְּתַח וְאָמַר, (חֲבֻקוּב ב) כִּי אֶבֶן מְקִיר
תִּזְעַק וְכַפִּים מֵעַץ יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה יֵשׁ
לְאָדָם לְהִזְהַר מִחֲטָאֵיו שְׁלֹא
יִחְטָא לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְאִם יֹאמַר מִי יַעֲיֵד בּוֹ? הֲרִי אֲבָנִי
בֵּיתוֹ וְעֵצִים שָׁל בֵּיתוֹ יַעֲיֵדוּ בּוֹ.
וְלִפְעָמִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה בְּהֶם שְׁלִיחוֹת. בֹּא רְאֵה,
מִטָּה אֲהַרֵץ שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ,
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה בּוֹ אֶת
רֵאשִׁית הַנְּסִים, וְשִׁתִּי שְׁלִיחוֹת
נַעֲשׂוּ בּוֹ. אַחַד שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ
וְכַלֵּע אֶת אוֹתָם הַתְּנִינִים שְׁלָהֶם,
וְאֶחָד שְׁהָרִי לְשַׁעָה אַחַת חִזַּר
בְּרוּחַ וְנַעֲשֶׂה בְּרִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר, תַּפַּח רוּחָם שֶׁל
אוֹתָם שְׁאוּמְרִים, שְׁלֹא עֲתִיד
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחִיּוֹת מֵתִים,
וְאִיךְ יַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.
יְבֹאוּ יִרְאוּ אוֹתָם הַטְּפָשִׁים אֶת
הַרְשָׁעִים, הַרְחוּקִים מִן הַתּוֹרָה,
רְחוּקִים מִמְּנוֹ, בִּיד אֲהַרֵץ הִיָּה
מִטָּה, עֵץ יָבֵשׁ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְפִי שַׁעָה הַפֶּךְ אוֹתוֹ לְבְרִיָּה
מְשֻׁנָּה בְּרוּחַ וְגוֹף. אוֹתָם גּוֹפִים
שְׁהִיוּ בְּהֶם רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת
קְדוֹשׁוֹת וְשִׁמְרוּ אֶת מִצְוֹת
הַתּוֹרָה וְהַשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טָמֵן
אוֹתָם בְּעֶפְר - אַחַר כֵּךְ בְּזִמְזֵן
שְׁיַחֲדֵשׁ אֶת הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה שְׁיַעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָּה
חֲדָשָׁה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שְׁאוֹתוֹ גּוֹף שְׁהִיָּה, יְקוּם. מִשְׁמַע
שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיָה כו) יִחִיו מִתְּיָד וְלֹא
כְּתוּב יִבְרָא, מִשְׁמַע שְׁהֶם בְּרִיּוֹת
אֲבָל יִחִיו. שְׁהָרִי עֲצָם אַחַת

לְמַהֲךְ אֲבַתְרֶךְ. אֲהַדְרִי שְׁאֵא וְחָמָא לִיָּה. אָמַר,
וְדָאִי שְׁלִיחוֹתָא אִית גְּבִיָּה. דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּכָלֵא עֲבִיד שְׁלִיחוֹתֵיהּ, וְכַמָּה שְׁלִיחִין
אִית לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֹא תִימָא מְלִין
דְּאִית בְּהוּ רוּחָא בְּלַחֲוֹדֵיָּיהוּ, אֲלֵא אֶפְלוּ
אִינוּן מְלִין דְּלִית בְּהוּ רוּחָא.

פְּתַח וְאָמַר, (חֲבֻקוּב ב) כִּי אֶבֶן מְקִיר תִּזְעַק וְכַפִּים
מֵעַץ יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה אִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ
לְאַזְדַּהְרָא מְחֻבּוּבִי, דְּלֹא יִחְטָא קָמִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְאִי יִימָא מָאן יִסְהִיד בִּיָּה. הָא אֲבָנִי
בֵּיתִיָּה וְאָעִי בֵּיתִיָּה יִסְהִידוּ בִּיָּה. וְלִזְמִנִין
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בְּהוּ שְׁלִיחוֹתָא. תָּא
חֲזִי חוּטְרָא דְּאַהֲרֹן, דְּאִיָּהוּ אָעָא יְבִישָׁא,
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁירוּתָא דְּנִסְיִן עֲבִיד בִּיָּה,
וְתָרִי שְׁלִיחוֹתֵי בִיָּה אַתְעֲבִידוּ. חַד דְּאִיָּהוּ אָעָא
יְבִישָׁא וְכַלֵּע לְאִינוּן תְּנִינִיא דִּילַהוּן. וְחַד דְּהָא
לְשַׁעָתָא אַתְהַדְרִי בְּרוּחָא וְאַתְעֲבִיד בְּרִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר, תַּפַּח (דף כ"ח ע"ב) רוּחֵיהוּן,
דְּאִינוּן דְּאַמְרִין, דְּלֹא זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְאַחֲזִיא מִתְּיָיא, וְהִיךְ יִתְעֲבִיד מִנְיָיָהוּ
בְּרִיָּה חֲדָתָא. יִיתוּן וְיַחֲמוּן אִינוּן טַפְשָׁאִין
חֲזִיבִיא, רְחִיקִין מְאוּרֵיָּתָא, רְחִיקִין מִנְיָיָה,
בִּידֵיָּה דְּאַהֲרֹן הוּא חוּטְרָא, אָעָא יְבִישָׁא,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפּוּם שַׁעָתָא אֲהַדְרִי לִיָּה
בְּרִיָּה, מְשֻׁנָּא בְּרוּחָא וְגוֹפָא. אִינוּן גּוֹפִין,
דְּהוּ בְּהוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין, וְנִטְרוּ
פְּקוּדֵי אוּרֵיָּתָא, וְאַשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרֵיָּתָא יִמָּא
וְלִילִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָמִיר לוּן בְּעֶפְרָא,
לְבָתֵר, בְּזִמְזֵן דִּיחֲדִי עֲלִמָא, עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה דִּיעֲבִיד לְהוּ בְּרִיָּה חֲדָתָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְּהוּא גּוֹפָא
דְּהוּ, יְקוּם. מִשְׁמַע דְּכְתִיב, (יִשְׁעִיָה כ"ו)
יִחִיו מִתְּיָד, וְלֹא פְתִיב יִבְרָא, מִשְׁמַע דְּבְרִיָּין

גשארות מן הגוף פחת האדם, והיא לא נרקבת ולא תכלה בעפר לעולמים, ובאותו זמן הקדוש ברנף הוא יברך אותו, ויעשה אותו כמו שאור שבעסה, ותעלה ותתפשט לארבע פנות, וממנה ישתכלל הגוף וכל איבריו, והקדוש ברנף הוא יתן בו רוח אחר כף. אמר לו רבי אלעזר, כף הוא. ובא ראה, אותה עצם במה התרככה? בטל, שכתוב כי טל אורות טלף וגו'.

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו'. אמר רבי יהודה, יש להסתכל בפסוק הזה, ואיך יכול ללכת לכל המקומות הללו? ולא עוד, אלא ועוד, שהרי כתוב וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאר. את היאר כתוב, ואתה אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם?

א"ר, מימי מצרים הנה הנילוס, ומשם מתמלאים כל אותם שאר אגמים ויאורים ומעינות וכל מימיהם, ועל זה אהרן לא נטה להכות, רק את הנילוס לבדו. ובא ראה שפכה זה, שכתוב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאר.

אמר רבי אבא, בא ראה, מים פתוחים נפרדים לכמה צדדים,

(ומים עליונים על אחת כמה וכמה וגו') ועליונים שהיו ומים עליונים מתפנסים לבית כנוס המים, שכתוב (בראשית א)

ויאמר אלהים יקוו המים מפתח השמים אל מקום אחד, וכתוב ולמקוה המים קרא ימים. הפסוק הזה פשוטה, ובא ראה, אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה, כוכבים

אוקמוה. ותא חזי, שהוא

אינון אבל יחיו. דהא גרמא חד, ישתאר מן גופא תחות ארעא, וההוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין, ובההוא זמנא, קדשא ברין הוא ירפך ליה, ויעביד ליה פחמירא בעיסה, ויסתלק ויתפשט לארבע זויין ומניה ישתכלל גופא וכל שייפוי.

וקודשא ברין הוא יהיב ביה רוחא לבתר. אמר ליה רבי אלעזר הכי הוא. ותא חזי, ההוא גרמא במה אתרכך. בטל. דכתיב, (ישעיה כ"ו) כי טל אורות טלף וגו'.

ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו'. אמר רבי יהודה, האי קרא אית לאסתכלא ביה, והיך יכול למהך לכל הגני אתרי. (ולא עוד אלא) ותו, דהא כתיב וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאור. את היאור כתיב, ואת אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם.

א"ר, מימי מצרים נילוס הוה. ומתמן אתמליין כל אינון שאר אגמין ויאורין ומבועין וכל מימין דילהון. ועל דא, אהרן לא נטה למחאה אלא לנילוס בלחודו. ותא חזי דהכי הוא, דכתיב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור.

אמר רבי אבא, תא חזי, מיין תפאין מתפרשאן לכמה סטרין, (נ"א ומיין עלאי

עאכ"ו וגו') (עלאין דהא) ומיין עלאין מתפנשי בבי כנישו מיא, דכתיב, (בראשית א) ויאמר אלהים יקוו המים מפתח השמים אל מקום אחד.

וכתיב ולמקוה המים קרא ימים. האי קרא

ומזלות, זהו בית פנוס למים הרבים, שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ, שהוא עולם תחתון, כיון שנוטל את המים, מפזר אותם ומחלק אותם לכל עבר, ומשם הוא משקה את כלם. ובזמן שדין שורה, העולם התחתון לא יונק מאותו רקיע, ויונק מצד השמאל, ואז נקרא (שעיה לד) חרב לה' מלאה דם. אוי לאותם שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה, שבאותו זמן הם יונק משני צדדים, היה מתחלק לשני חלקים, לכן ואדם, ואז שופך ליאר את החלק של מצרים, ומלקה למעלה ומלקה למטה, ולכן ישראל שותים מים והמצרים דם.

אם תאמר שזה היה משום הגעל ולא יותר - בא ראה, שותים את הדם ונכנס למעיהם ומתעלה ובוקע, עד שהיו ישראל מוכרים להם מים בממון, ואז שותים מים, ומשום כך ראשית הלקאתם היתה דם.

רבי יצחק פתח פסוק זה, (תהלים קמה) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. בא ראה, דוד פגד דרצתו אומר, שפתב אלהי, שלי. משום שרצה להעלות שבתו ולהכניס אותו לאור עליון להתערב זה בזה להיות הפל אחד, משום כך ארוממך אלהי המלך וגו'.

ששנינו, כל ימות דוד השתדל לתקן את הכסא ולהאיר פניה כדי שפגז עליו, ויאר תמיד האור התחתון באור העליון להיות הפל אחד. וכשבא שלמה, מצא העולם שלם, והלבנה התמלאה, ולא צריך לטרח עליה להאירה.

רקיעא דאית ביה שמשא וסיהרא כוכבייא ומזלי, דא איהו בי כנישות מיא רבא, דהוא נטיל כל מיין, ואשקי לארעא, דהיא עלמא תתאה, כיון, דנטילי מיא בדר לון, ופליג לון לכל עיבר, ומתמן אתשקיין כלא.

ובזמנא דדינא שריא, עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא, וינקא מסטר שמאלא, וכדין אקרי (שעיה ל"ד) חרב לה' מלאה דם. ווי לאינון דינקין פדין מינה, ואתשקיין מינה, דבההוא זמנא ימא ינקא מתרין סטריין, הוה אתפלג לתרין חולקין, תוור וסומק. וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים, ואלקי לעילא ואלקי לתתא. ועל דא שתאן ישראל מיא. ומצראי דמא.

אי תימא בגין גיעולא הוה ולא יתיר. תא חזי, שתאן דמא ועאל למעיהו, ואסתלק ובקע, עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא במקומא, וכדין שתאן מיא בגיני כף שירותא לאלקאה לון הוה דמא.

רבי יצחק פתח האי קרא, (תהלים קמ"ה) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. תא חזי, דוד לקביל דרגא דיליה קאמר, דכתיב אלהי דידי. בגין דבעא לסלקא שבחיה, ולאעלא ליה לנהורא עלאה, לאתערבא דא בדא, למהוי כלא חד. בגיני כך, ארוממך אלהי המלך וגו'.

דתנינו, פל יומי דדוד, אשתדל לאתקנא כורסיה, ולאנהרא אנפיה, בגין דיגין עליה ואיתנהיר תדיר נהורא תתאה (ד) כ"ט ע"א) בנהורא עלאה, למהוי כלא חד. וכד אתא שלמה, אשפח עלמא שלים, וסיהרא דאתמליא, ולא אצטריך לאטרחא עלה לאנהרא. (ע"ב)

בא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לקחת נקמות מעמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות, התעורר השמאל, והתמלאה הלבנה מאותו הצד דם. ואז נבעו מעינות ונחלים של מטה, כל אותם של צד שמאל בדם, ולכן הדין שלהם דם.

בא ראה, כשהדם הזה מתעורר (כשהדין מתעורר על העולם בגלל אותו דם של ההרוגים, הקדוש ברוך הוא מתעורר) על העם, אותו דם של ההרוגים הוא שיתעורר עליהם עם אחר והורג אותם, אבל (בעת) במצרים לא רצה הקדוש ברוך הוא להביא עליהם עם אחר לעורר עליהם דם, משום שישראל היו ביניהם ולא יצטערו משום שדרים בארצם, אבל הקדוש ברוך הוא הכה אותם בדם בנהרות שלהם, שלא היו יכולים לשותת.

ומשום שהשלטון שלהם שולט באותו נהר, צנה הקדוש ברוך הוא לשליט שלהם בראשונה, כדי שתלקה יראתם בראשונה, משום שהנילוס היה אחד מיראותיהם, וכן שאר היראות שלהם נבעו דם. זהו שפתוב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

רבי חייא קם לילה אחד לעסק בתורה, והיה עמו רבי יוסי הקטן, שהיה תינוק. פתח רבי חייא ואמר, (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך פי כבר רצה האלהים את מעשיך. מה ראה שלמה המלך שאמר פסוק זה?

א"ר שלמה, כל דבריו היו בחכמה, וזה שאמר לך אכול בשמחה לחמך. בשעה שאדם הולך בדרך הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מקרב אותו אליו ונותן לו שלמה ומנוחה, ואז

תא חזי, בשעתא דבעי קדשא בריך הוא למיסב נוקמין מעמין עובדי עבודה זרה, אתער שמאלא, ואתמליא סיהרא מההוא סטרא דמא. וכדין, נבעין מבויעין ונחלין דלתתא, כל אינון דלסטור שמאלא דמא. ועל דא, דינא דילהון דמא.

תא חזי, כד האי דמא אתער (נ"א כד דינא אתער על עלמא בגין שהוא דמא דקטולין קדשא בריך הוא אתער) על עמא, ההוא דמא דקטולין איהו דיתער עליהו עמא אחרא וקטיל לון. אבל (השתא) במצרים, לא בעא קדשא בריך הוא לאייתאה עליהו עמא אחרא לאתערא עליהו דמא בגין דישראל הוו בינייהו, ולא יצטערו בגין דיירין בארעא דילהון, אבל קדשא בריך הוא מחא לון בדמא, בנהרין דלהון, דלא הוו יכולין למשתי.

ובגין דשולטנותא דלהון, שלטא בההוא נהרא, פקיד קדשא בריך הוא לשולטנותא דלהון בקדמיתא, בגין דילקי דחלא דלהון בקדמיתא, בגין דנילוס חד דחלא דלהון הוה, וכן שאר דחלין דלהון נבעין דמא. הדא הוא דכתיב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

רבי חייא קם ליליא חד למלעי באורייתא, והוה עמיה ר' יוסי זוטא, דהוה רביא. פתח ר' חייא ואמר, (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך פי כבר רצה האלהים את מעשיך. מאי קא חמא שלמה דאמר האי קרא.

א"ר שלמה כל מלוי בחכמה הוו, והאי דאמר לך אכול בשמחה לחמך, בשעתא דבר נש אזיל באורחוי דקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא מקרב ליה לגביה,

הלחם והיין שאוכל ושותה בשמחת הלב, בגלל שהקדוש ברוך הוא מרצה במעשיו.

אמר לו אותו תינוק, אם כך, הרי אמרת שכל דברי שלמה היו בחכמה, איפה כאן החכמה? אמר לו, בני, בשל את בשולך ותראה את הפסוק הזה. אמר לו, בטרם בשלתי ידעתי. אמר לו, מנין לך?

אמר לו, קול אחד שמעתי מאבי שהיה אומר בפסוק הזה, ששלמה מזהיר את האדם לעטר את פנסת ישראל בשמחה, שהוא צד זמין, והוא רצון, והוא לחם שיתעטר בחדוה. ואחר כך יתעטר ביין, שהוא שמאל, כדי שתמצא באמונה של הכל חדוה שלמה, בזמין ושמאל, וכאשר תהיה בין שניהם, ואז כל הברכות שורות בעולם. וכל זה כשמתרצה הקדוש ברוך הוא במעשי בני אדם. זהו שכתוב כי כבר רצה האלהים את מעשיך. בא רבי חייא ונשקו. אמר, חייך בני, דבר זה השארתי בשבילך, ועכשו ידעתי שרוצה הקדוש ברוך הוא לעטר אותך בתורה.

עוד פתח רבי חייא ואמר, אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים. מה הטעם אהרן ולא משה? אלא, אמר הקדוש ברוך הוא, אהרן המים עומדים במקומו, והשמאל רוצה להשפיע מים משם. אהרן שבא מאותו צד יעורר אותו, וכששמאל לוקח אותם, הם חוזרים להיות דם.

בא ראיה, המתחנן שבכל הדרגות הוא הפה בתחלה. אמר רבי שמעון, מהמתחנן מתחיל הקדוש ברוך הוא, וידו מפה בכל אצבע ואצבע, וכשמגיע לדרגה העליונה שבכל הדרגות, הוא

וזהיב ליה שלוה ונייחא, פדין נהמא וחרמא דאכיל ושתי, בחדוה דלפא, בגין דקודשא בריך הוא אתרעי בעובדוי.

אמר ליה ההוא רביא, אי הכי, הא אמרת דכל מלוי דשלמה בחכמתא הו, אן הוא חכמתא הכא. אמר ליה ברי תבשל בשולך, ותחמי האי קרא. אמר ליה עד לא בשילנא ידענא. אמר ליה מנא לך.

אמר ליה קלא חד שמענא מאבא, דהוה אמר בהאי קרא, דשלמה קא אזהר ליה לבר נש, לאעטרא לה לכנסת ישראל בשמחה, דאיהו סטרא דימינא, ואיהו נהמא, דיתעטר בחדוה. ולבתר, דיתעטר בחמרא, דאיהו שמאלא, בגין דתשתכח במהימנותא דכלא, חדוותא שלימתא, בימינא ושמאלא, וכד תהוי בין תרווייהו פדין כל ברפאן שראן בעלמא. וכל דא, פד אתרעי קדשא בריך הוא בעובדיהון דבני נשא, הדא הוא דכתיב פי כבר רצה האלהים את מעשיך. אתא ר' חייא ונשקיה, אמר, חייך ברי האי מלה שבקנא בגינך, והשתא ידענא, דקודשא בריך הוא בעי לאעטרא לך באורייתא.

תו פתח ר' חייא ואמר, אמור אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים. מאי טעמא אהרן ולא משה. אלא, אמר קדשא בריך הוא, אהרן מיין קיימין פדוכתיה, ושמאלא בעי לנגדא מיין מתמן, אהרן דאתי מההוא סטרא יתער ליה, וכד שמאלא נקיט לון, אינון יתהדרון דמא.

תא חזי תתאה דכל דרגין מחא בקדמיתא. אמר רבי שמעון מתתאה שרא קדשא בריך הוא. וידא דיליה, מחא בכל אצבעא ואצבעא. וכד מטא לדרגא עלאה דכל דרגין,

עושה את שלו ועובר בארץ מצרים והורג את הכל, ובגלל כף הרג את כל הבכורות בארץ מצרים, משום שהיא הדרגה העליונה ובכורת הכל.

ובא ראה, פרעה היה שלטון במצרים, (בראשונה ומתחנתונה התחיל הקדוש ברוך הוא, וכאשר הגיע לדרגתם העליונה, שהיא הבכורה שבדרגות, הרג כל בכור בארץ מצרים, משום שהיא מדרגה עליונה והבכורה של הכל. ובא ראה, פרעה היה בכור, ושלטונו במצרים) שכתוב (יחזקאל כט) התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו. משום כף התהפוף נהרו לדם בתחלה. אחר כף הצפרדעים שהיו נוגפים בהם בקולות, רוצעים ומקרקרים בתוך מעיהם, (מקרקרים בתוך היאור) ויוצאים מתוך היאור ועולים ליבשה, ומרימים קולות לכל הצדדים, עד שהם נופלים כמו מתים בתוך הבינת. וסוד הדבר - כל אותם עשרה אותות שעשה הקדוש ברוך הוא, פלם היו מתוך היד החזקה, ואותה יד התחזקה על אותן דרגות פלם והשלטון שלהם כדי לבלבל את דעתם, ולא היו יודעים לעשות דבר. בא ראה, כל מדרגותיהם, פיון שיוצאים לעשות דבר, שהכל רואים שלא יכולים ואחר כך לעשות דבר. אימתי? כאשר (בגלל אותה) יד חזקה (שורה) ששרתה עליהם. וכתוב ושרץ היאור צפרדעים ועלו וכאו בביתה.

רבי שמעון פתח ואמר, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי ככי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו'. בא ראה, הפסוק הזה פירושו ברמה מקומות. ופסוק זה קשה, רחל מבכה על בניה - בני רחל היו יוסף ובנימין ולא יוסף בכתה היו לה, למה בכתה רחל ולא לאה?

עבד איהו דיליה, ועבר בארעא דמצרים, וקטל פלא. ובגיני כף קטל כל בוכרין בארעא דמצרים, בגין דאיהו דרגא עלאה ובוכרא דכלא.

ותא חזי, פרעה הוה שולטניה במצרים, (נ"א בקדמיתא ומתתאה שרא קדשא בריה הוא וכד מטא לדרגא עלאה דילהון דאיהו בוכרא דכל דרגין דילהון קטל כל בוכרא בארעא דמצרים בגין ההוא דרגא עלאה ובוכרא דכולא ותא חזי פרעה הוה בוכרא ושולטניה במצרים) דכתוב, (יחזקאל כ"ט) התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו, בגין כף אתהפוף נהריה בדמא בקדמיתא. לבתר צפרדעים דמשמטי לון בקלין טסירין מקרקרין בגו מעייהו, (נ"א מקרקרין בגו יאריו) ונפקי מגו יאורא, וסלקי ביבשתא וראמין קלין בכל סטרין, עד דאינון נפלין כמתין בגו ביתא.

ורזא דמלה, כל אינון עשר אתין דעבד קדשא בריה הוא, פלהו הוה מגו ידא תקיפא, ויהוא ידא אתתקף על אינון דרגין (דף כ"ט ע"ב) פולהו שלטנותא דלהון, בגין לבלבלא דעתייהו, ולא הוה ידעי למעבד מידי. תא חזי, כל אינון דרגין דלהון, פיון דנפקי למעבד מידי, דאתחזי לכלא לא יכלין (לבתר) למעבד מידי. אימתי כד (נ"א בגין ההוא) ידא תקיפא (ס"א שרא) דשריא עלייהו. (דכתוב), (שמות ז') ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתה.

רבי שמעון פתח ואמר, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי ככי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו'. תא חזי, האי קרא אוקמוה בכמה אתרי. והאי קרא קשיא, רחל מבכה על בניה, בנהא דרחל יוסף ובנימין הוה ולא יתיר, ולא שית שבטין הוה דילהו, אמאי בכת רחל ולא לאה.

יתר, ולא לאה ובלם ששה שבטים היו לה, למה בכתה רחל ולא לאה?

אָרָא הָכִי אָמְרוּ כְּתִיב, (בראשית כ"ט) וְעֵינַי לְאָה רְפוּת. אָמְאֵי רְפוּת. בְּגִין דְּכָל יוֹמָא נִפְקַת לְפָרְשַׁת אֲרַחֲיָן, וְשָׁאֲלַת עַל עֶשׂוֹ, וְהוּוּ אֲמַרִין לָהּ עוֹבְדוּי דְהָהוּא רָשָׁע, וְדַחֲלַת לְמַנְפַל בְּגוֹ עַדְבֵיהּ, וְהוּת בְּכַת כָּל יוֹמָא, עַד דְּאֲתַרְפְּכוּ עֵינְהָ.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר: אַתְּ בְּכִית בְּשָׁבִיל אוֹתוֹ צְדִיק כְּדֵי שְׁלֵא תִהְיֵי בְּגוֹרְלוֹ שְׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, חֲיִיךְ אַחוּתְךָ תַעֲמֹד בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים וְתִבְכֶּה עַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְאֵת תַעֲמֵדִי בְּפָנִים וְלֹא תִבְכִי עֲלֵיהֶם, וְרַחֵל הִיא הַבּוֹכָה עַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל.

אָבֵל פְּסוּק זֶה הוּא עַל מָה שְׁאֲמַרְנוּ. אָבֵל סוּד הַדְּבָר, שְׁרַחֵל וְלֹאֵה הֵן שְׁנֵי עוֹלְמוֹת, אַחַד עוֹלָם הַנְּכֻסָּה, וְאַחַד עוֹלָם הַנְּגַלָּה, וְלִכְּן זֶו נִקְבְּרָה וְנִסְתַּתְּרָה בְּתוֹךְ הַמְעָרָה וְנִתְפַסְתָּה, וְזֶו עוֹמְדַת בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים בְּנִגְלָה, וְהַכֵּל כַּפְּצוּרָה הַעֲלִיזוּנָה, וְלִכְּן לֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ יַעֲקֹב לְמַעְרָה וְלֹא בְּמִקוֹם אַחֵר, שְׁהָרִי כְּתוּב (שם מ"ח) בְּעוֹד כְּבָרַת אֲרָץ לְבָא אֶפְרַתָּה, וְלֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ לְעִיר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹדֵעַ שְׁמִקוּמָה הִיא בְּמִקוֹם הַנְּגַלָּה.

בֵּא רְאֵה, כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת כֶּף: רַחֵל. כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה ג) וְכִרְחַל לְפָנֵי גּוֹזְזִיָּה נֶאֱלָמָה. לָמָּה נֶאֱלָמָה? שְׁכַשְׁשׁוּלְטִים שְׁאָר הָעַמִּים, הַקּוֹל נִפְסַק מִמֶּנָּה וְהִיא נֶאֱלָמָת.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה. רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ - כָּל זְמַן שִׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּגוֹלוֹת, הִיא מִבְּכָה עֲלֵיהֶם שֶׁהִיא הָאֵם שְׁלֵהֶם. מֵאֲנָה לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ, מָה הַטַּעַם? כִּי אֵינְנוּ. הַסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְלֹא הִתְחַבֵּר עִמָּה.

אָרָא הָכִי אָמְרוּ כְּתִיב, (בראשית כ"ט) וְעֵינַי לְאָה רְפוּת. אָמְאֵי רְפוּת. בְּגִין דְּכָל יוֹמָא נִפְקַת לְפָרְשַׁת אֲרַחֲיָן, וְשָׁאֲלַת עַל עֶשׂוֹ, וְהוּוּ אֲמַרִין לָהּ עוֹבְדוּי דְהָהוּא רָשָׁע, וְדַחֲלַת לְמַנְפַל בְּגוֹ עַדְבֵיהּ, וְהוּת בְּכַת כָּל יוֹמָא, עַד דְּאֲתַרְפְּכוּ עֵינְהָ.

וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אַנְתְּ בְּכַת בְּגִין הָהוּא צְדִיקָא, דְּלֹא תִהְוִי בְּעַדְבֵיהּ דְהָהוּא רָשָׁע. חֲיִיךְ, אַחַתְךָ תִּקּוּם בְּפָרְשַׁת אֲרַחֲיָן, וְתִבְכִי עַל גְּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאֵת תִּקּוּם לָגוֹ וְלֹא תִבְכִי עֲלֵיהוֹ וְרַחֵל אִיהִי בְּכַת עַל גְּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אָבֵל הָאֵי קָרָא, אִיהוּ עַל מָה דְאֲמַרְן. אָבֵל רְזָא דְמַלְאָה, דְּרַחֵל וְלֹאֵה תִרִי עַלְמִין נִינְהוּ. חַד עַלְמָא דְאֲתַפְסִיָּא, וְחַד עַלְמָא דְאֲתַגְלִיָּא. וְעַל דָּא, דָּא אֲתַקְפֵּרַת וְאֲתַחְפִּיאַת לָגוֹ בְּמַעְרַתָא וְאֲתַפְסִיאַת. וְדָא קִיִּימָא בְּפָרְשַׁת אֲרַחֲיָן בְּאֲתַגְלִיָּא. וְכֹלָא כְּגוֹנוּנָא עֲלָאֵה. וּבְגִין כֶּף לֹא אַעִיל לָהּ יַעֲקֹב בְּמַעְרַתָא, וְלֹא בְּאַתְר אַחְרָא,

דְּהָא כְּתִיב (בראשית מ"ח) בְּעוֹד כְּבָרַת אֲרָץ לְבוּא אֶפְרַתָּה, וְלֹא אַעִיל לָהּ לְמַתָּא. בְּגִין דְהוּה יוֹדֵעַ דְאֲתַרָּה הוּה בְּאַתְרָא דְאֲתַגְלִיָּא.

תָּא חֲזִי, כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל הָכִי אֶקְרִי, רַחֵל. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה נ"ב) וְכִרְחַל לְפָנֵי גּוֹזְזִיָּה נֶאֱלָמָה. אָמְאֵי נֶאֱלָמָה. דְּכַד שְׁלִטִין שְׁאָר עַמִּין, קָלָא אֲתַפְסַק מִינָהּ, וְהִיא אֲתַאֲלָמָת.

וְדָא הוּא דְכְּתִיב, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע דָּא יְרוּשָׁלַיִם לְעִילָא. רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, כָּל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל אֵינּוּן בְּגוֹלוֹתָא, אִיהִי מִבְּכָה עֲלֵיהוֹ דְאִיהִי אִימָא דְלַהוֹן. מֵאֲנָה לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ. מָאֵי טַעְמָא. כִּי אֵינְנוּ. כִּי אֵינָם מִיבְעֵי לִיהּ. אֶלָּא, בְּגִין דְּבַעֲלָה דְאִיהוּ קוֹל, אֲסַתְלַק מִינָהּ, וְלֹא אֲתַחְבֵּר בְּהִדְהִי.

כִּי אֵינָם הִנֵּה צְרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבַעֲלָה הוּא קוֹל, הַסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְלֹא הִתְחַבֵּר עִמָּה.

ובא ראה, לא שעה אחת היא בוכה על ישראל, אלא בכל זמן וזמן שהם בגלות, ולכן הקדוש ברוך הוא גרם למצריים קול, שכתוב (שמות יא) והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא היתה וגו'. והזמין להם קולות אחרים באותם הצפרדעים שהרימו קולות במעיהם, והיו נופלים בשוקים כמו מתים.

ותעל הצפרדע. היתה אחת והולידה, והתמלאה הארץ מהם. והיו כלן מוסרות עצמן לאש, שכתוב ובתנוריה ובמשארותיה. ומה היו אומרות? (תהלים טו) באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה. ואם תאמר, אם כן מה אכפת למצרים שכל אותן הצפרדעים נכנסות לאש? אלא כלן נכנסות לאש והולכות בתנור ולא מתות. ואותן שמתות מה עשו? לחם היה בתנור, ונכנסות לתוך הלחם ומתבקעות, ויוצאות מהן אחרות ונשאבות לתוך הלחם. באו לאכל ממנו, אותה פת הפכה לצפרדע במעיהם ורוקדות, ומרימות קולות עד שהיו מתים, וזה קשה להם מהפל. בא ראה, כתוב ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך. פרעה לקה ראשון מפלם, ויותר מפלם, כדי שיהיה שם האלוה מבכר מן העולם ועד העולם, שהוא פוקד מעשי בני אדם בכל מה שעושים.

בתוב (בראשית יב) ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. פסוק זה לדרשה הוא בא. שלשה פרעה כאן. אחד באותו זמן, ואחד בימי יוסף, ואחד בימי משה שהלקהו במקלו. (הפסוק הזה בלו התקיים בפרעה הראשון, אבל בשעה וכו') (והפסוק הזה התקיים).

האשה בית פרעה. האי קרא לדרשא הוא דאתא. תלת פרעה (דף ל' ע"א) הכא חד, ביהוה זמנא. וחד, ביומוי דיוסף. וחד, ביומוי דמשה דאלקי בקולפווי. (ס"א האי קרא בלא אתקיים בפרעה קדמאה אבל בשעתא וכו') (והאי קרא אתקיים).

ותא חזי, לאו שענתא חדא, איהי דבכת עלייהו דישראל, אלא בכל זמנא וזמנא דאינון בגלותא. ובגניי כו, קדשא בריך הוא גרם לון קלא למצראי, דכתיב (שמות י"א) והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא היתה וגו'. וזמין לון קלין אתרנין, באינון עורדענין, דרמאן קלין במעיהו, והווי נפלי בשוקי כמתים. ותעל הצפרדע, חדא הות, ואולידת, ואתמליית ארעא מינייהו. והווי כלהו מסרין גרמייהו לאשא, דכתיב ובתנוריה ובמשארותיה, ומאי הווי אמרו. (תהלים ט"ו) באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה. ואי תימא אי הכי מאי איכפת להו למצראי דעאלין לאשא כל אינון עורדענין, אלא כלהו עאלין לאשא ואזלין בתנורא ולא מתין. ואינון דמתין מאי קא עבדי. נהמא הוה בתנורא ועאלין בגו נהמא ומתבקעין ונפקי מינייהו אתרנין ואשתאבין בנהמא אתו למיכל מינה ההוא פתא אתהדרו עורדענייא במעיהו ורקדן ורמאן קלין עד דהווי מתים. ודא קשויא לון מפלא.

תא חזי כתיב ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך. פרעה איהו אלקי קדמאה מפלהו ויתיר מפלהו. ליהוי שמייה די אלהא מבכר מן עלמא ועד עלמא דהוא פקיד עובדין דבני נשא בכל מה דעבדי.

בתוב (בראשית י"ב) ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח

האשה בית פרעה. האי קרא לדרשא הוא דאתא. תלת פרעה (דף ל' ע"א) הכא חד, ביהוה זמנא. וחד, ביומוי דיוסף. וחד, ביומוי דמשה דאלקי בקולפווי. (ס"א האי קרא בלא אתקיים בפרעה קדמאה אבל בשעתא וכו') (והאי קרא אתקיים).

פָּרַעַה קְדַמָּאָה, בְּשַׁעֲתָהּ דְּאַתְנַסִּיבַת שָׂרָה
 לְגַבְיָהּ, רָמַז לְאוּמַנְיוֹן, וְצִיּוּרֵיהּ הֵהוּא
 דְּיוֹקְנָא בְּאַדְרֵיהּ, עַל עַרְסִיָּה בְּכוּתְלָא, לָא נַח
 דְּעַתִּיָּה, עַד דְּעַבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּשָׂרָה בְּנַסִּירוֹ, וְכַד
 סָלִיק לְעַרְסִיָּה, סָלִיק לָהּ עֲמִיָּה. כָּל מְלָכָא
 דְּאַתָּא אַבְתַּרְיָהּ, הָוָה חֲמֵי הֵהוּא דְּיוֹקְנָא
 מְצִיּוּרָא צִיּוּרָא, וְהוּוּ עָאֲלִין קָמִיָּה בְּדִיחִין, כַּד
 סָלִיק לְעַרְסִיָּה הָוָה אַתְהֵנִי בְּהֵהוּא צִיּוּר. בְּגִין
 כְּף, מְלָכָא אֲלָקֵי הָכָא יִתִּיר מְכַלָּא. (תַּא חֲמֵי) הֵינְנו
 דְּכַתִּיב, וּבַחֲדָר מְשַׁכְּבָךְ וְעַל מְטַתְךָ. וְלִבְתֵּר,
 וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְךָ. וּבְכֻלְהוּ לָא כְּתִיב עַל
 מְטַתְּם, אֲלָא לִיָּה בְּלַחֲדֵיהּ.

רְבִי אַבָּא פְּתַח, (קַהֲלַת א) כָּל
 הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
 אֵינְנוּ מְלָא אֶל מְקוּם שְׁהַנְּחָלִים
 הַלְכִים שָׁם הֵם שְׂבִים לְלַכְתָּ.
 פְּסוּק זֶה נֹאמֵר וְאָמְרוּ אוֹתוֹ
 הַחֲבָרִים, אֲכַל בַּא רְאָה, כְּשִׁאוֹתֶם
 נְחָלִים נִכְנְסִים לְתוֹךְ הַיָּם, וְהַיָּם
 לּוֹקַח אוֹתָם וְשׂוֹאֵב אוֹתָם לְתוֹכוֹ
 בְּשִׁבִיל שְׁקוּפָאִים הַמַּיִם בְּתוֹךְ
 הַיָּם, וְאוֹתוֹ הַקְּרַח שׂוֹאֵב אֶת
 הַמַּיִם שֶׁנִּכְנְסוּ בוֹ, וְאַחַר כֵּף יוֹצֵאִים
 הַמַּיִם בְּתַקְףָּהּ שֶׁל הַדְּרוֹם, וּמְשַׁקָּה
 אֶת כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר

(תְּהִלִּים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שְׂדֵי
 וּבֹא רְאָה, יָם שְׁקוּפָא שׂוֹאֵב אֶת
 כָּל הַמַּיִם וּמְפָשִׁיר בְּכַח הַדְּרוֹם
 כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמְשׁוּם כֵּף אֵינְנוּ
 מְלָא, וְנֹאמֵר.

וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבָרִים, אֶל
 מְקוּם שְׁהַנְּחָלִים הַלְכִים שָׁם הֵם
 שְׂבִים לְלַכְתָּ. מַה הַטַּעַם הֵם
 שְׂבִים? מְשׁוּם שִׁאוֹתוֹ נִהַר
 שֶׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן לֹא פּוֹסֵק
 לְעוֹלָמִים, וְהוּא מוֹצֵא תְּמִיד מַיִם
 לַיָּם, וְעַל זֶה הַמַּיִם שְׂבִים לְלַכְתָּ,
 וְשְׂבִים, וְהוֹלְכִים וְשְׂבִים, וְלֹא
 פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהוּא שֵׁב
 לְלַכְתָּ, כַּדִּי לְלַכְתָּ לְהַשְׁקוֹת אֶת

פָּרַעַה קְדַמָּאָה, בְּשַׁעֲתָהּ דְּאַתְנַסִּיבַת שָׂרָה
 לְגַבְיָהּ, רָמַז לְאוּמַנְיוֹן, וְצִיּוּרֵיהּ הֵהוּא
 דְּיוֹקְנָא בְּאַדְרֵיהּ, עַל עַרְסִיָּה בְּכוּתְלָא, לָא נַח
 דְּעַתִּיָּה, עַד דְּעַבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּשָׂרָה בְּנַסִּירוֹ, וְכַד
 סָלִיק לְעַרְסִיָּה, סָלִיק לָהּ עֲמִיָּה. כָּל מְלָכָא
 דְּאַתָּא אַבְתַּרְיָהּ, הָוָה חֲמֵי הֵהוּא דְּיוֹקְנָא
 מְצִיּוּרָא צִיּוּרָא, וְהוּוּ עָאֲלִין קָמִיָּה בְּדִיחִין, כַּד
 סָלִיק לְעַרְסִיָּה הָוָה אַתְהֵנִי בְּהֵהוּא צִיּוּר. בְּגִין
 כְּף, מְלָכָא אֲלָקֵי הָכָא יִתִּיר מְכַלָּא. (תַּא חֲמֵי) הֵינְנו
 דְּכַתִּיב, וּבַחֲדָר מְשַׁכְּבָךְ וְעַל מְטַתְךָ. וְלִבְתֵּר,
 וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְךָ. וּבְכֻלְהוּ לָא כְּתִיב עַל
 מְטַתְּם, אֲלָא לִיָּה בְּלַחֲדֵיהּ.

רְבִי אַבָּא פְּתַח, (קַהֲלַת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל
 הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מְלָא אֶל מְקוּם שְׁהַנְּחָלִים
 הַלְכִים שָׁם הֵם שְׂבִים לְלַכְתָּ. הַאי קָרָא
 אַתְמַר, וְאָמְרֵי לִיָּה חֲבַרְיָא. אֲכַל תַּא חֲזִי, כַּד
 אֵינְנוּ נְחָלִין עָאֲלִין לְגוּ יָמָא, וְיָמָא נְקִיט לּוֹן,
 וְשְׂאִיב לּוֹן בְּגוּיָהּ, בְּגִין דְּקַפְּאֵן מֵיָא בְּגוּ יָמָא,
 וְהֵהוּא גְּלִידוֹ שְׂאִיב כָּל מֵיָא דְּעָאֲלִין בֵּיָהּ,
 וְלִבְתֵּר נְפַקִּין מֵיָא בְּתוֹקְפָא דְּדְרוֹם, וְאַשְׁקִי ית
 כָּל חַיּוֹת בְּרָא, כְּמַה דְּאַתָּ אָמַר (תְּהִלִּים ק"ד) יִשְׁקוּ
 כָּל חַיֵּי שְׂדֵי.

(וְהוּוּ הַנוֹכַח חַבָּא) וְתַא חֲזִי, יָמָא דְּקַפְּא שְׂאִיב כָּל
 מֵיָא, וְאַשְׁתַּרִּי בְּתוֹקְפָא דְּדְרוֹם, כְּמַה
 דְּאַתְמַר, וּבְגִין כֵּף אֵינְנוּ מְלָא, וְאַתְמַר.

וְהָא אַתְעָרוּ בֵּיהּ חֲבַרְיָא. אֶל מְקוּם שְׁהַנְּחָלִים
 הַלְכִים שָׁם הֵם שְׂבִים לְלַכְתָּ. מְאִי טַעַמָּא
 הֵם שְׂבִים. בְּגִין דְּהֵהוּא נִהַר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק
 מֵעֵדֶן לֹא פְּסִיק לְעֵלְמִין, וְהוּא אִפִּיק תְּדִיר
 מֵיָא לְיָמָא, וְעַל דָּא, מֵיָן שְׂבִין לְלַכְתָּ, וְתַבִּין,
 וְאַזְלִין וְתַבִּין, וְלֹא פְּסִיקִין לְעֵלְמִין. וְכַד אִיְהוּ
 תַב לְלַכְתָּ, בְּגִין לְמַהֲדוּ לְאַשְׁקָאָה לְכֻלָּא, וְאַתִּי
 רוּחַ צְפוֹן וְקָפִי מֵיָא, וְרוּחַא דְּדְרוֹם דְּאִיְהוּ

חמימא, (ס"א שרי) שדי לון למהך לכל סטר. ועל דא, האי ימא יתיב בין תרי סטרי אלין, ובגינייהו קיימא, וארבין אזלין ונטלין לכל סטר.

תא חזי, פד מלפא, אתי לערסיה, בשעתא דאתפליג ליליא, רוחא דצפון אתער, דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא, דאלמלא אתערותא דצפון, לא אתחבר מלפא בהדה, בגין דצפון שארי חביבותא, כמה דאתמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי ודרום חביק ברחימו דכתיב וימינו תחבקני, פדין כמה בדיחין מתערין שירתא, עד דאתי צפרא, דכתיב, (איוב ל"ח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

ובר אתי צפרא, כלהו עלאי ותתאי אמרי שירתא, וישראל כגוונא דא לתתא, דכתיב, (ישעיה ס"ב) המזפירים את יי' אל דמי לכם. אל דמי לכם לתתא דייקא. (בלילה).

בר אתפליג ליליא, אינון דתיאובתא דילהון לאדפרא תדיר לקודשא ברין הוא, לא יהבי שכיבוו ללבא, וקיימין לאדפרא ליה לקודשא ברין הוא. פד סליק צפרא מקדימין לבי כנישתא, ומשבחאן ליה לקודשא ברין הוא. וכן בתר פלגות יומא. וכן בליליא, פד אתחשף ואתדבק ליליא בחשוכא, ובת שמשא. על אלין פתיב המזפירים את יי' אל דמי לכם. ודא עמא קדישא דישראל.

ועל דא, אדפר לון קדשא ברין הוא במצרים, וסליק על פרעה, אלין דלא משתככי ימא ויליליא, ומאן אינון. עורדעניא, דקלהון לא משתכך תדיר, בגין דאתקיף בעמא קדישא, דלא משתככי ימא וילילי, הקדוש שלא שוככים ימים ולילות לשבח את הקדוש ברוך

הפל, וכאה רוח צפון והמים קופאים, ורוח הדרום שהיא חמימה, (מפשיה) מטילה אותם ללכת לכל צד. ועל זה הים הזה יושב בין שני הצדדים הללו, ובשבילם הוא עומד, ואניות הולכות ונוסעות לכל צד.

בא ראה, כשהמלך בא למטתו בשעה שנחלק הלילה, רוח צפון מתעוררת, שהיא מעוררת חביבות לגביה, שאלמלא רוח הצפון אין מתחבר המלך עמה, משום שמצפון מתחילה חביבות, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי ודרום מחבק באהבה, שכתוב וימינו תחבקני. ואז כמה בדיחנים מעוררים שירה עד שבא הבקר, שכתוב (איוב לח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

ובשבא הבקר, כל העליונים והתחתונים אומרים שירה, וישראל כמו כן למטה, שכתוב (ישעיה סב) המזפירים את ה' אל דמי לכם. אל דמי לכם למטה דוקא ובלילה.

כשנחלק הלילה, אותם שתשוקתם להזכיר תמיד את הקדוש ברוך הוא, לא נותנים שנה ללב, ועומדים להזכיר את הקדוש ברוך הוא. כשעולה הבקר, מקדימים לבית הכנסת ומשבחים את הקדוש ברוך הוא, וכן אחר חצות היום, וכן בלילה כשנחשף ונדבק הלילה בחשף ולן השמש, ועל אלה כתוב המזפירים את ה' אל דמי לכם. וזה עם ישראל הקדוש.

וכן הזכירם הקדוש ברוך הוא במצרים ועלה על פרעה, אלו שלא שוככים יומם ולילה, ומי הם? צפרדעים, שקולם לא שוכף תמיד, משום שהחזיק בעם הוא, ולא היה איש במצרים שיכל

לדבר זה עם זה, ומתם נשחתה
הארץ, ומקולם היו יונקים
וילדים קטנים מתים.

ואם תאמר, איך לא יכלו להרג
אותם? אלא אם הרים אדם מקל
או אבן להרג אחת, התבקעה
ויצאו ממנה שש מתוך מעיה,
והולכות ומקלקלות את הארץ
עד שיהיה מהנמנע לקרב אליהם.
בא וראה כמה נהרות, כמה
יאורים יוצאים מתוך הים
העליון, כשנמשכים ומפשירים
המים ומתחלקים כמה נחלים
לכמה צדדים, לכמה יאורים,
לכמה נהרות. החלק של הממנה
של צד מצרים הם המים
המרחשים האלה, שאין לה מים
שיוצאים מתוך הים שלא
מוציאים דגים למיניהם.

מי הם הדגים? אותם שליחים
בעולם ממנים לעשות את רצון
אדונם, ממנים ברוח של חכמה.
ועל זה שנינו, יש מים מגדלים
חכמים, ויש מים מגדלים
טפשים, לפי אותם נהרות
שמתחלקים לכל הצדדים.

וכאן נהרות מצרים מגדלים בעלי
כשפים, דגים בסוגים שונים,
בעשר דרגות של כשפים, שכתוב
(דברים יח) קוסם, קסמים, מעונן,
ומנחש, ומכשף, וחובר, חבר,
ושואל אוב, וידעוני, ודורש אל
המתים. הרי עשרה מינים של
חכמת המכשפים.

ובאותו זמן הושיט הקדוש ברוך
הוא אצבע שלו ובלבל אותם
נחלים ונהרות של מצרים, ונמנעו
אותם הדגים של החכמה שלהם.
אחד התהפך לדם, ואחד שהעלו
הדגים קולות ושכל הדגים תלויים בלי
תועלת, ולא באה עליהם רוח של
אותן חכמות.

לשפחה ליה לקודשא בריך הוא. ולא הוה בר
נש במצרים, דיכיל למשתעי בהדי הדדי.
ומנייהו אתחבלת ארעא. ומקלהון הוּו ינוקין
ורביין מתין.

ואי תימא הין לא יכלין לקטלא לון. אלא, אי
ארים בר נש חוטרא, או אבנא, לקטלא
חדא, אתבקעת, ונפקין שית מינה, מגו
מעאה, ואזלי וטרטשי בארעא, עד דהוי,
מתמנע למקרב בהו.

תא חזי, כמה נהרין, כמה יאורין, נפקא מגו
ימא עלאה, פד אתמשכן ומשתרין מיא,
ומתפלגין (דף ל' ע"ב) כמה נחליון, לכמה סטרין,
לכמה יאורין, לכמה נהרין. וחולקא דממנא
דסטרא דמצרים אינון מיין מרחשן אליון,
דלית לה מיין דנפקין מגו ימא, דלא מפקי
נונין לזינין.

מאן אינון נונין. אינון שליחו בבעלמא, ממנן
למעבד רעותא דמאריהון, ממנן ברוחא
דחכמתא. ועל דא תנינו, אית מיין מגדליון
חפימין. ואית מיין מגדליון טפשין. לפום
אינון נהרין דמתחלקין לכל סטרין.

והכא נהרי דמצראי, מגדליון מארי דחרשין,
נונין בסיטין קפיטין בעשר דרגין
דחרשין, דכתיב, (דברים י"ח) קוסם, קסמים,
מעונן, ומנחש, ומכשף, וחובר חבר, ושואל
אוב, וידעוני, ודורש אל המתים. הא עשר
זינין דחכמתא דחרשיא.

ובההוא זמנא, אושיט קדשא בריך הוא
אצבעא דידיה, ובלבל אינון נחליון
נהרין דמצראי, ואתמנעו אינון נונין דחכמתא
דילהון. חד אתהפך לדמא, וחד דסליקו נונין
קליון, (דכולהו נונין תלויין) בלא תועלתא, ולא אתי
עלייהו רוחא דאינון חכמתן.

עָרוֹב - כִּי הָאֵי גִוּוֹנָא, דְּעָרְבִי לֹון זִינֵי דְחֻכְמָתָא
 דִּילְהוֹן, וְלֹא יִכְלִין לְאַתְדַּבְּקָא, וְלֹא
 עוֹד, אֲלֵא אֲפִילוּ דִּהְנֵי דְאַשְׁתַּכְּחוּ בְּאַרְעָא,
 מְחַבְּלָן לֹון בְּאַרְעָא, וּמְחַבְּלָן אוֹרְחֵיהוּ.
 עָרוֹב, מְאֵי עָרוֹב. עָרְבוּבֵיא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
 (ויקרא י"ט) וּבִגְדֵי כְּלָאִים. עָרוּבוּיָן : (ויקרא י"ט) שְׂדֵךְ לֹא
 תִזְרַע כְּלָאִים : זִינֵין סְגִיאֵין בְּאַרְמוֹת יִדָּא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה חִילִין אֲתַעְרוּ לְעֵילָא כַּחַד,
 וּבְלַבְל לֹון קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא כְּחַדָּא, בְּגִין
 לְבַלְבְּלָא חֵיילֵיהוּ תְּקִיפָא לְעֵילָא. וְכַל אֵינוֹן
 גְּבוּרִין דְּעַבְדֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּמִצְרִים, בִּידָּא
 חַדָּא הָוָה, דְּאַרִים יְדִיהָ עֲלֵיהוּ, לְעֵילָא וְתַתָּא,
 וּמִתְמָן אֲתַאבִּידַת חֻכְמָתָא דְּמִצְרִים, דְּכַתִּיב,
 (ישעיה כ"ט) וְאַבְדָּה חֻכְמַת חֻכְמָיו וּבִינַת נְבוּנֵיו
 תִּסְתַּתֵּר.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב, (ישעיה י"ט) וְסִכְסַכְתִּי מִצְרִים
 בְּמִצְרִים. מִצְרִים לְעֵילָא, בְּמִצְרִים
 לְתַתָּא. בְּגִין דְּאֵינוֹן חִילִין לְעֵילָא, מְמַנֵּן עַל
 חִילִין דְּלְתַתָּא, וְאַתְעָרְבוּ כְּלָהוּ. אֲתַעָרְבוּ
 לְעֵילָא, דְּלֹא הוּוּ מִצְרָאֵי יִכְלִי לְאַתְקַשְׂרָא
 בְּחַרְשֵׁיהוּ, בְּאֵינוֹן דּוּכְתֵי דְהוּוּ מִתְקַשְׂרֵי
 בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא אֲתַבְּלָבְלוּ. וְעַל דָּא אֵייתֵי
 עֲלֵיהוּ עָרוֹב, חִיוּן דְּהוּוּ מִתְעָרְבֵי דָּא בְּדָא.
 בְּנִים, דְּסִלְקָא עֲפָרָא דְּאַרְעָא. וְתָא חֲזִי, כָּל
 אֵיבָא דְּאַתְלִידַת בְּאַרְעָא, מְחִילָא
 דְּלְעֵילָא מְמַנָּא דְּאַזְדַּרַע עֲלָהּ אִיהוּ, וְכִלָּא הָוָה
 כְּגִוּוֹנָא דְּלְעֵילָא.

וְתָא חֲזִי, שְׁבַעָה רְקִיעֵין עַבְדֵי קְדָשָׁא בְּרִיף
 הוּא, כְּגִוּוֹנָא דָּא שְׁבַעָה אַרְעָאן. וְאֵינוֹן
 תַּחּוּמִין דְּמִתְפָּרְשֵׁן בְּדוּכְתֵיהוּ. שְׁבַעָה רְקִיעֵין
 לְעֵילָא, שְׁבַעָה תַּחּוּמֵי אַרְעָא לְעֵילָא, כְּהָאֵי
 גִוּוֹנָא לְתַתָּא מִתְפָּרְשֵׁן דְּרַגִין, שְׁבַעָה רְקִיעֵין,
 וְשְׁבַעָה תַּחּוּמֵי אַרְעָא. וְהָא אוֹקְמוּהוּ חֲבַרְיָא,

בָּא רָאָה כְּמָה כַּחוֹת הַתְּעוֹרְרוּ
 לְמַעַלָּה כְּאַחַד, וּבְלַבְל אוֹתָם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאַחַד כְּדִי
 לְבַלְבְּל אֶת הַכַּח הַתְּקִיף שְׁלָהֶם
 לְמַעַלָּה. וְכַל אוֹתָן גְּבוּרוֹת שְׁעָשָׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בְּיַד
 אַחַת זֶה הָיָה, שֶׁהָרִים יָדוּ עֲלֵיהֶם
 לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וּמִשָּׁם אָבְדָה
 חֻכְמַת מִצְרַיִם, שְׁכַתוּב (ישעיה כט)
 וְאַבְדָּה חֻכְמַת חֻכְמָיו וּבִינַת נְבוּנֵיו
 תִּסְתַּתֵּר.

וּבָא רָאָה, כְּתוּב (שם יט) וְסִכְסַכְתִּי
 מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. מִצְרַיִם -
 לְמַעַלָּה, בְּמִצְרַיִם - לְמַטָּה. מִשׁוּם
 שְׂאוֹתָם חִילוֹת לְמַעַלָּה מְמַנִּים עַל
 הַחִילוֹת שֶׁל מַטָּה, וְהַתְּעָרְבוּ כְּלָם.
 הַתְּעָרְבוּ לְמַעַלָּה, שְׁלֹא הָיוּ
 הַמִּצְרַיִם יְכוּלִים לְהַתְּקַשֵּׁר
 לְכַשְׂפֵיהֶם, בְּאוֹתָם מְקוּמוֹת שֶׁהָיוּ
 מִתְקַשְׂרִים בְּהַתְּחַלָּה, שֶׁהָרִי
 הַתְּבַלְבְּלוּ, וְעַל זֶה הִבִּיא עֲלֵיהֶם
 עָרֹב, חִיוֹת שֶׁהָיוּ מְעָרְבוֹת זֶה בְּזֶה.
 בְּנִים - שְׁעָלָה עֲפָר הָאָרֶץ. וּבָא
 רָאָה, כָּל פְּרִי שְׁנוּלֵד בְּאַרְץ, מְחִיל
 שְׁלִמְעָלָה מִמֶּנָּה שְׁנוֹרַע עֲלֶיהָ
 הוּא, וְהַכֵּל הָיָה כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה.

וּבָא רָאָה, שְׁבַעָה רְקִיעֵים עָשָׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ זֶה שְׁבַע
 אַרְצוֹת. וְאוֹתָם תַּחּוּמִים
 שְׁנַפְרָדִים בְּמְקוּמָם. שְׁבַעָה
 רְקִיעֵים לְמַעַלָּה, שְׁבַעָה תַּחּוּמֵי
 אַרְץ לְמַעַלָּה, כְּמוֹ כֵּן לְמַטָּה
 נַפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת, שְׁבַעָה רְקִיעֵים,
 וְשְׁבַעָה תַּחּוּמֵי אַרְץ. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ

החברים, בשבע ארצות פגלדי
בצלים זה על זה.

ואותם שבעה תחומים של הארץ
למעלה, כל אחד ואחד ונפרדים
לשבעים ממנים ונפרדים לעשרה, והם
מתחלקים לשבעים ממנים
שממנים על שבעים עמים,
ואותה ארץ תחום לכל עם ועם
סביב הארץ הקדושה של ישראל,
כמו שנאמר (שיר א) הנה מטתו
שלשלמה ששים גבורים סביב
לה מגבורי ישראל. ועשרה
בתוכם טמונים, והם שבעים
שפוכבים את הארץ הקדושה,
וזהו למעלה כמו זה למטה.

ובא ראה, אותה ארץ התחום של
חלק מצרים, באותו זמן הושיט
הקדוש ברוך הוא אצבעו, ונולדו
להבות אש באותו תחום,
והתיבשו כל אותם תחומים
שפרפכים במים. וכל הירק של
המים שנובכים אז למטה, נראו
הפנים מעפר הארץ.

והרי נאמר שאהרן היה מפה,
אבל משום זה אהרן היה מפה,
להראות שמינו של הקדוש ברוך
הוא שוברת שונאים, כמו שנאמר
(שמות טו) ימינה ה' תרעץ אויב. כמו
זה עתיד הקדוש ברוך הוא
להביא על העיר רומא רבתי,
שפתוב (ישעיה לד) ונהפכו נחליה
לזפת ועפרה לגפרית. ועל זה, כל
עפר הארץ היה כנים בכל ארץ
מצרים.

רבי יהודה ורבי חייא היו הולכים
בדרך. אמר רבי חייא, כשחברים
הולכים בדרך, צריכים ללכת בלב
אחד, ואם נפגשו או שהולכים
עם הרשעים של העולם, או בני
אדם שאינם מהיכל המלך,
צריכים להפרד מהם. מנין לנו?
מפלב, שפתוב (במדבר יד) ועבדי
כלב עקב היתה רוח אחרת עמו
וימלא אחרי. מה זה רוח אחרת?

בשבעה ארצין פסופטא דא על דא.
ואינון שבעה תחומי ארעא לעילא, כל חד
וחד (מתפרשאן לשבעין ממנו) מתפרשין לעשר,
ואינון מתפלגאן לשבעין ממנו, דממנו על
שבעין עמין. והוא ארעא, תחומא דכל עמא
ועמא, סתרא לארעא קדישא דישראל. כמה
דאת אמר (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה
ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל
ועשרה בגווייהו טמירין, ואינון שבעין
דסתרון ארעא קדישא. ודא הוא לעילא,
פגוונא דא לתתא.

ותא חזי, ההוא ארעא, תחומא דחולקא
דמצראי, בההוא זמנא, אושיט קדשא
בריהו הוא אצבעא דיליה, ואתילידו טפסירין
בההוא תחומא, ואתיבשו כל אינון תחומין
דרפיקו מיא. וכל ירוקא דמיין דנבעין, פדין
לתתא, אתחזיאו קלמין מעפרא דארעא.

והא אתמר דאהרן הוה מחי. אבל בגין דא
אהרן הוה מחי, לאחזאה דימינא
דקודשא בריהו הוא תבר לשנאין, כמה דאת
אמר, (שמות טו) ימינה יי' תרעץ אויב. פגוונא
דא, זמין קדשא בריהו הוא לאייתאה על קרתא
דרומי רבתא, דכתוב, (ישעיה לד) ונהפכו נחליה
לזפת ועפרה לגפרית. ועל דא, פל עפר הארץ
היה כנים בכל ארץ מצרים.

רבי יהודה ורבי חייא, הוו אזלי באורחא.
אמר רבי חייא, חברייא כד אינון
באורחא, (דף ל"א ע"א) בעיין למהך בלבא חד.
ואי איערעו, או אזלי בגווייהו חייבי עלמא,
או בני נשא דלאו אינון מהיכלא דמלכא, בעו
לאתפרשא מנייהו. מנא לן. מפלב, דכתוב,
(במדבר י"ד) ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו
וימלא אחרי. מאי רוח אחרת. דאתפרש

שנפָּרד מאוֹתם מְרַגְלִים, שְׁכַתּוּב (שם יג) וַיַּעֲלוּ בְנֵגֶב וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן. שְׁנֵפֶרֶד מֵאוֹתָם מְרַגְלִים וַיָּבֹאוּ לְחֶבְרוֹן לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הָאֲבוֹת.

וְחֶבְרוֹן נִתְּנָה לוֹ חֶלֶק יִרְשָׁה לְהַחְזִיק בָּהּ, כְּמוֹ שְׁנֵפֶרֶד (דברים א) וְלוֹ אֶתֶן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. לָמָּה נִתְּנָה לוֹ אֶת חֶבְרוֹן? אִם מִשּׁוּם שֶׁהַשְׁתַּטַּח בְּקִבְרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מֵאוֹתָהּ עֶצֶה שְׁלָהֶם שְׁנֵצֵל - לֹא! אֲלֵא, סוּד הַדְּבָר שְׁמַעְתִּי, כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (שמואל א-ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאֶחָת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. כִּי אִם יִשׁ לְהַסְתַּפֵּל, כִּיּוֹן שֶׁהָרִי מֵת שְׂאוּל, וְדוֹד נִמְשַׁח בִּימֵי שְׂאוּל לְקַבֵּל מַלְכוּת, כִּיּוֹן שְׁמַת שְׂאוּל לָמָּה לֹא הִמְלִיכוּ אֶת דָּוִד וְלֹא קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וַיָּבֹאוּ לְחֶבְרוֹן וְקִבֵּל מַלְכוּת עַל יְהוּדָה לְכַדָּה שְׁבַע שָׁנִים, וְהִתְעַכַּב שָׁם כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים הַלְלוּ, וְאַחֵר שְׁמַת אִישׁ בְּשֵׁת קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם?

אֲלֵא הַכֹּל הוּא סוּד לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֹּא רְאֵה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת שְׁלָמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּאֲבוֹת, וַיִּכְשֶׁהֲתַחַבְּרָה בָּהֶם, נִבְנְהָ בְּגִין שְׁלָם מַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא שְׁבַע שָׁנִים, מִשּׁוּם שְׁפָלָם בּוֹ. וְסִימְנָד - (מלכים א-ו) וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים. זֶהוּ הַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. וְלֹא כְּתוּב וַיִּבְנֶהוּ בְּשֵׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שְׁנֵפֶרֶד (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מִי אֵלּוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים? זֶה אֲבָרָה, שְׁכַתּוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

מֵאִינֹן מְאֲלִילִין, דְּכַתִּיב, (במדבר י"ד) וַיַּעֲלוּ בְנֵגֶב וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן. דְּאִתְפָּרַשׁ מֵאִינֹן מְאֲלִילִין וְאִתָּא אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי לְחֶבְרוֹן, לְאִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אֲבָהֶן.

וְחֶבְרוֹן, אִתְיָהִיב לִיה חוֹלֵק אַחְסָנָא לְאִתְתַּקְפָּא בֵּיה, כְּמָה דְאִתְּ דְאִתְּ אָמַר, (דברים א) וְלוֹ אֶתֶן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. אֲמַאי יְהִיבּוּ לִיה חֶבְרוֹן. אִי בְּגִין דְאִשְׁתַּטַּח בְּקִבְרֵי אֲבָהֶן לְאִשְׁתַּזְבָּא מֵהָהוּא עֵיטָא דִּילְהוֹן דְאִשְׁתַּזִּיב לָא.

אֲלֵא, רְזָא דְמַלְכָּה שְׁמַעְנָא. כְּגוֹוֹנָא דָּא כְּתִיב, (שמואל ב, ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בֵּינִי לְאִמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאֶחָת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יי' אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. הֲכָא אִית לְאִסְתַּפְּלָא, כִּיּוֹן דְהָא מֵית שְׂאוּל, וְדוֹד בְּיוֹמֵי דְשְׂאוּל אִתְמַשַּׁח לְקַבֵּל מַלְכוּ. כִּיּוֹן דְמֵית שְׂאוּל אֲמַאי לָא אִמְלִיכוּ לִיה לְדָוִד, וְלֹא קִבֵּיל מַלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִתָּא לְחֶבְרוֹן, וּמַלְכוּ קִבֵּיל עַל יְהוּדָה בְּלַחֲדוּדֵי שְׁבַע שָׁנִים, וְאִתְעַכַּב תַּמָּן כָּל הַגִּי שְׁבַע שָׁנִים. וְלִבְתֵּר דְמֵית אִישׁ בּוֹשֵׁת, קִבֵּיל מַלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם.

אֲלֵא, כְּלָא הוּא רְזָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזִי, מַלְכוּתָא קְדִישָׁא לָא קִבֵּיל מַלְכוּ שְׁלִימְתָא, עַד דְאִתְחַבְּרַ בְּאֲבָהֶן. וְכַד אִתְחַבְּרַ בְּהוּ, אִתְבְּנִי בְּבִנְיָא שְׁלִימוּ, מַעֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא עֲלָאָה אִקְרִי שְׁבַע שָׁנִים, בְּגִין דְכִלְהוּ בֵּיה.

וְסִימְנָד (מלכים א, ו) וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה. וְלֹא כְּתִיב וַיִּבְנֶהוּ

בְּשֵׁבַע שָׁנִים. כְּמָה דְאִתְּ אָמַר, (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מֵאֵן שֵׁשֶׁת יָמִים, דָּא אֲבָרָה. דְּכַתִּיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

השמים והארץ בהפראם, באברהם. ואברהם נקרא ששת ימים, ומשום (וב) שהוא ששת ימים, נבנה העולם באותו (בוח) גון, ויבנהו שבע שנים.

ובא ראה, דוד רצה להפנות במלכות שלמה למטה כמו שלמעלה, ולא נבנה עד שבא והתחבר באבות, ועמד שבע שנים להפנות בתוכם. אחר שבע שנים נבנה בכל, נמשכה מלכותו שלא תעבר לעולמים. ואם לא שנעשה בחברון להתחבר במקומו, לא נבנתה מלכותו להמשך כראוי. כמו כן פלב, האירה בו רוח חכמה, ובא לחברון להתחבר באבות ולמקומו הלך. אחר כך מקומו היה, וירש אותו.

רבי ייסא ורבי חזקיה היו הולכים מקפוטקיא ללוד, והיה עמהם יהודי אחד עם משא של עופות (שנקראים קספירא) על חמור. עד שהיו הולכים, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, פתח פיך ואמר דבר אחד מאותם דברי התורה המעלים שאפה אומר לפני המנורה הקדושה.

פתח ואמר, (משלי א) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם - אלו דרכי התורה, שמי שהולך בדרכי התורה, הקדוש ברוך הוא משרה עליו נעם השכינה שלא תזוז ממנו לעולמים. וכל נתיבותיה שלום - שכל שבילי התורה פלם שלום. שלום לו למעלה, שלום לו למטה.

אמר אותו יהודי, מטבע בכיס בפסוק זה נמצא. אמר לו, מנין לך? אמר לו, שמעתי מאבי, ולמדתי פאן בפסוק הזה דבר טוב.

השמים והארץ בהפראם, באברהם. ואברהם ששת ימים אקרי. ובגין (נ"א וביה) דאיהו ששת ימים, אתפני עלמא. בההוא (נ"א בהאי) גוונא ויבנהו שבע שנים.

ותא חזי, דוד בעא לאתבנאה במלכו שלימתא לתפא, פגוונא דלעילא, ולא אתפני, עד דאתא ואתחבר באבהן. וקאים שבע שנים לאתבנאה בגווייהו. לבתר שבע שנים, אתפני בכלא, אתמשכא מלכותיה די לא תעדי לעלמין. ואי לאו דאתעבד בחברון לאתחברא בדוכתיה, לא אתפני מלכותיה לאתמשכא כדקא יאות. פהאי גוונא כלב, אתנהיר ביה רוחא דחכמתא, ואתא לחברון, לאתחברא באבהן, ולדוכתיה אזיל, ולבתר, דוכתיה הוה, וירית ליה.

רבי ייסא ורבי חזקיה, הוו אזלי מקפוטקיא ללוד, והוה עמהון חד יודאי במטול דקטפירא דחמרא. עד דהוו אזלי, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, אפתח פומך, ואימא חד מלה, מאינון מלי מעלייתא דאורייתא, דאת אמרת בכל יומא, קמי בוצינא קדישא.

פתח ואמר, (משלי א) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם, אלין אורחין דאורייתא, דמאן דאזיל באורחי דאורייתא, קדשא בריך הוא, אשרי עליה נעימותא דשכינתא, דלא תעדי מגיה לעלמין. וכל נתיבותיה שלום, דכל שבילין דאורייתא, כולהון שלם. שלם ליה לעילא, שלם ליה לתפא. שלם ליה בעלמא דין, שלם ליה בעלמא דאתי.

אמר ההוא יודאי, איסתרא בקיסטרא, בהאי קרא אשתכח. אמר ליה מניין לך. אמר ליה, מאבא שמענא, ואוליפנא הכא בהאי קרא מלה טבא.

למטה. שלום לו בעולם הזה, שלום לו בעולם הבא. אמר אותו יהודי, מטבע בכיס בפסוק זה נמצא. אמר לו, מנין לך? אמר לו, שמעתי מאבי, ולמדתי פאן בפסוק הזה דבר טוב.

פְּתַח וְאָמַר, פְּסוּק זֶה הוּא בְּשֵׁטִי צוּרוֹת וּבְשֵׁנֵי צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְרָכִים, וְקוֹרְאִים בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נַעַם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שְׁלוֹם. מַה זֶה דְרָכִים, וּמַה זֶה נְתִיבוֹת? מַה זֶה נַעַם, וּמַה זֶה שְׁלוֹם?

אָלֵא, דְרָכִיָּה דְרָכִי נַעַם, הֵינּוּ הֵינּוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נג) הַנּוֹתֵן בֵּינָם דְרָף. שְׁהָרִי כָּל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּתוֹרָה דְרָף, הִיא דְרָף פְּתוּחָה לְכָל, כְּמוֹ זֶה זוֹ שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם - כִּף דְרָכִיָּה. אֵלּוֹ דְרָכִים שֶׁפְּתוּחִים מֵהָאֲבוֹת, שְׁכָרוּ בֵּינָם הַגְּדוֹל וְנִכְנָסִים לְתוֹכוֹ. וְאוֹתָם דְרָכִים נִפְתָּחוֹת לְכָל עֶבֶר וְלְכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם.

וְנַעַם זֶה הוּא נְעִימוֹת שְׂיוּצָאֵת מִן הָעוֹלָם הַבָּא, (וּמִהָעוֹלָם הַבָּא מֵאִירוֹת כָּל הַמְּנוּרוֹת) וּמֵאִירָה אֵת כָּל הַמְּנוּרוֹת, וְנִפְרָדִים (הָאוֹרוֹת) לְכָל עֶבֶר. וְאוֹתוֹ טוֹב וְאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיוּצָאֵת מֵהָאֲבוֹת נִקְרָא נַעַם. דְּבַר אַחֵר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נַעַם. וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבָּא, אִזְ כָּל הַטּוֹב וְכָל הַשְּׂמִחָה וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים, וְלִכֵּן נִקְרָא נַעַם.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, רַשְׁעֵי הַגִּיְהֵנָם, בְּשִׁעָה שֶׁנִּכְנָסֵת שַׁבָּת, כְּלָם נְחִים, וְיֵשׁ לָהֶם (חֲרוֹת) שְׂמִחָה וּמְנוּחָה בְּשַׁבָּת. וְכִינֵן שְׂיוּצָאֵת שַׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ לְעוֹרֵר שְׂמִחָה עֲלֵינוּהָ עֲלֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּצְלָל מֵאוֹתוֹ הַעֲנֵשׁ שֶׁל הַרְשָׁעִים שֶׁנְּדוֹנִים מֵאוֹתָהּ שְׁעָה וְהַלְאָה, וְיֵשׁ לָנוּ לְהַתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים ז) וַיְהִי נַעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ. זֶהוּ נַעַם עֲלִינוּ, (חֲרוֹת) שְׂמִחָת הַכָּל. וְעַל זֶה, דְרָכִיָּה דְרָכִי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

מַה זֶה נְתִיבוֹתֶיהָ? אֵלּוֹ אוֹתָם נְתִיבוֹת וְשִׁבְלִים שְׂיוּצָאֵים מִלְּמַעְלָה, וְכָלֵם לּוֹקֵחַ אוֹתָם בְּרִית הַיְחִידִי שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם,

פְּתַח וְאָמַר, הַאי קָרָא בְּתַרִין גְּוֹנִין אִיהִי, וּבְתַרִין סְטָרִין. קָרִי בִּיה דְרָכִים, וְקָרִי בִּיה נְתִיבוֹת. קָרִי בִּיה נַעַם, וְקָרִי בִּיה שְׁלוֹם. מָאן דְרָכִים. וּמָאן נְתִיבוֹת. מָאן נַעַם. וּמָאן שְׁלוֹם.

אָלֵא, דְרָכִיָּה דְרָכִי נַעַם, הֵינּוּ דְכְּתִיב, (ישעיה מ"ג) הַנּוֹתֵן בֵּינָם דְרָף. דִּהָא כָּל אֲתֵר דְאִקְרִי בְּאוּרִיָּתָא דְרָף, הוּא אוּרְחָא פְּתִיחָא לְכָלֵא. כְּהַאי אוּרְחָא דִּהוּא פְּתִיחָ לְכָל בַּר נָשׁ. כִּף דְרָכִיָּה, אֵלִין דְרָכִים דְאֵינּוּן פְּתִיחֵן מֵאֲבָהֵן, דְכְּרָאן בִּימָא (דף ל"א ע"ב) רַבָּא, וְעֵאלִין בְּגִיָּיה. וְאֵינּוּן אוּרְחִין מִתְּפַתְחִין לְכָל עֵיבָר, וְלְכָל סְטָרֵי עֲלֵמָא.

וְהַאי נַעַם, הוּא נְעִימוֹ דְנִפְיָק מֵעֲלֵמָא דְאֵתִי, (נ"א וּמֵעֲלֵמָא דְאֵתִי נִקְרִין כָּל בּוּצִינִין) וְנִהִיר לְכָל בּוּצִינִין, וּמִתְּפָרְשִׁין (נ"א נְהוּרִין) לְכָל עֵיבָר, וְהַהוּא טִיבוֹ, וְנִהוּרָא דְעֲלֵמָא דְאֵתִי, דִּינִקִין אֲבָהֵן, אִקְרִי נַעַם. דְּבַר אַחֵר, עֲלֵמָא דְאֵתִי, אִקְרִי נַעַם. וְכַד אֲתַעֵר עֲלֵמָא דְאֵתִי, כָּל טִיבוֹ, וְכָל חִידוֹ, וְכָל נְהוּרִין, וְכָל חִירוֹ דְעֲלֵמָא אֲתַעֵר. וּבְגִינֵי כִף, אִקְרִי נַעַם.

וְעַל דָּא תְּנִינֵן, חֲמִיבִין דְגִיְהֵנָם, בְּשִׁעָתָא דְעָאֵל שַׁבְּתָא, כְּלָהוּ נִיחִין, וְאִית לָהּ (ס"א חִירוֹ) חִידוֹ, וְנִיחָא בְּשַׁבְּתָא. כִּינֵן דְנִפְיָק שַׁבְּתָא, אִית לֵן לְאֲתַעֵרָא חִידוֹ עֲלָאָה עֲלָנָא, דְנִשְׁתַּזִּיב מֵהַהוּא עוֹנָשָׁא דְחִיבָא, דְאֲתַדְנוּ מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וְלַהֲלָאָה. וְאִית לֵן לְאֲתַעֵרָא וְלִימָא, (תהלים ז) וַיְהִי נַעַם יי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ. דָּא הוּא נַעַם עֲלָאָה, (חִירוֹ) חִידוֹ דְכָלֵא. וְעַל דָּא, דְרָכִיָּה דְרָכִי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

מָאן נְתִיבוֹתֶיהָ. אֵלִין אֵינּוּן נְתִיבוֹת וְשִׁבְלִין, דְנִפְיָקֵי מִלְּעֵילָא, וְכָלֵהוּ נְקִיט לֹון בְּרִית יְחִידָאֵי, דְאִיהוּ אִקְרִי שְׁלוֹם, שְׁלֵמָא דְבִיתָא,

שְׁלוֹם הַבַּיִת, וּמְכַנִּים אוֹתָם לַיָּם הַגְּדוֹל. כְּשֶׁהוּא בְּתַקְפוֹ, וְאֵז נֹתֵן בּוֹ שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם. אָתוּ רַבִּי יִיסָא וְרַ' חֲזַקְיָה, וְנִשְׁקוּ לֵיהּ, אָמְרוּ וּמָה כָּל הַגִּי מְלִין עֲלָאִין טְמִירִין גַּבְוָה, וְלֹא יִדְעָנָא. אֲזִלוּ. כַּד מָטוּ חַד בֵּי חַקְל, חָמוּ בְעִירֵי דְבֵי חַקְל מִתִּין, אָמְרוּ וַדָּאי דְּבַר דְּבַעֲרֵי אֵית בְּאַתְרָא דָּא.

אָמַר הַהוּא יוֹדָאי, הָא דְאִמְרִיתוּ דְקוֹדְשָׁא בְרִין הוּא קָטַל בְּמַצְרִים, כָּל אֵינוֹן עֲאֲנִי, כָּל אֵינוֹן בְּעִירֵי. תְּלַת מוֹתְנֵי הוּוּ בְּבַעֲרֵי. חַד, דְּבַר. וְחַד, אֵינוֹן דְּקָטִיל בְּרַד. וְחַד, אֵינוֹן בּוֹכְרֵי דְבַעֲרֵי.

וּמָה הָוָה מוֹתְנָא דִּילְהוֹן. אֲלֹא, הָא, כְּתִיב בְּקִדְמִיתָא, (שְׁמוֹת ט') הִנֵּה יַד יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, אֲמַאי בְּכֻלְהוּ לֹא כְּתִיב יַד יְיָ. אֲלֹא, הָכָא (נ"א לֹא כְּתִיב יַד אֱלֹהִים אֲלֵא יַד יי) (ס"א אֵל יַד ה') אֵיהוּ יַדָּא בְּחַמְשָׁה אֲצַבְעָן. דְּהָא בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב, אֲצַבַע אֱלֹהִים הִיא. וְהָכָא כְּלָהוּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעָן, וְכָל אֲצַבְעָא וְאֲצַבְעָא, קָטַל זֵינָא חָדָא. וְחַמְשָׁה זֵינִין הוּוּ, דְכְּתִיב, בְּסוֹסִים, בְּחֲמוֹרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר, וּבְצֹאֵן. הָרֵי חַמְשָׁה מֵינִים לְחַמְשׁ אֲצַבְעוֹת, שְׁנִיקְרָאת יַד. מִשּׁוֹם כֶּף הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה וְגו' דְּבַר כְּבִד מְאֹד. שְׁהִיּוּ מִתִּים מְגַרְמִייהוּ, וְאֲשַׁתְּכַחוּ מִתִּים.

בְּתַר דְּלֹא אֶהְדְּרוּ מַצְרָאֵי, אֵינוֹן אֲתוּן מִמֶּשׁ, אֶהְדְּרוּ וְקָטְלוּ כָּל אֵינוֹן דְּאֲשַׁתְּאָרוּ. וְדָבַר, אֶהְדְּר בְּרַד. מָה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֲלֹא דָּא בְּנִיחוּתָא, וְדָּא בְּתַקִּיפוֹ דְּרוּגְזָא. וְתִרִין אֲלִין, הוּוּ בְּאַתְרָא חַד, בְּחַמְשׁ אֲצַבְעָן. הָא חֲזִי, דְּבַר אֲתוּן דְּהוּוּ בְּנִיחוּתָא, מוֹתְנָא בְּנִיחָא, דְּהוּוּ מִתִּין מְגַרְמִייהוּ. בְּרַד, דְּאֲתַהְדְּרוּ אֲתוּן בְּתַקוּף רוּגְזָא, וְקָטַל כְּלָא.

אָמַר אוֹתוּ יְהוּדִי, זֶה שְׁאַמְרְתֶּם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֲרַג בְּמַצְרִים כָּל אוֹתָם בְּהַמּוֹת. שְׁלֹשָׁה סוּגֵי מוֹת הָיוּ בְּהַמּוֹת, אֶחָד דְּבַר, וְאֶחָד אוֹתָם שְׁהַרַג הַבְּרַד, וְאֶחָד אוֹתָם בְּכוּרֵי הַבְּהַמּוֹת.

וּמָה הִיָּה הַמּוֹת שְׁלֵהֶם? אֲלֹא זֶה כְּתוּב בְּתַחֲלָה, הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. לְמָה כְּכֹלֵם לֹא כְּתוּב יַד ה'? אֲלֹא כְּאֵן (כְּתוּב יַד אֱלֹהִים, אֲלֵא יַד ה') (אֵל יַד ה') זֶה יַד עַם חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת, שְׁהָרֵי בְּתַחֲלָה כְּתוּב אֲצַבַע אֱלֹהִים הִיא, וְכֹאֵן כָּל חֲמֵשׁ הָאֲצַבְעוֹת, וְכָל אֲצַבַע וְאֲצַבַע הֲרַגָה מִין אֶחָד. וְחַמְשָׁה מֵינִים הָיוּ, שְׁפָתוֹב בְּסוֹסִים, בְּחֲמוֹרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר, וּבְצֹאֵן.

הָרֵי חַמְשָׁה מֵינִים לְחַמְשׁ אֲצַבְעוֹת, שְׁנִיקְרָאת יַד. מִשּׁוֹם כֶּף הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה וְגו' דְּבַר כְּבִד מְאֹד. שְׁהִיּוּ מִתִּים מְגַרְמִייהוּ, וְאֲשַׁתְּכַחוּ מִתִּים.

בְּתַר דְּלֹא אֶהְדְּרוּ מַצְרָאֵי, אֵינוֹן אֲתוּן מִמֶּשׁ, אֶהְדְּרוּ וְקָטְלוּ כָּל אֵינוֹן דְּאֲשַׁתְּאָרוּ. וְדָבַר, אֶהְדְּר בְּרַד. מָה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֲלֹא דָּא בְּנִיחוּתָא, וְדָּא בְּתַקִּיפוֹ דְּרוּגְזָא. וְתִרִין אֲלִין, הוּוּ בְּאַתְרָא חַד, בְּחַמְשׁ אֲצַבְעָן.

הָא חֲזִי, דְּבַר אֲתוּן דְּהוּוּ בְּנִיחוּתָא, מוֹתְנָא בְּנִיחָא, דְּהוּוּ מִתִּין מְגַרְמִייהוּ. בְּרַד, דְּאֲתַהְדְּרוּ אֲתוּן בְּתַקוּף רוּגְזָא, וְקָטַל כְּלָא.

יִשְׁכּוּ בְּאוֹתוֹ שָׂדֵה, רְאוּ צֵאן
שְׂבָאִים לְמָקוֹם אֶחָד וּמֵתִים שָׁם.
קָם אוֹתוֹ יְהוּדֵי לְאוֹתוֹ מָקוֹם,
וַרְאָה שְׁנֵי נְאֻדוֹת מְלֵאִים אָרֶס.

פִּתַח וְאָמַר, כְּתוּב וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי
גְדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ וְהָיָה
בְּרַכָּה. דְּבַר זֶה שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר
שְׂאָמַר (בְּרֵאשִׁית י"ב) וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי

גְדוֹל - כְּנֻגַד לָךְ לָךְ. וְאֶבְרַכְךָ -
כְּנֻגַד מֵאַרְצֶךָ. וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ -
כְּנֻגַד וּמְמוֹלְדֶתְךָ. וְהָיָה בְּרַכָּה -
כְּנֻגַד וּמִבֵּית אָבִיךָ, וְזֶה כְּנֻגַד זֶה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכֻמָּה יֵשׁ
כְּאֵן. וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גְדוֹל - כְּנֻגַד צַד
לְמִין. וְאֶבְרַכְךָ - כְּנֻגַד צַד שְׂמָאֵל.
וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ - כְּנֻגַד צַד הָאֲמֻצֵעַ.
וְהָיָה בְּרַכָּה - כְּנֻגַד צַד אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל סוּד הַמְרַכְבֶּה
הַקְדוּשָׁה.

בֵּא רְאָה, בְּהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֵמֻטָּה
מִתְעוֹרֵר לְמַעֲלָה, וְעַד שֶׁלֹּא
מִתְעוֹרֵר לְמַטָּה לֹא מִתְעוֹרֵר
לְמַעֲלָה לְשֵׁרוֹת עֲלָיו. מֵה כְּתוּב
בְּאַבְרָהָם? וַיֵּצְאוּ אִתָּם מְאוּר
כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם - וַיֵּצְאוּ אִתּוֹ
הִיָּה צְרִיף (לְכַתּוּב)! שְׁהָרִי כְּתוּב
וַיִּקַּח תְּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְנָתַתְּ לוֹ
בְּהַרְוֹן וְגו'... מֵהוּ וַיֵּצְאוּ אִתָּם? אֵלֶּא,
תְּרַח וְלוֹט יֵצְאוּ עִם אַבְרָהָם
וְשָׂרָה, שְׁכִינָן שְׁנֻצוּל אַבְרָהָם מִן
הָאֵשׁ, חֲזוֹר תְּרַח לְעִשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ,
וְלִכֵּן וַיֵּצְאוּ אִתָּם. כִּינּוּן שֶׁהֵם
הַתְעוֹרְרוּ תַחֲלָה, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ
כְּרוּף הוּא לָךְ לָךְ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לָךְ לָךְ -
לְתַקוּנָךְ, לְעִצְמָךְ. מֵאַרְצֶךָ -
מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַיְשׁוּב שְׂאֵתָה
שׁוֹקֵל, שְׁנוֹלְדֶת בּוֹ. וּמְמוֹלְדֶתְךָ -
מֵאוֹתוֹ תּוֹלְדָה שְׁלָךְ. וּמִבֵּית אָבִיךָ
- שְׁהָרִי הַשְּׂגִיחַ בְּשֵׁרֶשׁ שְׁלָהֶם. אֵל
הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ - שָׁם אֶגְלֶה לָךְ
מֵה שְׂאֵתָה מְבַקֵּשׁ. אוֹתוֹ כַּחַ
שְׂמֻמָּה עֲלֶיךָ, שֶׁהוּא עִמָּךְ
וּסְתוּם, מִיָּד - וַיִּלָּךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר

יִתְבוּ בְּהֵהוּא חֲקֵל, חָמוּ עָאֲנִי דְאַתְיִין לְאַתְר
חַד, וּמֵתִין תַּמָּן, קָם הֵהוּא יוּדְאִי לְגַבִּי הֵהוּא
אַתְר, וְחָמָא תְרִין קִטְפִירִי, דְמִלְיִין אַקוּסְטְרָא.

פִּתַח וְאָמַר, כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ב) וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גְדוֹל
וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ וְהָיָה בְּרַכָּה, הָאִי

מְלָה דְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר, וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גְדוֹל,
לְקַבֵּל לָךְ לָךְ. וְאֶבְרַכְךָ, לְקַבֵּל מֵאַרְצֶךָ.

וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ, לְקַבֵּל וּמְמוֹלְדֶתְךָ. וְהָיָה בְּרַכָּה,
לְקַבֵּל וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְדָא לְקַבֵּל דָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, רְזָא דְחֲכֻמָּתָא הַכָּא. וְאָעֲשֶׂךָ
לְגוֹי גְדוֹל, לְקַבֵּל סְטֵר יְמִינָא. וְאֶבְרַכְךָ,

לְקַבֵּל סְטֵר שְׂמָאֵלֵא. וְאֶגְדְּלֶה שְׂמֶךָ, לְקַבֵּל
סְטֵר אֲמֻצֵעִיתָא. וְהָיָה בְּרַכָּה, לְקַבֵּל סְטֵר

אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלֵא רְזָא דְרֵתִיכָא קִדְיִשָׁא.
הָא חֲזִי, בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָא, אֲתַעַר לְעִילָא.

וְעַד לֹא יִתְעַר לְתַתָּא, לֹא יִתְעַר לְעִילָא,
לְאַשְׂרָאָה עֲלֵיָה. מֵה כְּתוּב בְּאַבְרָהָם, (בְּרֵאשִׁית י"א)

וַיֵּצְאוּ אִתָּם מְאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם, וַיֵּצְאוּ
אִתּוֹ מִיבְעֵי לֵיָה. דְּהָא כְּתוּב וַיִּקַּח תְּרַח אֶת

אַבְרָם בְּנוֹ (וְנָתַתְּ לוֹ בְּהַרְוֹן) וְגו'... מֵהוּ וַיֵּצְאוּ אִתָּם.
אַלֵּא, תְּרַח וְלוֹט נִפְקוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה,

דְּכִינּוּן דְאַשְׂתִּיזִיב אַבְרָהָם מִן נוֹרָא, אֲתַהֲדֵר
תְּרַח לְמַעַבְד רְעוּתֵיָה. וּבְגִין (דף ע"ב ע"א) כְּךָ,

וַיֵּצְאוּ אִתָּם. כִּינּוּן דְאַיְנוּן אֲתַעַרוּ בְּקַדְמִיתָא,
אָמַר לֵיָה קִדְשָׁא כְרוּף הוּא לָךְ לָךְ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לָךְ לָךְ. לְתַקוּנָךְ לְגַרְמָךְ.
מֵאַרְצֶךָ, מֵהֵהוּא סְטֵרָא דִישׁוּבָא דְאַתְר

תְּקִיל, דְאַתְיִלִּידַת בֵּיָה. וּמְמוֹלְדֶתְךָ, מֵהֵהוּא
תּוֹלְדָה דִילָךְ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, דְאַתְר אֲשַׁגַּח

בְּשֵׁרֶשׁא דְלַהוּן. אֵל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ,
תַּמָּן אֲתַגְלִי לָךְ, מֵה דְאַתְר בְּעֵי, הֵהוּא חִילָא

דְמִמְנָא עֲלָה, דְאַיְהוּ עִמָּיִק וּסְתִיִם. מִיָּד,
וַיִּלָּךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דְּבַר אֵלָיו יי'. וְאַנָּן קָא

דְּבַר אֱלֹהֵי ה'. וְאֵנּוּ רְצִינּוּ לְלַכֵּת
מִכָּאן לְדַעַת סוּד הַחֲכָמָה.

(פתח רבי אבא ואמר (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחר. וכתוב (זכריה י"ד) והיה יי' למלך וגו' ביום ההוא והיה יי' אחר ושמו אחר).

רְבִי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמַר רְבִי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא,
לְמָה אַתָּה שׁוֹתֵק, הֲרֵי הַדֶּרֶךְ לֹא
מִתְקַנֶּת אֲלָא רַק בְּדַרְכֵי תוֹרָה?
וְאָנָּח רַבִּי חֲזִיָּא וּבְכָה. (אָמַר לוֹ, מַהֲיָא
אָמַר לוֹ, אוי וכו') פִּתְחָ וְאָמַר (בראשית י"א)
וַתְּהִי שְׂרֵי עֲקָרָה אֵין לָהּ וְלָד. אוי
עַל זֶה! אוי עַל אוֹתוֹ זְמַן
שֶׁהוֹלִידָה הִגֵּר אֶת יִשְׁמָעֵאל.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, לְמָה? וְהֲרֵי
הוֹלִידָה אַחַר כֶּף, וְהִנֵּה לָהּ בֵּן גִּזְע
קְדוֹשׁ? אָמַר לוֹ, אַתָּה רוֹאֶה וְאֵנִי
רוֹאֶה. וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִפִּי רַבִּי
שְׁמַעוֹן דְּבַר, וּבְכִיתִי. וְסִי' אָמַר לוֹ מַה
הִיא אָמַר לוֹ ווי וכו') אוי עַל אוֹתוֹ הַזְּמַן
שֶׁבְגָלַל שְׁשָׂרָה הִתְעַכְּבָה, כְּתוּב
(בראשית ט"ז) וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֵל אֲבָרָם
וְגו'. בֹּא נָא אֵל שְׁפַחְתִּי וְגו'. וְעַל
זֶה עֲמָדָה הִשְׁעָה לְהִגֵּר לְרֵשֶׁת אֶת
שְׂרָה גְבוּרָתָהּ, וְהִנֵּה לָהּ בֵּן
מֵאֲבָרָהּם.

וְאֲבָרָהּ אָמַר, לוֹ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה
לְפָנַי. וְאֵף עַל גֵּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הִנֵּה מְבַשֵּׁר לוֹ עַל יְצַחֲקָה,
נְדָבֵק אֲבָרָהּם בְּיִשְׁמָעֵאל, עַד
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשִּׁיב לוֹ,
וְלִישְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגו'. אַחַר
כֵּן נִמּוֹל וְנִכְנַס לְבְרִית הַקְּדוֹשׁ, עַד
שֶׁשָּׂרָם יֵצֵא יְצַחֲקָה לְעוֹלָם.

וְבֹא רָאָה, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים עָמַד
אוֹתוֹ מְמַנֶּה שֶׁל בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל
וּבְקֵשׁ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אָמַר לוֹ, מִי שֶׁנִּמּוֹל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּשִׁמְךָ? אָמַר לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ,
וְהֲרֵי יִשְׁמָעֵאל נִמּוֹל, וְלֹא עוֹד, אֲלָא
שֶׁנִּמּוֹל בֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֲזַל לְמָה אֵין
לוֹ חֵלֶק בְּךָ כִּמוֹ יְצַחֲקָה? אָמַר לוֹ,
זֶה נִמּוֹל כְּרֵאוּי וְכִתְּוֹנוֹ, וְזֶה לֹא

בְּעֵינָן לְמַהֲךָ מִהֲכָא לְמַנְדַּע רְזָא דְחֲכָמָתָא (חסר).

(פתח רבי אבא ואמר (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחר. וכתוב (זכריה י"ד) והיה יי' למלך וגו' ביום ההוא והיה יי' אחר ושמו אחר).

רְבִי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ אֲזָלִי בְּאוּרְחָא. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא, אָמַאי אַתָּ שְׁתִּיק, הָא
אוּרְחָא לָא אַתְתַּקְּנָן, אֲלָא בְּמַלְי דְאוּרִייתָא.
אַתְּנַגִּיד רַבִּי חֲזִיָּא, וּבְכָה, פִּתְחָ וְאָמַר, (בראשית י"א)
וַתְּהִי שְׂרֵי עֲקָרָה אֵין לָהּ וְלָד וְוִי עַל דָּא, וְוִי
עַל הַהוּא זְמַנָּא דְאוּלִּידַת הִגֵּר לְיִשְׁמָעֵאל.

אָמַר לִיָּהּ רַבִּי יוֹסִי, אָמַאי. וְהָא אוּלִּידַת
לְבַתָּר, וְהָהּ לָהּ בְּרָא גִזְעָא קְדִישָׁא.
אָמַר לִיָּהּ, אַתָּ חָמִי, וְאָנָּא חֲמִינָא, וְהָכִי
שְׁמַעָנָא מִפּוּמוּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה, וּבְכִינָא
(ס"א אָמַר לִיָּהּ מַאי הִיא אָמַר לִיָּהּ ווי וכו') וְוִי עַל הַהוּא זְמַנָּא,
דְּבַגִּין דְשָׂרָה אַתְעַכְּבַת, פְּתִיב, (בראשית ט"ז)
וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֵל אֲבָרָם וְגו'. בֹּא נָא אֵל שְׁפַחְתִּי
וְגו'. וְעַל דָּא, קִיִּימָא שְׁעַתָּא לְהִגֵּר, לְמִירַת
לְשָׂרָה גְבוּרָתָהּ, וְהָהּ לָהּ בְּרָא מֵאֲבָרָהּם.

וְאֲבָרָהּ אָמַר, (בראשית ט"ז) לוֹ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה
לְפָנַי, וְאֵף עַל גֵּב דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא הָהּ מְבַשֵּׁר לִיָּהּ עַל יְצַחֲקָה, אַתְדַּבֵּק
אֲבָרָהּם בְּיִשְׁמָעֵאל, עַד דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
אַתִּיב לִיָּהּ, (בראשית י"ז) וְלִישְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגו'.
לְבַתָּר אַתְגְּזֹר, וְעַאל בְּקִיִּימָא קְדִישָׁא, עַד לֹא
יְפוּק יְצַחֲקָה לְעָלְמָא.

וְהָא חֲזִי, אַרְבַּע מְאָה שָׁנִין, קִיִּימָא הַהוּא
מְמַנָּא דְבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, וּבְעָא קָמִי קְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא, אָמַר לִיָּהּ, מָאן דְאַתְגְּזֹר אֵית לִיָּהּ
חוּלְקָא בְשִׁמְךָ. אָמַר לִיָּהּ אֵין. אָמַר לִיָּהּ וְהָא
יִשְׁמָעֵאל דְאַתְגְּזֹר, (ולא עוֹד אֲלָא דְאַתְגְּזֹר כִּי תְלִיפֵר שְׁנִין)
אָמַאי לִית לִיָּהּ חוּלְקָא בְךָ כִּמוֹ יְצַחֲקָה. אָמַר

כף. ולא עוד, אלא שאלה נדבקים בי פראוי לשמונה ימים, ואלה רחוקים ממני עד כמה ימים. אמר לו, ועם כל זה, פיון שנמול, לא יהיה לו שכר טוב בשביל זה?

אוי על אותו זמן שנולד ישמעאל בעולם ונמול, מה עשה הקדוש ברוך הוא? הרחיק את בני ישמעאל מן הדבקות העליונה, ונתן להם חלק למטה בארץ הקדושה בשביל אותה המילה שבהם.

ועתידים בני ישמעאל לשלט בארץ הקדושה כשהיא ריקה מהכל זמן רב, כמו שהמילה שלהם ריקה בלי שלמות, והם יעכבו את בני ישראל לשוב למקומם, עד שישתלם אותה זכות של בני ישמעאל.

ועתידים בני ישמעאל לעורר קרבות חזקים בעולם ולהתפנסות בני אדם עליהם, ויעוררו בהם קרב, אחד על היס, ואחד על היבשה, ואחד סמוך לירושלים, וישלטו אלה באלה, וארץ הקדושה לא תמסר לבני אדם.

באותו זמן יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הרשעה, ויערף בה קרב שלשה חדשים, ויתכנסו שם עמים, ויפלו בידיהם, עד שיתכנסו כל בני אדם עליה מסופי כל העולם, ואז יתעורר עליהם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה לז) כי זבח לה' בבצרה וגו'. אחר זה מה כתוב? לאחז בכנפות הארץ וגו'. ויכלה את בני ישמעאל ממנה, וישבר כל החילות-כחות שלמעלה, ולא ישאר פח למעלה על העם של העולם, אלא פח ישראל לבדו, זהו שכתוב (תהלים כבא) ה' צלף על יד ימינה.

ליה, דא אתגזר כדקא יאות וכתיקונוי, ודא לאו הכי. ולא עוד, אלא דאלין מתדבקין בי כדקא יאות, לתמניא יומין ואלין רחיקין מני עד כמה ימים. אמר ליה, ועם כל דא, פיון דאתגזר לא יהא ליה אגר טב בגיניה.

ווי על ההוא זמנא, דאתיליד ישמעאל בעלמא, ואתגזר. מה עבד קדשא בריה הוא, ארחיק להו לבני ישמעאל, מדבקותא דלעילא, ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא, בגין ההוא גזירו דבהון.

וזמינן בני ישמעאל, למשלט בארעא קדישא, כד איהי ריקנא מפלא, זמנא סגי, כמה דגזירו דלהון בריקנא בלא שלימו. ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו, עד דאשתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל.

וזמינן בני ישמעאל, לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולא תפנשא בני אדום עלייהו, ויתערוון קרבא בהו, חד על ימא, וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלים, וישלטון אלין באלין, וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום.

בההוא זמנא, יתער עמא חד מסייפי עלמא, על רומי חייבא, ויגח בה קרבא תלת ירחין, ויתכנשון תמן עממיא, ויפלון בידייהו, עד דיתכנשון כל בני אדום עלה, מפל סייפי עלמא. וכדין יתער קדשא בריה הוא עלייהו,

הדא הוא דכתיב, (ישעיה ל"ד) פי זבח ליי' בבצרה וגו'. ולבתר דא מה כתיב, לאחוז בכנפות הארץ וגו' וישיצי לבני ישמעאל מינה, ויתבר כל חילין דלעילא ולא ישתאר חילא לעילא על עמא דעלמא, אלא חילא דישראל בלחודוי. הדא הוא דכתיב, (תהלים קכ"א) יי' צלף על יד ימינה.

משום שהשם הקדוש בימין, ותורה בימין, ועל זה בימין תלוי הכל, ושנינו שצריך לזקוף את הימין על השמאל, כמו שפרשונה, שכתוב מימינו אש דת למו. ובזמן שיבא, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. ובאותו זמן פתוב, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי' לעבדו שכם אחד. וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף ה' לעולם אמן ואמן:

פְּרַשְׁתָּ בֵּא

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'. רפי יהודה פתח ואמר, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. כמה צריכים בני אדם ללכת בדרך הקדוש ברוף הוא ולשמר מצוות התורה כדי שיזכו בה לעולם הבא, ולהציל אותם מכל הקטרגים שלמעלה ומטה, משום שהרי כמו שנמצאים מקטרגים בעולם למטה, כך גם נמצאים מקטרגים למעלה שעומדים על בני אדם.

אותם שעושים מצוות התורה והולכים בדרך ישרה ביראת אדונם, כמה סגורים שעומדים עליהם למעלה, כמו שנאמר (איוב א) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה וגו'. וכתוב ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כפר. משום כך אשרי מי ששומר מצוות התורה.

אמר לו רבי חייא, אם כך, למה צריך פאן מלאך שיהיה סגור על האדם, והרי כתוב (משלי א) כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד, וכתוב (תהלים קכא) ה' ישמרך מכל רע. שהרי רואה הקדוש ברוף הוא

מכל רע. דהא חמי קדשא

בגין דשמא קדישא בימינא, ואורייתא בימינא, ועל דא בימינא תליא כלא ותנינן, דבעי לזקפא על שמאלא, כמה דאוקמוה. דכתיב, (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו. ובזמנא דאתי, (תהלים ס') הושיעה ימינך וענני. ובההוא זמנא כתיב, (צפניה ג') פי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי' לעבדו שכם אחד. וכתוב, (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף יי' לעולם אמן ואמן: (דף ל"ב ע"ב).

פְּרַשְׁתָּ בֵּא

ויאמר יי' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'. (שמות י') רפי יהודה פתח ואמר, (תהלים פ"ט) אשרי העם יודעי תרועה יי' באור פניך יהלכון. כמה אצטריכו בני נשא, למהך בארחי דקודשא בריך הוא, ולמטר פקודי אורייתא, בגין דיזכון בה לעלמא דאתי, ולשזבא לון מכל קטרוגין דלעילא ותתא. בגין, דהא כמה דאשתכחו מקטרגין בעלמא לתתא, הכי נמי אשתכחו מקטרגין לעילא דקיימי עליהו דבני נשא. אינון דעבדין פקודי אורייתא, ואזלי באורח מישר, בדחלא דמאריהון, כמה אינון סניגורין דקיימין עליהו לעילא, כמה דאת אמר (איוב ל"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה וגו'. וכתוב ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כפר. בגין כך, זכאה איהו מאן דנטיר פקודי אורייתא.

אמר ליה רבי חייא, אי הכי, אמאי אצטריך הכא מלאך דליהוי סניגורא עליה דבר נש והא כתיב (משלי ג') פי יי' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד, וכתוב (תהלים קכ"א) יי' ישמרך

כָּל מַה שְּׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (ירמיה כ"ג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כִּף הוּא וְדָאִי, אֲבָל הָרִי כְּתוּב (איוב ב) וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וְכְתוּב וְתִסִּיתָנִי כּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי רְשׁוֹת נִמְסָרָה לְצַד הָאָחֵר לְקַטְרַג וְהִרְשׁוֹת נִמְסָרָה עַל דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם (לְמִי שֶׁלֹּא הִצְטַרַּח וְלֹהֲמָסֵר בְּיָדוֹ, וְכָל הַדְּרָכִים הִלְלוּ טְמוּנִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִינְךָ פְּדָאִי לְלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, מִשׁוּם שְׂאֵלוֹ הִנְהַגוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין בְּנֵי אָדָם רְשָׁאִים לְדַקְדָּק אַחֲרֵיהֶם, פְּרָט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת שְׂיִדְעִים אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדַרְךְ שֶׁל הַחֻקִּים לְדַעַת אוֹתָם דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שם א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם - זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ זֶה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. אוֹתוֹ יוֹם הַיּוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים - אֵלֹו מְמַנִּים גְּדוּלִים שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם, לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם. לְהִתְיַצֵּב עַל ה' - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים א-ב) וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עִמָּד עָלָיו מִימֵינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה', בְּפִסּוּק זֶה מְצָאנוּ אֶהְבֵּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁלוּחִים הִלְלוּ, שְׁמַמְנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְלוֹקְחִים אֶת כָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים, וּבִיּוֹם שֶׁבֵּא הַדִּין לְעַמֵּד לְדוֹן הָעוֹלָם, נַעֲשִׂים קַטְגוֹרִים לְעַמֵּד עַל בְּנֵי אָדָם. וּבֵא רְאֵה, מִכָּל הָעַמִּים שֶׁבְּעוֹלָם לֹא

בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּבַר נֶשׁ עֲבִיד בְּעֵלְמָא, הֵן טָב הֵן בִּישׁ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (ירמיה כ"ג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

אָמַר לִיהִ רַבִּי יְהוּדָה, כִּלְאֵ הַכִּי הוּא וְדָאִי. אֲבָל הָא פְּתִיב, (איוב ב) וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וְכְתִיב, (איוב ב) וְתִסִּיתָנִי כּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. לְאַחֲזָאָה דְּהָא רְשׁוֹ אַתְּמָסֵר לְסִטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרַגָּא, (וְרְשׁוֹ אַתְּמָסֵר) עַל מְלִין דְּעֵלְמָא, (לְמַאן דְּלֹא אֶצְטַרַּח) וְלְאַתְּמָסֵרָא בִּידוּי. וְכָל אֲלִין אַרְחִין טְמִירִין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִית אַנְתָּ פְּדָאִי לְמַהֲךָ אַבְתְּרִייהוּ, בְּגִין דְּאִינוּן נְמוּסִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְנֵי נְשָׂא לְאוֹ אִינוּן רְשָׁאִין לְדַקְדָּקָא אַבְתְּרִייהוּ, כִּר אִינוּן זְכָאִי קְשׁוּט דִּידְעִין רְזִי אוֹרִייתָא, וְאַזְלִין בְּאַרְחָא דְּחֻכְמָתָא לְמַנְדַּע אִינוּן מְלִין סְתִימִין דְּאוֹרִייתָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (איוב א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְי' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם: דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים לְמִידָן עֵלְמָא. בְּגוּוֹנָא דָא, (מלכים ב', ד') וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. הַהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, אֲלִין רַבְרַבִּין מְמַנֵּן שְׁלִיחֵן בְּעֵלְמָא, לְאַשְׁגַּחָא בְּעוֹבְדִין דְּבְנֵי נְשָׂא. לְהִתְיַצֵּב עַל ה': כְּמַה דְּאַתָּ אָמַר, (מלכים א', כ"ב) וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימֵינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה' בְּהָאִי קָרָא אֲשַׁפְחָנָא רְחִימוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵייהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. בְּגִין, דְּהִגִּי שְׁלִיחֵן, דְּאִינוּן מְמַנֵּן לְאַשְׁגַּחָא עַל עוֹבְדִין דְּבְנֵי נְשָׂא, אֲזִלִּין וְשָׁאטִין וְנִטְלִין אִינוּן עוֹבְדִין כְּלָהוּ, וּבִיּוֹמָא דְּקָאִי דִּינָא לְמִיקָם, לְמִידָן עֵלְמָא, אַתְּעִבִידוּ קְטִיגוֹרִין לְמִיקָם עֲלֵייהוּ דְּבְנֵי נְשָׂא. וְתָא חֲזִי, מִכָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא, לֹא

עומדים להשגיח במעשיהם רק על ישראל לבדם, משום שאלה בנים של הקדוש ברוך הוא.

וכשרא נמצאים המעשים של ישראל כראוי, כפיכול אותם שלוחים ממנים, כשורצים לעמד על אותם מעשים של ישראל, הם עומדים ודאי על ה', שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים, כפיכול מתשים פחו של הקדוש ברוך הוא, וכשעושים מעשים כשרים, נותנים פח ותקף לקדוש-ברוך-הוא. ועל זה כתוב (תהלים סח) תנו עז לאלהים. במה? במעשים כשרים, ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממנים התפנסו על ה'. על ה' ודאי, שהרי כיון שהתפנסו על ישראל, הם התפנסו עליו.

ויבוא גם השטן בתוכם. גם - לרבותו עליהם, שכלם באים להיות קטגורים על ישראל, וזה נוסף עליהם משום שהוא המלשין הגדול מכלם, קטגור מכלם. כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שכלם באים לקטרג, מיד - ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא מאיפה היה בא? אלא להביא את המעשה לרצונו. ויאמר ה' אל השטן וגו' ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ. מכאן למדנו שישוב הארץ נמסר לצדדים אחרים, פרט לארץ ישראל לבדה. כיון שאמר משוט בארץ, השגיח הקדוש ברוך הוא שרוצה להיות מלשין על ישראל. מיד - ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ.

ראה שעה לתת לו חלק במה שיתעסק, ויפרד מישראל, והרי פרשה, לרועה שרצה להעביר את צאנו בנהר אחד וכו', מיד התעסק

קיימין לאשגחא בעובדיהון, בר בישראל בלחודייהו, בגין דאלין בנין לקודשא בריך הוא.

וכר לא אשתכחו עובדין דישראל פדקא יאות, כפיכול אינון ממנן שליחן, פד בעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל, על ה' ודאי קיימין, דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרן, כפיכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא. וכד עבדין עובדין דכשרן, יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא. ועל דא כתיב, (תהלים ס"ח) תנו עז לאלהים. במה. פעובדין דכשרן. ועל דא, בההוא יומא, פלהו רברבן ממנן אתפנשו על ה'. על ה' ודאי, דהא כיון דעל ישראל אתפנשו, עליה אתפנשו.

ויבא גם השטן בתוכם, גם, לאסגאה עלייהו, דכלהו אתיין למהוי קטיגורין עלייהו דישראל, (דף ל"ג ע"א) ודא אתוסף עלייהו, בגין דאיהו דילטורא רברבא מפלהו, קטיגורא מפלהו, כיון דחמא קדשא בריך הוא, דכלהו אתיין לקטרגא. מיד ויאמר יי' אל השטן מאין תבא. וכי לא הוה ידע קדשא בריך הוא, מאן הוה אתי. אלא לאייתאה עובדא לרעותיה.

ויאמר יי' אל השטן וגו' ויען השטן את יי' ויאמר משוט בארץ. מכאן אוליפנא, דישובא דארעא אתמסר לסטרין אחרנין, בר ארעא דישראל בלחודקהא. כיון דאמר משוט בארץ, אשגח קדשא בריך הוא, דבעי למהוי דלטורא עלייהו דישראל. מיד, (איוב א') ויאמר יי' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ.

חמא שעתא למיהב ליה חולקא, במה דיתעסק, ויתפרש מנייהו דישראל,

בו אותו שטן ולא קטרג על ישראל. ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלהים. אין תמיהה על עבד שרבו עושה לו כל רצונו שיהיה ירא ממנו. הסר ממנו את השגחותך, ותראה אם יפחד ממך אם לא.

בא ראה, בשעת צרה, כשנתן חלק אחד לצד הנה להתעסק בו, נפרד אחר כך מהכל. כמו זה שעיר בראש חדש, שעיר ביום הכפורים, כדי שיתעסק בו ויעזב את ישראל עם מלפס, וכאן הגיע זמן לטל חלק זה מפל זרע אברהם בצד האחר, כמו שנאמר (בראשית כב) הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'.

ובא ראה, בשעה שאמר משוט בארץ, רצה ממנו לעשות דין בישראל, שהרי דין הנה לו על אברהם לתבע מן הקדוש ברוף הוא, משום שלא נעשה דין ביצחק כשהקרב על גבי המזבח, שהרי לא היה לו להחליף קרבן שמזמן על המזבח באחר, וכן בכל צד שלו כמו שנאמר לא יחליפנו. וכאן עמד יצחק על גבי המזבח ולא השתלם ממנו קרבן ולא נעשה בו דין, ורצה את זה מעם הקדוש ברוף הוא כמו שרצה את דינו של יוסף לכמה דורות מאחר יותר, וכל מה שרצה - רצה בדרך דין.

ומאותו זמן שנצל יצחק והתחלף קרבנו, הזמין לו הקדוש ברוף הוא לאותו מקטרג זה לחלקו, כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו. וכאן הגיע לטל חלקו עליו מפל זרעו של אברהם ולא יקרב לצד אחר.

והא אוקמוה, לרעיא דבעא למעבר עאניה בחד נהרא וכו', מיד אתעסק ביה ההוא שטן, ולא קטרג עלייהו דישראל.

ויען השטן את יי ויאמר החנם ירא איוב אלהים. לאו תוהא לעבדא דמאריה עביד ליה כל רעותיה, דיהא דחיל ליה, אעדי אשגחותך מגיה, ותחמי אי דחיל לך ואם לאו.

תא חזי, בשעתא דעאקו, פד אתייהב חולקא חדא להאי סטר לאתעסקא ביה, אתפריש לבתר מכלא. כגוונא דא שעיר בראש חדש. שעיר ביומא דכפורי. בגין דאתעסק ביה, ושביק להו לישראל במלכיהון, והכא, מטא זמנא למיטל חולקא דא, מפל זרעא דאברהם, בסטרא אחרא. פמה דאת אמר, (בראשית כ"ב) הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'.

והא חזי, בשעתא דאמר משוט בארץ, בעא מיניה, למעבר דינא בישראל, דהא דינא הוה ליה על אברהם, למתבע מקודשא בריך הוא. בגין, דלא אתעביד דינא ביצחק, פד אתקריב על גבי מדבחא, דהא לא הוה ליה לאחלפא קרבנא דאזמין על מדבחא, באחרא, (וכן בכל ספרא דליה) פמה דאת אמר, (ויקרא כ"ו) לא יחליפנו. והכא קאים יצחק על גבי מדבחא, ולא אשתלים מגיה קרבנא, ולא אתעביד ביה דינא, ובעא דא מעם קדשא בריך הוא, פמה דבעא דיניה דיוסף לכמה דרין. וכל מה דבעא, באורח דינא בעא.

ומההוא זמנא דאשתזיב יצחק, ואתחלף קרבניה, זמין ליה קדשא בריך הוא, לשהוא מקטרגא, האי לחולקיה, פמה דאת אמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו. והכא, מטא למיטל חולקיה עליה, מפל זרעיה דאברהם, ולא יקרב בסטרא אחרא.

וּבְרָא בְּדִינָא אֲתָא. (ס"א לנביה) כְּמָה דְאִיהוּ דָן,
 הָכִי אֲתַדָן. בְּגִין דְאִיּוֹב מְקַרְיָבֵי עֵיטָא
 דְּפָרְעָה הָוָה, וְכַד קָם פָּרְעָה עַל־יַיְהוּ דִישְׂרָאֵל,
 בְּעָא לְקַטְלָא לֹוֹן. אָמַר לִיָּה לָא, אֶלָּא טוּל
 מְמוֹנְהוֹן וּשְׁלוּט עַל גּוֹפִיָּהוֹן, בְּפוּלְחָנָא
 קִשְׂיָא, וְלָא תְקַטּוּל לֹוֹן. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, חַיִּיךְ, בְּהֵהוּא דִינָא מְמָשׁ, תְּהֵא
 דְאִין, מַה כְּתִיב, (איוב ב') אִוְלָם שְׁלַח נָא יַדְךָ
 וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגו'. בְּמָה דְאִיהוּ
 דָן, בִּיָּה אֲתַדָן. וְאִיךָ עַל גַּב דְּבַכָּל שְׂאָר הָוָה
 דְּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, אִיךָ אֶת נַפְשׁוֹ שְׂמוֹר.
 וְאַתְיָהִיב לִיָּה רְשׁוֹ, לְמַשְׁלַט עַל בְּשָׂרָא,
 בְּגִין רְזָא דְכְּתִיב, (בראשית ו') קִץ כָּל בְּשָׂר בָּא
 לְפָנַי וְאוּקְמוּהָ, בָּא לְפָנַי וְדָאִי, וְדָא אִיהוּ קִץ
 כָּל בְּשָׂר, וְלָא רוּחָא. וְאִיתְמַר, דְאִיהוּ קִץ
 דְאִתִּי מִסְטָרָא דְחַשְׁפָּה, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר, (איוב
 כ"ח) קִץ שָׁם לְחַשְׁפָּה וְלִכְלַל תְּכַלִּית הוּא חוּקֵר.
 וְלִכְלַל בְּשָׂרָא, בְּגִין דְאִית קִץ אַחְרָא, וְאִקְרִי
 (דניאל י"ב) קִץ הַיָּמִין, וְדָא אִיהוּ קִץ אַחְרָא,
 מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא, דְאִיהוּ חַשְׁפָּה. וְעַל דָּא
 אֲתִיָּהִיב לִיָּה רְשׁוֹ בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ. אִי הָכִי, לָאוּ בְּדִינָא הָוָה,
 אֶלָּא בְּמִיָּמַר הַהוּא מְקַטְרָגָא,
 דְאִסִּית לִיָּה, וְאִסְטִי לִיָּה. אֶלָּא, כְּלָא בְּדִינָא
 הָוָה, וְהָכִי אָמַר לוֹ אֶלְיָהוּא, (איוב ל"ד) כִּי פִעַל
 אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וְכִאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאָנּוּ. וְהָכִי
 הָוָה כְּמָה דְאִתְמַר, כְּמָה דְאִיהוּ גְזוּר, הָכִי
 אֲתַגְזוּר עָלֶיָּה.

וְהָאִי דְאָמַר וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם, וְתַסִּיתְנִי
 לְבַלְעוּ לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְתַסִּיתְנִי בּוֹ, בִּיָּה
 קִיָּמָא בְּדַעְתִּיָּה, דְאִיהוּ חֲשִׁיב דְהָא תַסִּיתְנִי,
 עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵת. (אמר איוב אֲתַפְתִּית עַל מִיָּמַר דְהַהוּא מְקַטְרָגָא) כְּגוֹנָא דָא, (תהלים ע"ה)

וְהַבֵּל בָּא בְּדִין (אצלו). כְּמוֹ שְׁהוּא
 דָן - כְּףֵי נְדוּן. מְשׁוּם שְׂאִיּוֹב מְקַרְוִבֵי
 הַעֲצָה שֶׁל פָּרְעָה הָיָה, וְכַשְׁעַמַּד
 פָּרְעָה עַל יִשְׂרָאֵל, רָצָה לְהַרְג
 אוֹתָם. אָמַר לוֹ, לָא, אֶלָּא קַח
 מְמוֹנָם וּשְׁלַט עַל גּוֹפָם בְּעַבּוּדָה
 קִשְׂיָה, וְאֵל תְּהַרְג אוֹתָם. אָמַר לוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַיִּיךְ, בְּאוֹתוֹ דִין
 מְמָשׁ תְּהִיָּה נְדוּן. מַה כְּתוּב? (איוב
 א) אִוְלָם שְׁלַח נָא יַדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ
 וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגו'. כְּמָה שְׁהוּא דָן -
 כְּףֵי נְדוּן. וְאִיךָ עַל גַּב שְׂבָכָל הַשְׂאָר
 הָיָה יָרָא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בָּא וְרָאָה מַה כְּתוּב, אִיךָ אֶת נַפְשׁוֹ
 שְׂמַר. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְשַׁלַּט עַל
 הַבְּשָׂר, מְשׁוּם הַסּוּד שְׂכַתוּב (בראשית
 ו) קִץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּפְרָשׁוּהָ,
 בָּא לְפָנַי וְדָאִי. וְזִהוּ קִץ כָּל בְּשָׂר,
 וְלָא רוּחַ. וְנִאָמַר שְׁהוּא קִץ שְׂבָא
 מִצַּד הַחַשְׁפָּה, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (איוב כח)
 קִץ שָׁם לְחַשְׁפָּה וְלִכְלַל תְּכַלִּית הוּא
 חוּקֵר. וְלִכְלַל בְּשָׂר, מְשׁוּם שְׁיִישׁ קִץ
 אַחַר, וְנִקְרָא קִץ הַיָּמִין, וְזִהוּ קִץ
 אַחַר מִצַּד הַשְׂמָאֲלָא שְׁהוּא חַשְׁפָּה,
 וְלִכְּן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.
 וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ. אִם כְּפֵי, לָא
 בְּדִין הָיָה, אֶלָּא בְּמִאָמַר אוֹתוֹ
 מְקַטְרָג שְׁהִסִּית אוֹתוֹ וְהִסְטָה אוֹתוֹ,
 אֶלָּא הַכֵּל הָיָה בְּדִין. וְכַף אָמַר לוֹ
 אֶלְיָהוּא, (שם לד) כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם
 לוֹ וְכִאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאָנּוּ. וְכַף הָיָה
 כְּמוֹ שְׂנַאָמַר, כְּמוֹ שְׁהוּא גְזוּר - כְּףֵי
 נְגוּר עָלֶיָּו.

וְזִה שְׂאָמַר וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם.
 וְתַסִּיתְנִי לְבַלְעוּ לָא כְּתוּב, אֶלָּא
 וְתַסִּיתְנִי בּוֹ, בּוֹ עוֹמֵד בְּדַעְתּוֹ,
 שְׁהוּא חֲשִׁב שְׁהָרִי תַסִּיתְנִי, כְּמוֹ
 שְׂאָמַר וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵת.
 (אמר איוב, הַתַּפְתִּית עַל דְּבַרִּי אוֹתוֹ מְקַטְרָג) כְּמוֹ
 זֶה (תהלים עח) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם

כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (איוב י') וְעַל
 עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵת. (אמר איוב אֲתַפְתִּית עַל מִיָּמַר דְהַהוּא מְקַטְרָגָא) כְּגוֹנָא דָא, (תהלים ע"ה)

ובלשונם יכזבו לו. ויפתוהו ויכזבו לו לא כתוב, אלא ויפתוהו בפיהם. בפיהם עומד הדבר הזה, שהרי התפתה.

אמר רבי אבא, הכל הוא יפה, אבל כף למדנו, ששינינו, עולה ומסטיין. וכי הוא יכול להסטיין? כן, שהרי הוא מלך זקן וכסיל, שפתוב (קהלת ד) טוב ילד מספן וחכם ממלך זקן וכסיל. ועל זה יכול להסטיין לאדם. מה הטעם? משום שהוא נאמן על מעשי בני אדם.

בא ראה, זה בדין היחיד, אבל בדין העולם פתוב (בראשית יא) וירד ה' לראות. ארדה נא וראה. שלא נתנה האמונה אלא בידו לבדו, שהרי לא רצה לאבד את העולם על מאמר אותו מקטרג שתשוקתו תמיד להשמיד. מניין לנו? שפתוב (איוב כח) קץ שם לחשף ולכל תכלית הוא חוקר. להשמיד הכל הוא חוקר. וזהו קץ כל בשר בא לפני, ודאי פדי להשמיד.

ובא ראה, ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', כמו שנאמר. ואותו יום עומדים שני צדדים כנגד בני העולם. כל אותם שבאים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים, הם זוכים להיות פתובים אצל אותו צד שהוא חיים, ומוציא תוצאות חיים. ומי שהוא מצדו, נכתב לחיים. וכל אותם שבאים במעשים רעים לאותו צד, הם נכתבים לאותו צד אחר שהוא מות, ונקרא מות, ובו שורה המות.

ובאותו יום עומדים שני הצדדים הללו - חיים ומות. יש מי שנכתב לצד החיים, ויש מי שנכתב לצד המות. ולפעמים שהעולם שרוי באמצע. אם עומד צדיק אחד

ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו. ויפתוהו ויכזבו לו. לא כתיב, אלא ויפתוהו בפיהם. בפיהם קיימא מלה דא דהא אתפתה. (דף ק"ג ע"ב).

אמר רבי אבא, פלא הוא שפיר, אבל הכי אוליפנא, דתנן, סליק ואסטיין. וכי איהו יכיל לאסטנא, אין. דהא איהו מלך זקן וכסיל, דכתיב, טוב ילד מספן וחכם ממלך זקן וכסיל. ועל דא, יכיל לאסטנא לבר נש. מאי טעמא. בגין דאיהו מהימן על עובדוי דבני נשא.

תא חזי, האי בדינא דיחיד, אבל בדינא דעלמא, כתיב, (בראשית י"א) וירד יי' לראות. (בראשית י"ח) ארדה נא וראה. דלא אתייהיב מהימנותא אלא בידיה בלחודוי, דהא לא בעא לאובדא עלמא, על מימר דההוא מקטרגא, דתיאובתיה איהו תדיר לשיצאה. מנלן דכתיב, (איוב כ"ח) קץ שם לחשף ולכל תכלית הוא חוקר. לשיצאה כללא, הוא חוקר. ודא איהו קץ כל בשר בא לפני, ודאי בגין לשיצאה.

ותא חזי, ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יי'. כמה דאתמר. וההוא יומא, קיימין תרין סטריין, לקבלא בני עלמא. פל אינון דאתיין קמי קדשא ברין הוא בתיובתא ובעובדין טבין, אינון זכין למהוי כתיבין לגביה דההוא סטרא דאיהו חיים, ואפיק תוצאות חיים. ומאן דאיהו מסטריה, אכתיב לחיים. וכל אינון דאתיין בעובדין פישין, אינון פתיבין לההוא סטרא אחרא דאיהו מותא, ואקרי מות, וביה שריא מותא.

ובההוא יומא, קיימין אלין תרין סטריין: חיים, ומות. אית מאן דאכתיב

בעולם שעומד עליהם, כלם עומדים ונכתבים לחיים. ואם רשע אחד מקריע את העולם, כלם נכתבים למיתה.

ואתו הזמן העולם היה עומד באמצע, ואותו מקטרג רצה להסטין. מיד מה כתוב? השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ וגו'. פיון שנודע הוא לבדו, מיד החזיק בו המקטרג. ועל זה שנינו שלא צריך לאדם להפרד מפלל של רבים, כדי שלא ירשם לבדו, ולא יקטרגו עליו מלמעלה.

שכתוב בשונומית, (מלכים ב ד) ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. לא רוצה להוציא את עצמי מפלל של רבים. בתוך עמי יושבת עד יום זה, ובתוך עמי - בכלל אחד נודעת למעלה. וכאן איוב, פיון שנודע למעלה ונרשם, מיד החזיק בו המקטרג ואמר, החנם ירא איוב אלהים? כל מה שפחד ממך והתחזק, לא לחנם עשה, הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו'. אבל טל את כל הטוב שאתה עושה לו, ומיד אם לא על פניו יברכה. יעזב אותך וידבק בצד האחר, שהרי עכשו בשלחנה הוא אוכל. סלק ממנו את שלחנה, ונראה ממי הוא ואיזה צד ידבק.

מיד - ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך. להראות שיראת איוב לקדוש ברוך הוא הוא כדי לשמר עשרו. ומכאן למדנו, שכל אותם היראים מהקדוש ברוך הוא משום עשרם או בנייהם, זו אינה יראה פראויה. ועל פן קטרג אותו מקטרג ואמר, החנם ירא איוב

לסטרא דחיים. ואית מאן דאכתיב לסטרא דמות. ולזמנין דעלמא שריא באמצעיתא, אי קיימא חד זפאה בעלמא, דאכרע עלייהו, פלהו קיימין ואכתיבו לחיים. ואי חד חייבא אכרע עלמא, פלהו אכתיבו למיתה.

וההוא זמנא, עלמא הוה קיים באמצעיתא, וההוא מקטרגא בעא לאסטאה. מיד מה כתיב, השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו'. פיון דאשתמודע איהו בלחודוי, מיד אתקיף ביה מקטרגא. ועל דא תנינן, דלא אצטריך ליה לבר נש לאתפרשא מפללא דסגיאין, בגין דלא יתרשים איהו בלחודוי, ולא יקטרגון עליה לעילא.

דכתיב, בשונומית, (מלכים ב, ד) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא לאפקא גרמי מפללא דסגיאין, בתוך עמי יתיבנא, עד יומא דא, ובתוך עמי, בכללא חדא אשתמודע לעילא. והכא איוב, פיון דאשתמודע לעילא ואתרשים, מיד אתקיף ביה מקטרגא, ואמר החנם ירא איוב אלהים, כל מה דדחיל לך ואתתקף, לאו למגנא עביד, הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו'. אבל טול כל האי טבא דאנת עבד ליה, ומיד אם לא על פניו יברכה. ישבוק לך, ויתדבק בסטרא אחרא, דהא השתא בפתורך איהו אכיל, סליק פתורך מניה, ונחזי ממאן איהו, ובאן סטרא יתדבק.

מיד, ויאמר יי אל השטן הנה כל אשר לו בידך. לאחזאה, דדחילו דאיוב לגביה

דקודשא בריך הוא, הוה לנטרא עותריה. ומהכא אוליפנא, דכל אינון דדחלין ליה לקודשא בריך הוא, על עותריהו, או על בנייהו, לאו איהו דחילו כדקא יאות. ועל דא קטרג ההוא מקטרגא ואמר, החנם ירא איוב

אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שְׁכַתְּ בְּעֶדְוֹ וְגו' מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ. וְעַל כֵּן הוּא יֵרָא מִמֶּךָ. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְקַטְרֵג בּוֹ וּלְהִרְאוֹת שְׁלֵא עֲבַד אֵיּוֹב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה.

שְׂבִינָן שֶׁהַתְּנִסָּה, יֵצֵא מֵהַדְּרֵךְ וְלֹא עֲמַד בְּקִיּוּמוֹ. מַה כְּתוּב? בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אֵיּוֹב בְּשִׁפְתָיו. לֹא חָטָא בְּשִׁפְתָיו, אֲבָל בְּרִצּוֹנוֹ חָטָא, וְאַחַר כֵּן חָטָא בְּכָל.

וְאִם תֹּאמַר שְׁלֵא מִתְּנִסָּה בֶּן אָדָם, הָרִי כְּתוּב ה' צִדִּיק יִבְחָן וְגו'. וּמִשׁוּם כֵּן הַתְּנִסָּה אֵיּוֹב. וְאִךְ עַל גַּב שְׁלֵא עֲמַד בְּקִיּוּמוֹ פְּרָאוּי, לֹא יֵצֵא מִתַּחַת רְשׁוֹת אֲדוֹנוֹ לְהִדְבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר.

וְכִמְהָ הִיָּה אוֹתוֹ נְסִיּוֹן שְׁלוֹ? שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים הַשְּׁלֹטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הֵצֵד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיּוֹהֶם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וּמִשׁוּם שְׁלֵא דָבַק בְּצַד הָאֲחֵר, כְּתוּב (אֵיּוֹב מ"ב) וְה' בְּרַךְ אֶת אַחֲרֵית אֵיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁל אֵיּוֹב אֵינּוּ נְסִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ נְסִיּוֹן שֶׁל שְׂאֵר הַצַּדִּיקִים, שֶׁהָרִי לֹא כְּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֵיּוֹב כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. שְׁאֲבָרָהֶם הוּא בְּנֵדְיוֹ הַקָּרִיב אֶת בְּנוֹ הַיְחִידִי לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֵיּוֹב לֹא נִתֵּן כְּלוּם, וְלֹא מָסַר לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּלוּם.

וְרַא נֹאמַר לוֹ, שֶׁהָרִי גָלוּי לְפָנָיו שְׁלֵא יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ, אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמְּקַטְרֵג, וּבְדִין שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵעִיר אֶת הַדִּין (בְּדִין) הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ מִקְטָרֵג אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב הַשְּׁמֵת לְבָךְ עַל עַבְדֵי אֵיּוֹב וְגו'.

אֲתַעְבִּיד, וְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֵר דִּינָא (בְּדִינָא) דָּא, לְהֵהוּא מִקְטָרֵגָא לְגַבִּיהָ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אֵיּוֹב א') הַשְּׁמֵת לְבָךְ עַל עַבְדֵי אֵיּוֹב וְגו'.

אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שְׁכַתְּ בְּעֶדְוֹ וְגו' מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ. וְעַל דָּא אִיהוּ דְחִיל לָךְ וְאַתִּיּהִיב לִיהָ רְשׁוֹ לְקַטְרֵגָא בֵּיה, וְלֹא-חֲזָאָה, דְלֹא פְּלַח אֵיּוֹב לְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵי.

דְּבִינָן דְּאַתְנָסִי, נִפְק מְאוּרְחָא, וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמִיהָ, מַה כְּתִיב, בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אֵיּוֹב בְּשִׁפְתָיו. לֹא חָטָא בְּשִׁפְתָיו אֲבָל בְּרִעוּתִיהָ חָטָא, וְלִבְתַּר חָטָא בְּכָלֵא.

וְאִי תִימָא דְלֹא אֲתַנְסִי בְּרִנְשׁ, הָא כְּתִיב (תְּהִלִּים א"ו) ה' צִדִּיק יִבְחָן וְגו'. וּבְגִין כֵּן אֲתַנְסִי אֵיּוֹב. וְאִךְ עַל גַּב דְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמִיהָ פְּדָקָא יְאוּת, לֹא נִפְק מִתַּחַת רְשׁוֹתָא דְמָרִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא אַחְרָא.

וְכִמְהָ הִיָּה הֵהוּא נְסוּתָא דִּילִיָּה. תְּרִיסַר יְרַחִי, שׁוֹלְטָנוּתָא דִּיהוּא סִטְרָא אַחְרָא. כְּמַה דְתַנְיָנָן, דִּינָא דְחִיבִיָּא בְּגִיּוֹהֶם תְּרִיסַר יְרַחִי, וּבְגִין דְלֹא אֲתַדְּבַק בְּסִטְרָא אַחְרָא כְּתִיב, (אֵיּוֹב מ"ב) וַיִּי בְּרַךְ אֶת (דף ל"ד ע"א) אַחֲרֵית אֵיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָאִי דְאֵיּוֹב, לָאוּ נְסוּתָא דְנָסִי קְדָשׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּנִסוּתָא דְשְׂאֵר צַדִּיקָא, דְהָא לֹא כְּתִיב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֵיּוֹב, כְּמַה דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ב) וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. דְאַבְרָהָם, אִיהוּ בִּידֵיהָ אֲקָרִיב לְבְרִיָּה יְחִידָאִי דִּילִיָּה לְגַבִּי קְדָשׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֵיּוֹב לֹא יְהִיב כְּלוּם, וְלֹא מָסַר לִיהָ לְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם.

וְרַא אֲתַמַּר לִיהָ, דְהָא גָלוּי קָמִיָּה, דְלֹא יָכִיל לְקִיּוּמָא בֵּיה, אֲבָל אֲתַמָּסַר בִּידָא דְמִקְטָרֵגָא. וּבְדִינָא דְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד') וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִיץ מִפְּרֵי הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. הוּא דָחָה אֶת קֵץ הַיָּמִין, וְהִתְקַרֵּב לְקֵץ הַיָּמִים. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ, (דניאל יב) וְאִתָּה לֶךְ לְקֵץ. וְאָמַר דְּנִיָּאל, לְאִיזָה קֵץ? לְקֵץ הַיָּמִין אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים? עַד שֶׁאָמַר לוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל זֶה דָּוִד פָּחַד וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מַה הִיא, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְכֵאן מַה פְּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין, וְלָכֵן לֹא הִתְקַבַּל קִרְבָּנוּ, שֶׁהָרִי הָיָה מִצַּד הָאֲחֵר (הבבל).

בֵּא וְרָאָה מַה פְּתוּב? וְהִבֵּל הֵבִיא גַם הוּא. מַה זֶה גַם הוּא? לְרַבּוֹת זֶה עִם זֶה. קִרְבָּנוּ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא הָיָה הַכֵּל, וְעַקֵּר הַקִּרְבָּן לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנִתֵּן חֶלְקוֹ לְצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִחֻלְבֵיֶיךָ. וְכֵן עָקְרוּ עֲשֵׂה מִקֵּץ יָמִים, הַסּוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, וְנִתֵּן חֶלְק לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלָכֵן לֹא הִתְקַבַּל.

בְּאִיּוֹב מַה כְּתוּב, וְהִלְכוּ בְּנֵיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֵּה וְגו', וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֵיוֹתֵיהֶם לְאָכַל וּלְשִׁתוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתֵּה וְגו', וּבְמִשְׁתֵּה בְּכָל יוֹם מִצַּוֵּי הַמִּקְטָרֵג, וְלֹא יָכוֹל לוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? שֶׁפְּתוּב הִלֵּא אִתָּה שְׂכַתְּ בַעֲדוֹ וּבַעֲדוֹ בֵּיתוֹ וּבַעֲדוֹ כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסְבִּיב, וְלַעֲוֹלָם לֹא נִתֵּן לוֹ חֶלְק כָּלֵל, שֶׁהָרִי (מִה) פְּתוּב וְהִעֲלָה עֲלוֹת מִסְפָּר כָּלֵם. הַעֲוֹלָה עֲוֹלָה לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה, וְלֹא נִתֵּן חֶלְק לְצַד הָאֲחֵר. שֶׁאֵלְמֵלֵא נִתֵּן לוֹ חֶלְק, לֹא יָכֹל לוֹ אַחֵר כָּךְ, וְעַל מַה שֶׁנֶּטַל - מִשְׁלוֹ נֶטַל.

וְאֵם תֵּאמַר, לְמַה הִרְעוּ לוֹ הַקְּדוּשׁ

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד') וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִיץ מִפְּרֵי הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. אִיהוּ דָחָה לְקֵץ יָמִין, וְאִתְקַרִּיב לְקֵץ יָמִים. וְהִיא אוֹקִימָנָא, (דניאל י"ב) וְאִתָּה לֶךְ לְקֵץ. וְאָמַר דְּנִיָּאל, לְאֵן קֵץ, לְקֵץ הַיָּמִין, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים. עַד דְּאָמַר לִיהּ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל דָּא דָּוִד דְּחִיל וְאָמַר, (תהלים ל"ט) הוֹדִיעֵנִי יי' קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מַה הִיא, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְהִכָּא מַה כְּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין, וּבְגִין כֵּן לֹא אִתְקַבַּל קִרְבָּנֵיהּ, דְּהָא מִסְטָרָא אַחֲרָא הָוָה. (כלא).

תָּא חֲזִי, מַה כְּתוּב וְהִבֵּל הֵבִיא גַם הוּא. מָאִי גַם הוּא. לְאִסְגָּאָה דָּא בְּדָא, קִרְבָּנֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה כָּלֵא, וְעַקֵּרָא דְקִרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיְהִי חוּלְקָא לְסְטָרָא אַחֲרָא, כְּמָה דְאִתָּא אָמַר וּמִחֻלְבֵיֶיךָ. וְכֵן, עַקֵּרָא עַבְדוֹ מִקֵּץ יָמִים, רְזָא דְסְטָרָא אַחֲרָא, וַיְהִי חוּלְקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא לֹא אִתְקַבַּל.

בְּאִיּוֹב מַה כְּתוּב, (איוב א') וְהִלְכוּ בְּנֵיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֵּה וְגו', וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֵיוֹתֵיהֶם לְאָכַל וּלְשִׁתוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתֵּה וְגו', וּבְמִשְׁתֵּה בְּכָל יוֹמָא מִקְטָרֵגָא שְׂכִיחַ, וְלֹא יָכִיל לִיהּ. מִנָּא לָן. דְכְתוּב, (איוב א') הִלֵּא אִתָּה שְׂכַתְּ בַעֲדוֹ וּבַעֲדוֹ בֵּיתוֹ וּבַעֲדוֹ כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסְבִּיב וְלַעֲוֹלָם לֹא יְהִיב חוּלְקָא כָּלֵל לְגַבְיָהּ, דְּהָא (ג"א מִה) כְּתוּב (איוב א') וְהִעֲלָה עֲלוֹת מִסְפָּר כָּלֵם. עֲוֹלָה סְלִקָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלֹא יְהִיב חוּלְקָא לְסְטָרָא אַחֲרָא. דְאֵלְמֵלֵא יְהִיב לִיהּ חוּלְקָא, לֹא יָכִיל לִיהּ לְבַתָּר, וְכָל מַה דְנֶטַל מִדִּילִיָּה נֶטַל.

וְאִי תֵימָא אֲמַאי אַבְאִישׁ לִיהּ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ

הוא. אָלָא. דְּאִלְמָלָא יְהִיב לֵיהּ חוּלְקָא, יִפְנִי אַרְחָא וְיִסְתַּלַּק מֵעַל מְקַדְשָׁא, וְסִטְרָא דְקִדּוּשָׁה אִסְתַּלִּיק לְעֵילָא לְעֵילָא. וְאִיהוּ לֹא עֵבֵד כֵּן, וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא תִּבְע בְּדִינָא.

בְּרוּךְ הוּא? אִלָּא שְׂאִלְמָלָא נְתִין לוֹ חֵלְקִי, יִפְנֵה הַדְּרֵךְ וְיִסְתַּלַּק מֵעַל הַמְּקַדֵּשׁ, וְצַד הַקִּדְשָׁה מִסְתַּלַּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְהוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, וְעַל כֵּן הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תִּבְע בְּדִין.

תָּא חֲזִי, כְּמָה דְאִיהוּ אַתְפָּרֵשׁ, וְלֹא אַכְלִיל טוֹב וְרַע, אִיהוּ דִן לֵיהּ בְּהוּא גְוֹנָא, יְהִיב לֵיהּ טוֹב, וְלִבְתֵּר רַע, וְלִבְתֵּר אֶהְדְּרִיהּ לְטוֹב. דְּהִכִּי אַתְחֲזִי לְבַר נָשׁ, לְמַנְדַּע טוֹב, וְלְמַנְדַּע רַע, וְלֹא אֶהְדְּרָא גְרַמִּיהּ לְטוֹב, וְדָא אִיהוּ רִזָּא דְמַהִימְנוּתָא. תָּא חֲזִי, אִיּוֹב מְעַבְדִּי פְרַעָה הָהּ, וְדָא הוּא דְכְתִיב בֵּיהּ, (שְׁמוֹת ט') הִירָא אֶת דְּבַר יְיָ מְעַבְדִּי פְרַעָה.

בֵּא רָאָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִפְרַד וְלֹא הִפְרִיד טוֹב וְרַע, הוּא דִן אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ אִפְּן. נְתִין לוֹ טוֹב, וְאַחַר כֵּן רַע, וְאַחַר כֵּן הִתְחַזְּרוּ לְטוֹב. שְׂכָן רְאוּי לְאָדָם, לְדַעַת טוֹב וְלְדַעַת רַע וְלִהְתְּחַזֵּר עֲצָמוֹ לְטוֹב, וְזֶהוּ סוּד הָאִמּוֹנָה. בֵּא רָאָה, אִיּוֹב הִיָּה מְעַבְדִּי פְרַעָה, וְזֶהוּ שְׂכַתּוּב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) הִירָא אֶת דְּבַר ה' מְעַבְדִּי פְרַעָה.

תָּא חֲזִי, דְלֹא בְעָא קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא לְאַעְקָרָא אִיּוֹב מֵאַתְרֵיהּ דְאִיהוּ הָהּ מְכֻסִּי (נ"א כְּלָא בְעָא קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא לְאַעְקָרָא מֵאַתְרֵיהּ אִיּוֹב הוּא מְכֻסִּי) (נ"א אִיּוֹב חֲכִים הוּא)

בֵּא וְרָאָה שְׂלֵא רְצָה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר אֶת אִיּוֹב מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הִיָּה מְגֹן (אֵת הַכֹּל רְצָה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר מִמְּקוֹמָם, אִיּוֹב הִיָּה מְגֹן) (אִיּוֹב חֲכִים הִיָּה) עַל פְּרַעָה. כִּיּוֹן שְׁחַלְשׁ, עָשָׂה נְקֻמוֹת (לְפַרְעָה).

עַל פְּרַעָה כִּיּוֹן דְאַתְחַלְשׁ עֵבֵר נִיּוּקְמִין (לְפַרְעָה) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַשְׁתָּא אֵית לְגַלְגָּא רִזִּין, דְּאִינוּן מַתְדַּבְּקִין לְעֵילָא וְתַתָּא, מַה כְּתִיב בֵּא אֶל פְּרַעָה, לֵךְ אֶל פְּרַעָה מִיבְעִי לֵיהּ, מֵאִי בֵּא. אִלָּא, דְעֵייל לֵיהּ קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, אֲדַרְיִן בְּתֵר אֲדַרְיִן, לְגַבֵּי תַנְיָנָא חָדָא עֲלָאָה תְקִיפָא, דְכְמָה דְרַגִּין מִשְׁתַּלְשְׁלִין מִנְיָה. וּמֵאֵן אִיהוּ. רִזָּא דְהַתְּנִין הַגְּדוֹל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּעַת יֵשׁ לְגַלּוֹת סוּדוֹת שְׁנַדְבָקִים לְמַעְלָה וְלַמַּטָּה. מַה פְּתוּב? בֵּא אֶל פְּרַעָה, הִיָּה צְרִיף (לְכַתֵּב) לֵךְ אֶל פְּרַעָה, מַה זֶה בֵּא? אִלָּא שֶׁהַכְּנִיס אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲדָרִים אַחַר חֲדָרִים לְתַנְיָן אַחַד עֲלִיוֹן תְּקִיף, שְׂכַמָּה דְרַגּוֹת מִשְׁתַּלְשְׁלוֹת מִמְּנֹה. וּמִיָּהוּ? סוּד הַתְּנִין הַגְּדוֹל.

וּמַשָּׁה דְחִיל מְנִיה, וְלֹא קָרִיב אִלָּא לְגַבֵּי אִינוּן יְאוּרִין, וְאִינוּן דְרַגִּין דִּילֵיהּ, אֲבָל לְגַבֵּיהּ דְחִיל וְלֹא קָרִיב, בְּגִין דְחָמָא לֵיהּ מִשְׁתַּרְשׁ בְּשַׁרְשֵׁין עֲלָאִין.

וּמַשָּׁה פְּחַד מִמְּנֹה, וְלֹא קָרִיב אִלָּא לְאוֹתָם יְאוּרִים, וְאוֹתָן הַדְּרַגּוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל מִמְּנֹה הוּא פְּחַד וְלֹא הַתְּקָרֵב, מִשּׁוּם שְׂרָאָה אוֹתוֹ מִשְׁרַשׁ בְּשַׁרְשֵׁים עֲלִיוֹנִים.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמַשָּׁה פּוּחַד וְשְׁלוּחִים מִמְּנִים אַחֲרֵים לְמַעְלָה לֹא יְכוּלִים לְהַתְּקָרֵב אֵלָיו, אָמַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקָרְבָּא לְגַבֵּיהּ. אָמַר קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא,

כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמַשָּׁה פּוּחַד וְשְׁלוּחִים מִמְּנִים אַחֲרֵים לְמַעְלָה לֹא יְכוּלִים לְהַתְּקָרֵב אֵלָיו, אָמַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקָרְבָּא לְגַבֵּיהּ. אָמַר קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא,

הַנְּנִי עֲלֵיךְ פְּרַעָה מְלֹךְ מִצְרַיִם הַתְּנִים הַגְּדוֹל הַרוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוּרֵיוֹ. וְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא אֲצַטְרִיף לְאַגָּחָא בֵּיהּ קָרְבָּא, וְלֹא אֶתְרָא.

הוא, (יחזקאל כט) הַנְּנִי עֲלֶיךָ פְּרַעַה מִלֶּךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יֵאָרְיוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַצִּטְרָף לְעָרְףְּ בּוֹ קָרַב וְלֹא אַחַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי ה', וּפְרֻשָׁה סוּד הַחֲכֵמָה, שֶׁהַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יֵאָרְיוּ לְאוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין שִׁינְדָעִים בְּסוּדוֹת אֲדוֹנָם.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשָׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. פְּסוּק זֶה פְּרֻשָׁהוּ. אֲבָל וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם - הוּא סוּד זֶה לְוִיתָן וּבֵת זִוְגוֹ. תַּנִּינִם חֹסֵר כְּתוּב, מִשּׁוֹם שֶׁהֲרַג אֶת הַנְּקֵבָה, וְהַעֲלָה אוֹתָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים, וּפְרֻשָׁה. הַתַּנִּים הַגְּדוֹל - תִּשְׁעָה יְאֹרִים הֵם, שֶׁהוּא רוּבֵץ בֵּינֵיהֶם, וַיֹּאזֵר אֶחָד הוּא שְׁמִימִי שׁוֹכְכִים, וּבְרָכוֹת מִימֵי הַגֵּן נּוֹפְלִים בּוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה. וְכֹאֲשֶׁר זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים, מִתְּבַרְךְ אוֹתוֹ יֹאזֵר וְלֹא כָּל כֶּף, וּכְשֶׁאֶחָד בְּכֹלֵל לֹא.

וְהַתַּנִּין הַזֶּה נִכְנָס לְאוֹתוֹ יֹאזֵר מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ וְשֵׁט וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם, וּבּוֹלֵעַ דְּגִים מִכֶּמֶה מִינֵים, וְשׁוֹלֵט וְשֹׁב לְאוֹתוֹ יֹאזֵר. תִּשְׁעָה יְאֹרִים הֵלְלוּ הוֹלְכִים וְעוֹלִים, וְסָבִיבוּ כֶּמֶה אֵילָנוֹת וְעֹשְׂבִים לְמִינֵיהֶם.

הַיֹּאזֵר הָרֵאשׁוֹן. יוֹצֵא מִצַּד שְׂמָאל בְּצַנּוֹר אֶחָד שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא שֶׁלֹּשׁ טְפוֹת, וְכֹל טְפֵה וְטְפֵה נִפְרָדֶת לְשֶׁלֹשׁ טְפוֹת, וְכֹל טְפֵה וְטְפֵה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יֹאזֵר אֶחָד, וְאַלֶּה הֵם תִּשְׁעָה יְאֹרִים שֶׁמִּתְחַזְּקִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְסוֹבְבִים בְּכֹל אוֹתָם הַרְקִיעִים.

כִּמְהָ שֶׁנֶּשְׂאָר מֵאוֹתָן טְפוֹת כְּשֶׁפְּסִימוֹ לְצֵאתָ, נִשְׁאָרֶת טְפֵה אַחַת שִׁיּוֹצֵאת בְּשִׁקֵּט, נּוֹפֶלֶת בֵּינֵיהֶם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יֹאזֵר אֶחָד. הַיֹּאזֵר הַזֶּה הוּא שֶׁאֵמְרָנוּ שֶׁהוֹלֵךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵף.

כְּמָה דָּאֵת אָמַר, אֲנִי ה', וְאוֹקְמוּהָ רְזָא דְחֲכֵמָתָא דֶּהַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יְאֹרְיוֹ לְאִינוֹן מְאִירֵי מִדִּין, דִּינְדַעִין בְּרִזִּין דְּמְאִרֵיהוֹן.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשָׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ לִיהָ. אֲבָל וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הוּא רְזָא דָּא (דף ע"ב) לְוִיתָן וּבֵת זִוְגוֹ. תַּנִּינִם חֹסֵר פְּתִיב, בְּגִין דְּקָטַל לְנוֹקְבָא, וְסִלְקָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקָא וְאוֹקְמוּהָ. הַתַּנִּים הַגְּדוֹל, תִּשְׁעָה יְאֹרִין אִינוֹן, דְּאִיהוּ רְבִיץ בֵּינֵיהוּ, וְחַד יְאֹרָא אִיהוּ, דְּמִימִי שְׁכִיכִין, וּבְרַכָּאן דְּמִימִין דְּגִנְתָּא, נְפִלִין בִּיהָ תֵּלֶת זְמַנִּין בְּשִׁתָּא. וְכַד תִּרִּין זְמַנִּין, מִתְּבַרְךְ הֵהוּא יְאֹרָא וְלֹא כָּל כֶּף, וְכַד חַד לְאוֹ הָכִי.

וְהַאי תַּנִּינָא, עָאל בְּהָהוּא יְאֹרָא, אֶתְתַּקִּיף וְאִזִּיל וְשָׂאט עָאל גּוֹ יִמָּא, וּבּוֹלֵעַ נוֹנִין לְכֶמֶה זִינִין, וְשְׁלִיט, וְתַב לְהָהוּא יְאֹרָא. אֵלִין תִּשְׁעָה יְאֹרִין אִזִּלִין וְסִלְקִין וְסִחְרַנִּיהָ כְּמָה אֵילָנִין וְעֹשְׂבִין לְזַנִּיהוּ.

יְאֹרָא קַדְמָאָה, נְפָקָא מִסְטְרָא שְׂמָאלָא, בְּחַד צַנּוֹרָא דְּגִנִּיד וְנִפְיָק תֵּלֶת טְפִין, וְכֹל טְפֵה וְטְפֵה אֶתְפָּרֶשׁ לְתֵלֶת טְפִין, וְכֹל טְפֵה וְטְפֵה אֶתְעַבִּיד מִנֵּיהָ יְאֹרָא חַד, וְאֵלִין אִינוֹן תִּשְׁעָה יְאֹרִין, דְּמִתְתַּקְּפִין וְאִזִּלִין וְשָׂטָאן וְסִחְרָן בְּכֹל אִינוֹן רְקִיעִין.

כִּמְהָ דְּאֶשְׁתָּאר מֵאִינוֹן טְפִין פַּד סִימִין לְמִיפָק, אֶשְׁתָּאר טְפֵה חַדָּא, דְּנִפְקָא בְּשְׁכִיכוֹ, נְפִל בֵּינֵיהוּ, וְאֶתְעַבִּיד מִנֵּיהָ יְאֹרָא חַדָּא. הַאי יְאֹרָא אִיהוּ, הֵהוּא דְּאֵמְרָן דְּאִזִּלָּא בְּשְׁכִיכוֹ.

בֵּינֵיהֶם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יֹאזֵר אֶחָד. הַיֹּאזֵר הַזֶּה הוּא שֶׁאֵמְרָנוּ שֶׁהוֹלֵךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵף.

הַיָּאוֹר הַזֶּה, כְּשֵׁאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיּוֹצֵא, מוֹצִיא טּוֹפֹת אַחֲרוֹת גְּדוּלוֹת (שֶׁל בְּרוּכוֹת) שֶׁל בְּרוּכוֹת מִצַּד הַיָּמִין, מֵה שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתָן טּוֹפֹת, נִשְׁאָרֶת טֵפֶה אַחַת שׁוֹכַכֶת מֵאוֹתָן בְּרוּכוֹת, וְנוֹפֶלֶת בְּאוֹתוֹ יָאוֹר שֶׁהוּא שׁוֹכֵף, וְזֶהוּ הַיָּאוֹר שֶׁעֲדִיף מִכֹּלִם. כְּשִׁיּוֹצֵאִים וְנִפְרָדִים אוֹתָם אַרְבָּעָה נְהוּרוֹת שִׁיּוֹצֵאִים מִזֶּן עֵדָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא פִּישׁוֹן נּוֹפֵל בְּאוֹתוֹ יָאוֹר וְנִכְלָל בּוֹ, וְלִכֵּן מְלָכוֹת בְּכָל נִכְלָלֶת בְּזֶה, וּפִישׁוֹן הוּא מְלָכוֹת בְּכָל. מֵהַיָּאוֹר הַזֶּה נּוֹזְנִים וּמִתְמַלְאִים כָּל אוֹתָם הַיָּאוֹרִים הָאֲחֵרִים.

בְּכָל יָאוֹר וְיָאוֹר הוֹלֵךְ וְשֵׁט תַּנִּין אֶחָד, וְהֵם תִּשְׁעָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נּוֹקֵב נִקְבַּ בְּרֵאשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ע"ד) שִׁבְרֹת רֵאשֵׁי תַנִּינִים וְגו'.

וְאֶפְלוֹ תַּנִּינֵי הַגְּדוֹל הַזֶּה כֶּף הוּא, מִשׁוּם שֶׁכֹּלם נּוֹפְחִים רוּחוֹת לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. וְכְתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, בְּכָל מַעֲשֵׂה שֶׁל אוֹתָם עָשָׂר אֲמִירוֹת, עוֹמְדִים כְּנִגְדָם אוֹתָם עֲשָׂרָה יָאוֹרִים. וְתַנִּין אֶחָד מִתְפָּרֵף (פּוֹרֵשׁ) (מִתְפָּרֵף) בְּרוּחַ כְּנִגְדָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל זֶה אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה מִזְדַּעְזַע הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁתַּנִּינֵי הַגְּדוֹל הַזֶּה מַעֲלָה אֶת הַסְּנִפִּירִים שֶׁלוֹ וּמִזְדַּעְזַע, אֲזַי כֹּלם מִזְדַּעְזַעִים בְּאוֹתָם יָאוֹרִים, וְכָל הָעוֹלָם מִזְדַּעְזַע, וְהָאָרֶץ מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֹלם כְּלוּלִים בְּתַנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הַחֲבָרִים עוֹסְקִים בּוֹ וַיִּדְעִים בּוֹ, אֲכָל הֵם מַעֲטִים שִׁיּוֹדְעִים אֶת רְמֹז מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּסוּד תַּנִּין הַגְּדוֹל. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ

לְרִמְזָא עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית,

הַאִי יָאוֹרָא, כִּד הֵהוּא נָהַר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אֲפִיק טַפִּין אַחֲרֵנִין רַבְרָבָא (כ"א דְּרַבְרָבָא) מִסְטָרָא דִּימִינָא, מַה דְּאִשְׁתָּאֵר מֵאֵינוֹן טַפִּין, אִשְׁתָּאֵר טֵפֶה חֲדָא בְּשִׁכּוֹ מֵאֵינוֹן בְּרַבָּאן, וְנָפֵל בְּהוּא יָאוֹרָא דְאֵיהוּ שְׁכִיף. וְהַאִי אֵיהוּ יָאוֹרָא דְעֲדִיף מִכֹּלָהוּ.

כִּד נִפְקִין וּמִתְפָּרְשִׁין אֵינוֹן אַרְבַּע נְהַרִין דְּנִפְקִין מִגְּנִתָּא דְעֵדָן, הֵהוּא דְאִקְרִי פִישׁוֹן, נָפִיל בְּהוּא יָאוֹרָא וְאִתְפְּלִיל בִּיה. וְעַל דָּא מְלָכוֹת בְּכָל, אִתְפְּלִיל בְּהַאִי. וּפִישׁוֹן אֵיהוּ מְלָכוֹת בְּכָל. מִיָּאוֹרָא דָּא אִתְזָנּוּ וְאִתְמַלְיִין כָּל אֵינוֹן יָאוֹרִין אַחֲרֵנִין.

בְּכָל יָאוֹרָא וְיָאוֹרָא, אֲזֵלָא וְשֵׁאט חֵד תַּנִּינָא, וְאֵינוֹן תִּשְׁעָה. וְכָל חֵד וְחֵד נִקִּיב נּוֹקְבָא בְּרִישִׁיָּה, כְּמַה דְּאִתָּא אָמַר, (תְּהִלִּים ע"ד) שִׁבְרֹת רֵאשֵׁי תַנִּינִים וְגו'. וְאֶפְלוֹ הַאִי תַּנִּינֵי הַגְּדוֹל הַכִּי הוּא, בְּגִין דְּכֹלָהוּ נִפְחִין רוּחִין לְגַבִּי עֵילָא וְלֹא לְתַתָּא.

בְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א') בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. וְכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, בְּכָל עוֹבְדָא דְאֵינוֹן עָשָׂר אֲמִירָן, קִיִּימִין לְקַבְלֵיהוּ אֵינוֹן עָשָׂר יָאוֹרִין. וְחֵד תַּנִּינָא מִתְפָּרֵפָא (כ"א מִתְפָּרֵפָא) (כ"א מִתְפָּרֵפָא) בְּרוּחָא, לְקַבֵּל כָּל חֵד וְחֵד.

וְעַל דָּא, חֵד לְשִׁבְעִין שָׁנִין מִזְדַּעְזַע עֲלָמָא, בְּגִין דְּהַאִי תַּנִּינֵי הַגְּדוֹל כִּד הוּא סְלִיק סְנִפִּירוֹי וְאִזְדַּעְזַע, כְּדִין כְּלָהוּ מִזְדַּעְזַעוֹן בְּאֵינוֹן יָאוֹרִין, וְכָל עֲלָמָא מִזְדַּעְזַעָא, וְאִרְעָא מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֹלָהוּ כְּלִילָן בְּהַאִי תַּנִּין הַגְּדוֹל. וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְגו', אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית, חֲבָרִיא לְעָאן בִּיה, וַיִּדְעִין בִּיה, אֲבָל זְעִירִין אֵינוֹן, דִּינְדַּעִין

משתלשל אלא על סנפיריו של זה.

בא ראה, והארץ היתה תהו ובהו וגו'. שנינו היתה, ובארנו. משום שפיאור הראשון הנה שאמרנו, כשהתנין הגדול הנה נכנס בו, אז מתמלא, ושוטף ודועף הניצוצות שנלקטו באותן עולמות שנחרבו בתחלה.

אותם תנינים אחרים שאמרנו היו ולא היו, למה? משום שנחלש פחם שלא יחריבו העולם, פרט לשבעים שנה פעם אחת, והם מתחזקים בכת התנין הגדול ההוא, והוא לבדו מתחזק, ואלמלא נקבתו היתה קימת אצלו, לא יכול היה העולם לסבל אותם. (ומשום כך)

עד שלא הרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה, הארץ היתה תהו ובהו. תהו היתה. ואחר שהרג אותה היתה בהו, התחילה להתקיים. וחשף על. עדין לא היה מאיר המעשה שעשה.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? מחץ את ראש הנזכר למעלה ונכפה, משום שהרי התהום למטה לא היה מאיר. מה הטעם לא היה מאיר? משום שהתנין הגדול הנה הנה מנשב רוח על התהום ומחשיף אותו, ולא היה מרחף למטה.

ועברה (ועם כל זה) רוח אחרת שלמעלה, ונשבה (שנשבה) והכתה באותה רוח והשקיטה אותה, זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. וזהו מה ששינונו שהקדוש ברוך הוא הפך רוח ברוח וברא את העולם.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. האיר האור שלמעלה והפך על גב הרוח שנשבה, והסתלק מעל התהום ולא כסה אותו. כיון שהאיר התהום

ברא דתנין הגדול. ועל דא תנינן, דכל עלמא לא משתלשל אלא על סנפירוי דדא.

תא חזי והארץ היתה תהו ובהו וגו', תנינן היתה, ואוקימנא. בגין דבהאי יאורא קדמא דקאמרן, בד האי התנין הגדול עאל ביה, פדין אתמלייא, ושטיף ודעיף ניצוצין דאתלקטו באינון עלמין דאתחרבו בקדמיתא. אינון תנינן אחרנין דקאמרן, הו ולא הו, אמאי. בגין דאתחלש חיליהו דלא יטשטשון עלמא, פר לשבעין שנין, חד זמנא, ואינון אתתקפו בחילא דההוא תנין הגדול, והאי איהו בלחדוי לאתתקפא. ואלמלא נוקביה קיימת לגביה, לא יכיל עלמא למסבל לון. (ובגין כך)

עד לא קטל קדשא בריך הוא לנוקבא, הארץ היתה תהו. (ובהו) תהו היתה. ולבתר דקטל לה, הוה בהו, שראת לאתקיימא. וחשף על. עד לא הות נהירא עובדא דעבד.

מה עביד קדשא בריך הוא, מחץ רישיה דדכורא לעילא, ואתפפא, בגין דהא תהומא לתתא, לא הוה נהיר. מאי טעמא לא הוה נהיר, בגין דהאי התנין הגדול, הוה נשיב רוחא על תהומא, ואחשיף ליה, ולא מרפרפא לתתא.

ועבר (נ"א ועם כל דא) רוחא אחרא דלעילא, ונשב (נ"א דנשב) ובטש ביה הוא רוחא, ושכיף ליה, הדא הוא דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. והיינו דתנינן, דקודשא בריך הוא בטש רוחא ברוחא, וברא עלמא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, נהיר נהירו דלעילא, ובטש (דף ל"ה ע"א) על גבי רוחא דנשיב, ואסתלק מעל תהומא, ולא חפא ליה. כיון דתהומא אתנהיר,

וְאִיהוּ אֶסְתֵּלֶק, כְּדִין הָהוּה נְהִירוּ.
 דָּא נְהִיר עַל רִישֵׁיהּ, וּמֵיָא הָווּ נִפְקִי מִגּוּ
 אַפּוֹתֶיהּ, וְרוּחָא נָשִׁיב לְעֵילָא. וְנְהִיר
 מִנְהִירוּ דָּא, עַד דְּהָהוּה נְחִית נְהוּרִיהּ, מְנַצְנָצָא
 לְשִׁבְעִין וּתְרִין נְהוּרִין דְּשִׁמְשָׁא, כִּיּוֹן דְּאִינּוֹן
 נְהוּרִין אֶתְרָשִׁימוּ בְּגוּ שִׁמְשָׁא לְתַתָּא, הָווּ
 חֵיבֵיָא דְעֵלְמָא יַדְעִין בְּהוּ, וְהָווּ פְּלַחִין
 לְשִׁמְשָׁא. כִּיּוֹן דְּאֶסְתֵּפֵל קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
 בְּאִינּוֹן חֵיבֵיָא, סְלִיק נְהוּרִיהּ וְגָנִיז לִיהּ.
 אַמְאִי גָנִיז לִיהּ. בְּגִין דְּהָהוּא תַנִּין, הָהוּה סְלִיק
 וְנְחִית, וּבְטַש בְּאִינּוֹן יְאוּרִין, עַד דְּגָנִיז לִיהּ
 וְלֹא אֶתְגַּלֵּיא.

וְזָרַע לִיהּ זְרוּעָא בְּחַד צַדִּיק, דְּאִיהוּ גִנְנָא
 דְּגִנְתָּא, וְזְרוּעָא דְזָרַע בְּגִנְתָּא, בְּגָנִיזוּ
 בְּטַמִּירוּ (ס"א הא) דְּהָאִי אֹר אִיהוּ.

בְּרַחֵם הָאִי תַנִּין הַגְּדוֹל, חֵמִי דְצַמַּח בְּגִנְתָּא
 זְרוּעָא דְאֹר דָּא, כְּדִין אֶתְעַר לְסִטְרָא
 אַחְרָא, לְהַהוּא נְהָר דְּאֶקְרִי גִיחוּן. וְאֶתְפְּלָגוּ
 מִימּוֹי דְּהָאִי גִיחוּן, חַד שְׁבִילָא דִילֵיהּ, אִיהוּ
 אָזִיל גּוּ הַהוּא זְרוּעָא דְאַצְמַחָא גּוּ גִנְתָּא,
 וְאַנְהִיר בֵּיהּ בְּרַבּוּ דְזְרוּעָא דָּא, וְאֶקְרִי גִיחוּן.
 וּמִגּוּ הַהוּא רְבּוּ דְזְרוּעָא דָּא, אֶסְתֵּלֶק לְרַבּוּ
 דְשִׁלְמָה מִלְפָּא, כְּדִין אֶסְתֵּלֶק לְמַלְכוּתוּ,
 דְכַתִּיב, (מלכים א', א) וְהוֹרְדָתֶם אֹתוֹ אֶל גִּיחוּן,
 וְכַתִּיב וּמִשַׁח אֹתוֹ שֶׁם. שֶׁם, וְלֹא בְּאֶתֶר
 אַחְרָא, בְּגִין דְּהָהוּה יַדְעָ דְדוּד מִלְפָּא דָּא,
 וּמִימּוֹי אַחְרָנִין אֶסְתֵּלְקוּ לְמַלְכוּתוּ אַחְרָא, וְדָא
 אִיהוּ מִלְפָּא דְאִיהוּ תְקִיפָא.

וְהָאִי תַנִּין הַגְּדוֹל, אֶתְעַר לִיהּ, וְאֶסְתֵּלֶק
 סְנִפִּירוֹי דְּהָאִי תַנִּין, בְּהַהוּא נְהָר,
 לְאֶתְתַקְפָּא בֵּיהּ. וְכָל אִינּוֹן שָׂאֵר יְאוּרִין
 פְּלָהוּ, סְלִקִין וְנְחִיתִין בְּתַקְפָּא דְּהָאִי תַנִּין
 הַגְּדוֹל, וְתַאב וְעָאֵל לְהַהוּא יְאוּרָא
 שְׂכִיכָא, וְאַשְׁתַּכַּף בֵּיהּ.

וְהָאִי תַנִּין הַגְּדוֹל הָהוּה תַעְעוּרֵר אֵלִיו,
 וְהַתְעֵלוּ סְנִפִּירוֹי שֶׁל תַנִּין הָהוּה
 בְּאוֹתוֹ נְהָר לְהַתְחַזֵּק בּוֹ, וְכָל אוֹתָם
 שָׂאֵר הַיְאוּרִים עוֹלִים וַיְוֹרְדִים
 בְּתַקְפּוֹ שֶׁל תַנִּין הַגְּדוֹל הָהוּה,
 וּמִשְׁתּוֹקֵם וּנְכַנְס לְתוֹף יְאוּרֵי הַשֶּׁקֶט
 וְשׁוֹכֵף בּוֹ.

וְהָאִי תַנִּין הַגְּדוֹל הָהוּה תַעְעוּרֵר אֵלִיו,
 וְהַתְעֵלוּ סְנִפִּירוֹי שֶׁל תַנִּין הָהוּה
 בְּאוֹתוֹ נְהָר לְהַתְחַזֵּק בּוֹ, וְכָל אוֹתָם
 שָׂאֵר הַיְאוּרִים עוֹלִים וַיְוֹרְדִים
 בְּתַקְפּוֹ שֶׁל תַנִּין הַגְּדוֹל הָהוּה,
 וּמִשְׁתּוֹקֵם וּנְכַנְס לְתוֹף יְאוּרֵי הַשֶּׁקֶט
 וְשׁוֹכֵף בּוֹ.

וְאֵז, כְּשֵׁאוֹתוֹ אֹר נִגְנָז (להסיעו) לְהַעֲלוֹתוֹ אוֹתוֹ גִּנְז שְׁאֲמַרְנִי, אֵז יוֹצֵא הַחֹשֶׁף הָרֵאשׁוֹן וּמִכָּה עַל רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ נִקֵּב שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹ, וּנְפָרֵד חוּט אֶחָד בֵּין אוֹתוֹ הָאֹר שֶׁל הָאֹר הַזֶּה שְׁנִגְנָזוּ, וּבֵין אוֹתָהּ חֹשֶׁכָה שֶׁל הַחֹשֶׁף הַזֶּה, שְׁפָתוֹב (בראשית א) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁף.

הַתַּנְיִן הַזֶּה שֶׁב בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה שֶׁל הַחוּט שֶׁהַפְּרִיד, וְהַפְּרִיד אֶת אוֹתָם (בֵּין אוֹתָם) יְאוּרִים לְתוֹף הַחֹשֶׁכָה, וּנְפָרֵדִים דְּגִים לְמִינֵיהֶם אֵלֶּה מְאֵלָה בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה.

וּכְשֶׁנְּפָרְדוּ הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים הַקְּדוּשִׁים, כָּל אוֹתָם הַיְאוּרִים נְפָרְדִים, וּנְכַנְסוּ לְתוֹף אוֹתוֹ הַיְאוּרִים הַשְּׂקֵט שֶׁנִּבְחַר מִכָּלֶם, וַיּוֹצֵאִים וּנְכַנְסִים בּוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם.

וְכֵן אוֹתָם דְּגִים שְׂגָדְלִים תוֹף אוֹתָם יְאוּרִים, נְפָרְדִים אֵלֶּה מְאֵלָה, וְנִקְרְאִים לִילּוֹת, וְאֵלֶּה הֵם רְאשִׁים לְכָל אוֹתָם דְּגִים שְׂיוֹצְאִים הַחוּצָה, וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים עַל כָּלֶם, וְאֵלֶּה נִקְרְאִים בְּכוֹרֵי מְצָרִים. וּמִכָּאן הַתְּפָרְדוּ הַחוּצָה הַבְּכוֹרִים, וְכָלֶם נִזוּנִים מֵהַשְּׂקָאֵת אוֹתָם יְאוּרִים. וְהַתַּנְיִן הַגְּדוֹל הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל כָּלֶם.

וְהַבֵּר בְּהַבְּדֵלֵת הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים, שְׁפָתוֹב וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, וּנְרָשְׁמוּ מַיִם הַקְּדוּשִׁים הַעֲלִיּוֹנִים וּנְפָרְדוּ לְמַעְלָה, וְהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, נְפָרְדוּ כָלֶם אֵלֶּה מְאֵלָה, קְדוּשִׁים וְשֵׁלָה קְדוּשִׁים, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ מְלָאכִים עֲלִיּוֹנִים פְּרוּדִים, מִשׁוּם שֶׁנְּפָרְדוּ אֵלֶּה מְאֵלָה לְמִינֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֶׁב מְזֻרֵעַ זֶרַע. סוּד זֶה, כְּשֶׁהַתַּנְיִן הַגְּדוֹל הַזֶּה מְנַשֵּׁב רוּחַ בְּאוֹתוֹ נִקֵּב וּמְרַחֵף כְּלָפֵי מַעְלָה, אֶת כָּל אוֹתָם הַעֹשְׂבִים הַזֶּה הוֹפֵף אוֹתָם לִיכָשׁ, עַד שְׂרוּחַ אַחֲרַת

וּבְרִיָן, כִּד הֵהוּא אֹר אֲתַגְנִיז (ס"א לְנִמְלָא) לְעִיּוֹלָא לִיָּה הֵהוּא גִנְנָא דְקַאמְרָן, כְּדִין נְפִק חֹשֶׁף קְדַמָּאָה, וּבְטַשׁ עַל רִישִׁיהָ, בְּהֵהוּא נּוֹקְבָא דְאַתְמַתְחָא בִּיהָ, וְאַתְפָּרַשׁ חַד חוּטָא, בֵּין הֵהוּא נְהִירוֹ דְאֹר דְאֲתַגְנִיז, וּבֵין הֵהוּא חֹשֶׁכָא דְחֹשֶׁף דָּא, דְכַתִּיב, (בראשית א) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁף.

הָאִי תַנְיִן, תָּב בְּהֵהוּא פְרִישׁוֹ דְהָאִי חוּטָא דְאַפְרִישׁ, וְאַפְרִישׁ לְאַיְנוֹן (נ"א בֵּין אִיְנוֹן) יְאוּרִין, גּוֹ חֹשֶׁכָא, וְאַתְפָּרַשׁוּ נּוֹנִין לְזַנְיֵיהוּ אֵלִין מְאֵלִין, בְּהֵהוּא פְרִישׁוֹ.

וְכֵן אֲתַפְּרַשׁוּ מִיִּין עֲלָאִין קְדִישִׁין, כָּל אִיְנוֹן יְאוּרִין אֲתַפְּרַשׁוּ, וְעָאלוּ לְגוֹ הֵהוּא יְאוּרָא שְׂכִיכָא דְאַתְבָּרִיר מְכַלְהוּ, וּנְפָקִין וְעָאלִין בִּיהָ תְּלַת זְמַנִּין בַּיּוֹמָא.

וְכֵן אִיְנוֹן נּוֹנִין דְמַגְדֵּלְן גּוֹ אִיְנוֹן יְאוּרִין, פְּרִישָׁן אֵלִין מְאֵלִין, וְאַקְרוּן לִילּוֹת, וְאַלִּין אִיְנוֹן רְאשִׁין לְכָל אִיְנוֹן נּוֹנִין דְנְפָקִין לְבַר, וְאַלִּין שְׁלֹטִין עַל כְּלָהוּ. וְאַלִּין אִקְרוּן בְּכוֹרֵי מְצָרִים, וּמֵהֵכָא אֲתַבְּדַר לְבַר בּוֹכְרִין, וְכַלְהוּ אֲתַזְנוּ מִשְׁקִיו דְאִיְנוֹן יְאוּרִין. וְהָאִי הַתַּנְיִן הַגְּדוֹל, שְׁלֹטָא עַל כְּלָהוּ.

וְכֵן בְּפְרִישׁוֹ דְמִיִּין עֲלָאִין, דְכַתִּיב וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, וְאַתְרַשִּׁימוּ מִיִּין קְדִישִׁין עֲלָאִין, וְאַתְפָּרַשׁוּ לְעִילָא, וּמִיִּין תַּתְּאִין, אֲתַפְּרַשׁוּ כְּלָהוּ אֵלִין מְאֵלִין, קְדִישִׁין וּדְלָא קְדִישִׁין, וְעַל דָּא אִקְרוּן מְלָאכִין עֲלָאִין פְּרִישָׁן, בְּגִין דְאַתְפָּרַשׁוּ אֵלִין מְאֵלִין לְזַנְיֵיהוּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְשָׂא עֹשֶׁב מְזֻרֵעַ זֶרַע, רְזָא דָא, כִּד הָאִי הַתַּנְיִן הַגְּדוֹל, הַזֶּה נָשִׁיב רוּחָא בְּהֵהוּא נּוֹקְבָא, וּמְרַפְרָפָא לְגַבֵּי עִילָא, כָּל אִיְנוֹן עֹשְׂבִין הַזֶּה מְהַפֵּף לוֹן לִיבִישׁוּ, עַד דְרוּחָא אַחֲרָא נָשִׁיב בְּהֵהוּא

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת מגלה

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג קמט-קנ	מגילה דף כד	ח"ג קכז-קכח	מגילה דף יג	ח"ג קה-קו	מגילה דף ב
ח"ג קנא-קנב	מגילה דף כה	ח"ג קכט-קל	מגילה דף יד	ח"ג קז-קח	מגילה דף ג
ח"ג קנג-קנד	מגילה דף כו	ח"ג קלא-קלב	מגילה דף טו	ח"ג קט-קי	מגילה דף ד
ח"ג קנה-קנו	מגילה דף כז	ח"ג קלג-קלד	מגילה דף טז	ח"ג קיא-קיב	מגילה דף ה
ח"ג קנז-קנח	מגילה דף כח	ח"ג קלה-קלו	מגילה דף יז	ח"ג קיג-קייד	מגילה דף ו
ח"ג קנט-קס	מגילה דף כט	ח"ג קלז-קלח	מגילה דף יח	ח"ג קטו-קטז	מגילה דף ז
ח"ג קסא-קסב	מגילה דף ל	ח"ג קלט-קמ	מגילה דף יט	ח"ג קיז-קיה	מגילה דף ח
ח"ג קסג-קסד	מגילה דף לא	ח"ג קמא-קמב	מגילה דף כ	ח"ג קיט-קכ	מגילה דף ט
ח"ג קסה-קסו	מגילה דף לב	ח"ג קמוג-קמד	מגילה דף כא	ח"ג קכא-קכב	מגילה דף י
		ח"ג קמוה-קמו	מגילה דף כב	ח"ג קכג-קכד	מגילה דף יא
		ח"ג קמז-קמח	מגילה דף כג	ח"ג קכה-קכו	מגילה דף יב

